॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ॥

အင်္ဂုတ္တရနိကာယော

အဋ္ဌကနိပာတပာဠိ

၁. ပဌမပဏ္ဏာသကံ

၁. မေတ္တာဝဂ္ဂေါ

၁. မေတ္တာသုတ္တံ

၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

[အ. နိ. ၁၁.၁၅] ''မေတ္တာယ, ဘိက္ခဝေ, စေတောဝိမုတ္တိယာ အာသေဝိတာယ ဘာဝိတာယ ဗဟုလီကတာယ ယာနီကတာယ ဝတ္ထုကတာယ အနုဋ္ဌိတာယ ပရိစိတာယ သုသမာရဒ္ဓာယ အဋ္ဌာနိသံသာ ပာဋိကင်္ခါ။ ကတမေ အဋ္ဌ? သုခံ သုပတိ, သုခံ ပဋိဗုဇ္ဈတိ, န ပာပကံ သုပိနံ ပဿတိ, မနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ, အမနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ, ဒေဝတာ ရက္ခန္တိ, နာဿ အဂ္ဂိ ဝါ ဝိသံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ ကမတိ, ဥတ္တရိံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ဗြဟ္မလောကူပဂေါ ဟောတိ။ မေတ္တာယ, ဘိက္ခဝေ, စေတောဝိမုတ္တိယာ အာသေဝိတာယ ဘာဝိတာယ ဗဟုလီကတာယ ယာနီကတာယ ဝတ္ထုကတာယ အနုဋ္ဌိတာယ ပရိစိတာယ သုသမာရဒ္ဓာယ ဣမေ အဋ္ဌာနိသံသာ ပာဋိကင်္ခါ''တိ။

''ယော စ မေတ္တံ ဘာဝယတိ, အပ္ပမာဏံ ပဋိဿတော [ပတိဿတော (သီ.)] ॥
တနူ သံယောဇနာ ဟောန္တိ, ပဿတော ဥပဓိက္ခယံ။

''ဧကမ္ပိ စေ ပါဏမဒုဋ္ဌစိတ္တော,
မေတ္တာယတိ ကုသလီ တေန ဟောတိ။
သဗ္ဗေ စ ပါဏေ မနသာနုကမ္ပီ,
ပဟူတမရိယော ပကရောတိ ပုညံ။

''ယေ သတ္တသဏ္ဍံ ပထဝိံ ဝိဇေတွာ,
ရာဇိသယော ယဇမာနာ အနုပရိယဂါ။
အဿမေဓံ ပုရိသမေဓံ,
သမ္မာပါသံ ဝါဇပေယျံ နိရဂ္ဂဠံ။

''မေတ္တဿ စိတ္တဿ သုဘာဝိတဿ,
ကလမ္ပိ တေ နာနုဘဝန္တိ သောဠသိံ။
စန္ဒပ္ပဘာ တာရဂဏာဝ သဗ္ဗေ,
ယထာ န အဂ္ဃန္တိ ကလမ္ပိ သောဠသိံ [အယံ ဂါထာ ဗဟူသု န ဒိဿတိ] ॥

''ယော န ဟန္တိ န ဃာတေတိ, န ဇိနာတိ န ဇာပယေ။
မေတ္တံသော သဗ္ဗဘူတာနံ, ဝေရံ တဿ န ကေနစီ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ပညာသုတ္တံ

၂. ‘‘အဋ္ဌိမေ , ဘိက္ခဝေ, ဟေတူ အဋ္ဌ ပစ္စယာ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သတ္ထာရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ အညတရံ ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယံ သဗြဟ္မစာရိံ, ယတ္ထဿ တိဗ္ဗံ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ ပေမဉ္စ ဂါရဝေါ စ။ အယံ , ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဟေတု ပဌမော ပစ္စယော အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

‘‘သော တံ သတ္ထာရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယံ သဗြဟ္မစာရိံ, ယတ္ထဿ တိဗ္ဗံ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ ပေမံ ဂါရဝေါ စ, တေ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပရိပုစ္ဆတိ ပရိပဉှတိ – ‘ဣဒံ, ဘန္တေ, ကထံ; ဣမဿ ကော အတ္ထော’တိ? တဿ တေ အာယသ္မန္တော အဝိဝဋဉ္စေဝ ဝိဝရန္တိ, အနုတ္တာနီကတဉ္စ ဥတ္တာနီ ကရောန္တိ, အနေကဝိဟိတေသု စ ကင်္ခာဌာနိယေသု ဓမ္မေသု ကင်္ခံ ပဋိဝိနောဒေန္တိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ဟေတု ဒုတိယော ပစ္စယော အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

‘‘သော တံ ဓမ္မံ သုတွာ ဒွယေန ဝူပကာသေန သမ္ပာဒေတိ – ကာယဝူပကာသေန စ စိတ္တဝူပကာသေန စ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ဟေတု တတိယော ပစ္စယော အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

‘‘သီလဝါ ဟောတိ, ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ဟေတု စတုတ္ထော ပစ္စယော အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

‘‘ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော။ ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ [သတ္ထာ သဗျဉ္ဇနာ (က. သီ.)] ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပါဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ [ဓတာ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ဟေတု ပဉ္စမော ပစ္စယော အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

‘‘အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဆဋ္ဌော ဟေတု ဆဋ္ဌော ပစ္စယော အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

‘‘သင်္ဃဂတော ခော ပန အနာနာကထိကော ဟောတိ အတိရစ္ဆာနကထိကော။ သာမံ ဝါ ဓမ္မံ ဘာသတိ ပရံ ဝါ အဇ္ဈေသတိ အရိယံ ဝါ တုဏှီဘာဝံ နာတိမညတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တမော ဟေတု သတ္တမော ပစ္စယော အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

‘‘ပဉ္စသု ခော ပန ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿီ ဝိဟရတိ – ‘ဣတိ ရူပံ, ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော, ဣတိ ရူပဿ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ ဝေဒနာ, ဣတိ ဝေဒနာယ သမုဒယော, ဣတိ ဝေဒနာယ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ သညာ။ ပေ.။ ဣတိ သင်္ခါရာ။ ပေ.။ ဣတိ ဝိညာဏံ, ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော, ဣတိ ဝိညာဏဿ အတ္ထင်္ဂမော’တိ။

အယံ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌမော ဟေတု အဋ္ဌမော ပစ္စယော အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယ္យောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

“တမေနံ သဗြဟ္မစာရီ ဧဝံ သမ္ဘာဝေန္တိ – ‘အယံ ခေါ အာယသ္မာ သတ္ထာရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ အညတရံ ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယံ သဗြဟ္မစာရိံ, ယတ္ထဿ တိဗ္ဗံ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ ပေမဉ္စ ဂါရဝေါ စ။ အဒ္ဓာ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ! အယမ္ပိ ဓမ္မော ပိယတ္တာယ ဂရုတ္တာယ [ပိယတာယ ဂရုတာယ (သျာ.)] ဘာဝနာယ သာမညာယ ဧကီဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

“‘တံ ခေါ ပနာယမာယသ္မာ သတ္ထာရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တော အညတရံ ဝါ ဂရုဋ္ဌာနိယံ သဗြဟ္မစာရိံ, ယတ္ထဿ တိဗ္ဗံ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိ ပေမဉ္စ ဂါရဝေါ စ, တေ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပရိပုစ္ဆတိ ပရိပဉှတိ – ကထံ, ဘန္တေ, ဣမဿ ကော အတ္ထောတိ? တဿ တေ အာယသ္မန္တော အဝိဝဋဉ္စေဝ ဝိဝရန္တိ, အနုတ္တာနီကတဉ္စ ဥတ္တာနီ ကရောန္တိ, အနေကဝိဟိတေသု စ ကင်္ခါဋ္ဌာနိယေသု ဓမ္မေသု ကင်္ခံ ပဋိဝိနောဒေန္တိ။ အဒ္ဓာ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ! အယမ္ပိ ဓမ္မော ပိယတ္တာယ ဂရုတ္တာယ ဘာဝနာယ သာမညာယ ဧကီဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

“‘တံ ခေါ ပနာယမာယသ္မာ ဓမ္မံ သုတွာ ဒ္ဝယေန ဝူပကာသေန သမ္ပာဒေတိ – ကာယဝူပကာသေန စ စိတ္တဝူပကာသေန စ။ အဒ္ဓာ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ! အယမ္ပိ ဓမ္မော ပိယတ္တာယ ဂရုတ္တာယ ဘာဝနာယ သာမညာယ ဧကီဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

“‘သီလဝါ ခေါ ပနာယမာယသ္မာ ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ အဒ္ဓာ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ! အယမ္ပိ ဓမ္မော ပိယတ္တာယ ဂရုတ္တာယ ဘာဝနာယ သာမညာယ ဧကီဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

“‘ဗဟုဿုတော ခေါ ပနာယမာယသ္မာ သုတဓရော သုတသန္နိစယော။ ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလျာဏာ မဇ္ဈေကလျာဏာ ပရိယောသာနကလျာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပါဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ မနသာနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ။ အဒ္ဓာ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ! အယမ္ပိ ဓမ္မော ပိယတ္တာယ ဂရုတ္တာယ ဘာဝနာယ သာမညာယ ဧကီဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

“‘အာရဒ္ဓဝီရိယော ခေါ ပနာယမာယသ္မာ ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒါယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ အဒ္ဓာ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ! အယမ္ပိ ဓမ္မော ပိယတ္တာယ ဂရုတ္တာယ ဘာဝနာယ သာမညာယ ဧကီဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

“‘သင်္ဃဂတော ခေါ ပနာယမာယသ္မာ အနာနာကထိကော ဟောတိ အတိရစ္ဆာနကထိကော။ သာမံ ဝါ ဓမ္မံ ဘာသတိ ပရံ ဝါ အဇ္ဈေသတိ အရိယံ ဝါ တုဏှီဘာဝံ နာတိမညတိ။ အဒ္ဓာ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ! အယမ္ပိ ဓမ္မော ပိယတ္တာယ ဂရုတ္တာယ ဘာဝနာယ သာမညာယ ဧကီဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

“‘ပဉ္စသု ခေါ ပနာယမာယသ္မာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿီ ဝိဟရတိ – ဣတိ ရူပံ, ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော, ဣတိ ရူပဿ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ ဝေဒနာ။ပေ.။ ဣတိ သညာ။ပေ.။ ဣတိ သင်္ခါရာ။ပေ.။ ဣတိ ဝိညာဏံ, ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော, ဣတိ ဝိညာဏဿ အတ္ထင်္ဂမောတိ။ အဒ္ဓာ အယမာယသ္မာ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ! အယမ္ပိ ဓမ္မော ပိယတ္တာယ ဂရုတ္တာယ ဘာဝနာယ သာမညာယ ဧကီဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

“ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ဟေတူ အဋ္ဌ ပစ္စယာ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ ပညာယ အပ္ပဋိလဒ္ဓာယ ပဋိလာဘာယ, ပဋိလဒ္ဓာယ ဘိယ္យောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ သံဝတ္တန္တီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမအပ္ပိယသုတ္တံ

၃. ‘‘အဋ္ဌဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အပ္ပိယပသံသီ စ ဟောတိ, ပိယဂရဟီ စ, လာဘကာမော စ, သက္ကာရကာမော စ, အဟိရိကော စ, အနောတ္တပ္ပီ စ, ပာပိစ္ဆော စ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။

‘‘အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န အပ္ပိယပသံသီ စ ဟောတိ, န ပိယဂရဟီ စ, န လာဘကာမော စ, န သက္ကာရကာမော စ, ဟိရီမာ စ ဟောတိ, ဩတ္တပ္ပီ စ, အပ္ပိစ္ဆော စ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ စ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ’’တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယအပ္ပိယသုတ္တံ

၄. ‘‘အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု လာဘကာမော စ ဟောတိ, သက္ကာရကာမော စ, အနဝညတ္တိကာမော စ, အကာလညူ စ, အမတ္တညူ စ, အသုစိ စ, ဗဟုဘာဏီ စ, အက္ကောသကပရိဘာသကော စ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အပ္ပိယော စ ဟောတိ အမနာပော စ အဂရု စ အဘာဝနီယော စ။

‘‘အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န လာဘကာမော စ ဟောတိ, န သက္ကာရကာမော စ, န အနဝညတ္တိကာမော စ, ကာလညူ စ, မတ္တညူ စ, သုစိ စ, န ဗဟုဘာဏီ စ, အနက္ကောသကပရိဘာသကော စ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ ဟောတိ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမလောကဓမ္မသုတ္တံ

၅. ‘‘အဋ္ဌိမေ , ဘိက္ခဝေ, လောကဓမ္မာ လောကံ အနုပရိဝတ္တန္တိ, လောကော စ အဋ္ဌ လောကဓမ္မေ အနုပရိဝတ္တတိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? လာဘော စ, အလာဘော စ, ယသော စ, အယသော စ, နိန္ဒာ စ, ပသံသာ စ, သုခဉ္စ, ဒုက္ခဉ္စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ လောကံ အနုပရိဝတ္တန္တိ, လောကော စ ဣမေ အဋ္ဌ လောကဓမ္မေ အနုပရိဝတ္တတီ’’တိ။

‘‘လာဘော အလာဘော စ ယသာယသော စ၊
နိန္ဒာ ပသံသာ စ သုခံ ဒုခဉ္စ။
ဧတေ အနိစ္စာ မနုဇေသု ဓမ္မာ၊
အသဿတာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ။

‘‘ဧတေ စ ဉတွာ သတိမာ သုမေဓော၊
အဝေက္ခတိ ဝိပရိဏာမဓမ္မေ။
ဣဋ္ဌဿ ဓမ္မာ န မထေန္တိ စိတ္တံ၊
အနိဋ္ဌတော နော ပဋိဃာတမေတိ။

‘‘တဿာနုရောဓာ အထ ဝါ ဝိရောဓာ၊
ဝိဓူပိတာ အတ္ထင်္ဂတာ န သန္တိ။

ပဒုစ္စ ဥတ္တတ ဝိရဇ် အသောကံ၊
သမ္မပ္ပဇာနာတိ ဘဝဿ ပါရဂူ''တိ။ ပဥ္စမံ။

၆. ဒုတိယလောကဓမ္မသုတ္တံ

၆. ''အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, လောကဓမ္မာ လောကံ အနုပရိဝတ္တန္တိ, လောကော စ အဋ္ဌ လောကဓမ္မေ အနုပရိဝတ္တတိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? လာဘော စ, အလာဘော စ, ယသော စ, အယသော စ, နိန္ဒာ စ, ပသံသာ စ, သုခဉ္စ, ဒုက္ခဉ္စ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ လောကံ အနုပရိဝတ္တန္တိ, လောကော စ ဣမေ အဋ္ဌ လောကဓမ္မေ အနုပရိဝတ္တတီ''တိ။

''အဿုတဝတော, ဘိက္ခဝေ, ပုထုဇ္ဇနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘောပိ အလာဘောပိ ယသောပိ အယသောပိ နိန္ဒာပိ ပသံသာပိ သုခမ္ပိ ဒုက္ခမ္ပိ။ သုတဝတောပိ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘောပိ အလာဘောပိ ယသောပိ အယသောပိ နိန္ဒာပိ ပသံသာပိ သုခမ္ပိ ဒုက္ခမ္ပိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, ကော ဝိသေသော ကော အဓိပ္ပယာသော [အဓိပ္ပါယော (သီ.), အဓိပ္ပာယသော (သျာ. ကံ.) အဓိ + ပ + ယသု + ဏ = အဓိပ္ပယာသော] ကိံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေနာ''တိ? ''ဘဂဝံမူလကာ နော, ဘန္တေ, ဓမ္မာ ဘဂဝံနေတ္တိကာ ဘဂဝံပဋိသရဏာ။ သာဓု ဝတ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံယေဝ ပဋိဘာတု ဧတဿ ဘာသိတဿ အတ္ထော။ ဘဂဝတော သုတွာ ဘိက္ခူ ဓာရေဿန္တီ''တိ။

''တေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ''တိ။ ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''အဿုတဝတော, ဘိက္ခဝေ, ပုထုဇ္ဇနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘော။ သော န ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'ဥပ္ပန္နော ခေါ မေ အယံ လာဘော; သော စ ခေါ အနိစ္စော ဒုက္ခော ဝိပရိဏာမဓမ္မော'တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အလာဘော။ပေ.။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ယသော။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အယသော။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နိန္ဒာ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပသံသာ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒုက္ခံ။ သော န ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'ဥပ္ပန္နံ ခေါ မေ ဣဒံ ဒုက္ခံ; တဉ္စ ခေါ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဓမ္မ'န္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ''။

''တဿ လာဘောပိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အလာဘောပိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, ယသောပိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အယသောပိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, နိန္ဒာပိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, ပသံသာပိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, သုခမ္ပိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, ဒုက္ခမ္ပိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ။ သော ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အနုရုဇ္ဈတိ, အလာဘေ ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ; ဥပ္ပန္နံ ယသံ အနုရုဇ္ဈတိ, အယသေ ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ; ဥပ္ပန္နံ ပသံသံ အနုရုဇ္ဈတိ, နိန္ဒာယ ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ; ဥပ္ပန္နံ သုခံ အနုရုဇ္ဈတိ, ဒုက္ခေ ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ။ သော ဧဝံ အနုရောဓဝိရောဓသမာပန္နော န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ။ 'န ပရိမုစ္စတိ ဒုက္ခသ္မာ'တိ ဝဒါမိ''။

''သုတဝတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘော။ သော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'ဥပ္ပန္နော ခေါ မေ အယံ လာဘော; သော စ ခေါ အနိစ္စော ဒုက္ခော ဝိပရိဏာမဓမ္မော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အလာဘော။ပေ.။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ယသော။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အယသော။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နိန္ဒာ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပသံသာ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒုက္ခံ။ သော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'ဥပ္ပန္နံ ခေါ မေ ဣဒံ ဒုက္ခံ; တဉ္စ ခေါ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဓမ္မ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ''။

''တဿ လာဘောပိ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အလာဘောပိ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, ယသောပိ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, အယသောပိ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, နိန္ဒာပိ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, ပသံသာပိ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, သုခမ္ပိ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ, ဒုက္ခမ္ပိ စိတ္တံ န ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ။ သော ဥပ္ပန္နံ လာဘံ နာနုရုဇ္ဈတိ, အလာဘေ နပ္ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ; ဥပ္ပန္နံ ယသံ နာနုရုဇ္ဈတိ, အယသေ နပ္ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ; ဥပ္ပန္နံ ပသံသံ နာနုရုဇ္ဈတိ, နိန္ဒာယ နပ္ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ; ဥပ္ပန္နံ သုခံ နာနုရုဇ္ဈတိ, ဒုက္ခေ နပ္ပဋိဝိရုဇ္ဈတိ။ သော ဧဝံ အနုရောဓဝိရောဓဝိပ္ပဟီနော ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥ

ဟာယာသေဟိ။ ‘ပရိမုစ္စတိ ဒုက္ခသ္မာ’တိ ဝဒာမိ။ အယံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပာယော ကြံ နာနာက ရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေနာ’’တိ။

‘‘လာဘော အလာဘော စ ယသာယသော စ၊
နိန္ဒာ ပသံသာ စ သုခံ ဒုခဉ္စ။
ဧတေ အနိစ္စာ မနုဇေသု ဓမ္မာ၊
အသဿတာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ။

‘‘ဧတေ စ ဉတွာ သတိမာ သုမေဓော၊
အဝေက္ခတိ ဝိပရိဏာမဓမ္မေ။
ကြဋ္ဌဿ ဓမ္မာ န မထေန္တိ စိတ္တံ၊
အနိဋ္ဌတော နော ပဋိဃာတမေတိ။

‘‘တဿာနုရောဓာ အထ ဝါ ဝိရောဓာ၊
ဝိဓူပိတာ အတ္ထင်္ဂတာ န သန္တိ။
ပဒဉ္စ ဉတွာ ဝိရဇံ အသောကံ၊
သမ္မပ္ပဇာနာတိ ဘဝဿ ပါရဂူ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒေဝဒတ္တဝိပတ္တိသုတ္တံ

၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ အစိရပက္ကန္တေ ဒေဝဒတ္တေ။ တတြ ဘဂဝါ ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓု , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အသဒ္ဓမ္မေဟိ အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒေဝဒတ္တော အာပာယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေကိစ္ဆော’’။

[စူဠဝ. ၃၄၈] ‘‘ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? လာဘေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒေဝဒတ္တော အာပာယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေကိစ္ဆော။ အလာဘေန, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ယသေန, ဘိက္ခဝေ။ အယသေန, ဘိက္ခဝေ။ သက္ကာရေန, ဘိက္ခဝေ။ အသက္ကာရေန, ဘိက္ခဝေ။ ပါပိစ္ဆတာယ, ဘိက္ခဝေ။ ပါပမိတ္တတာယ, ဘိက္ခဝေ, အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒေဝဒတ္တော အာပာယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေကိစ္ဆော။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ အသဒ္ဓမ္မေဟိ အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒေဝဒတ္တော အာပာယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေကိစ္ဆော။

‘‘သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ, ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ။

‘‘ကိဉ္စ [ကထဉ္စ (က.)] , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ, ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ?

‘‘ယံ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အနဘိဘုယျ [အနဘိဘူယျ အနဘိဘူယျ (က.)] ဝိဟရတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ [အဘိဘူယျ အဘိဘူယျ (က.)] ဝိဟရတော ဧဝံသ တေ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ န ဟောန္တိ။ ယံ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အ

ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အနဘိဘုယျ ဝိဟရတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ ဝိဟရတော ဧဝံသ တေ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ န ဟောန္တိ။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ, ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ။

“တသ္မာတိဟ , ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရိဿာမ, ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရိဿာမာ’တိ။ ဧဝဉှိ တေ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဥတ္တရဝိပတ္တိသုတ္တံ

၈. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ ဥတ္တရော မဟိသဝတ္ထုသ္မိံ ဝိဟရတိ သင်္ခေယျကေ ပဗ္ဗတေ ဝဋဇာလိကာယံ [ဓဝဇာလိကာယံ (သီ.), ဝဋ္ဋဇာလိကာယံ (သျာ.)]။ တတြ ခော အာယသ္မာ ဥတ္တရော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတီ”တိ။

တေန ခော ပန သမယေန ဝေဿဝဏော မဟာရာဇာ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ဒက္ခိဏံ ဒိသံ ဂစ္ဆတိ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန။ အဿောသိ ခော ဝေဿဝဏော မဟာရာဇာ အာယသ္မတော ဥတ္တရဿ မဟိသဝတ္ထုသ္မိံ သင်္ခေယျကေ ပဗ္ဗတေ ဝဋဇာလိကာယံ ဘိက္ခူနံ ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ – “သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတီ”တိ။

အထ ခော ဝေဿဝဏော မဟာရာဇာ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ [သမ္မိဉ္ဇိတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ [သမ္မိဉ္ဇေယျ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], ဧဝမေဝံ မဟိသဝတ္ထုသ္မိံ သင်္ခေယျကေ ပဗ္ဗတေ ဝဋဇာလိကာယံ အန္တရဟိတော ဒေဝေသု တာဝတိံသေသု ပါတုရဟောသိ။ အထ ခော ဝေဿဝဏော မဟာရာဇာ ယေန သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – “ယဂ္ဃေ မာရိသ, ဇာနေယျာသိ! ဧသော အာယသ္မာ ဥတ္တရော မဟိသဝတ္ထုသ္မိံ သင်္ခေယျကေ ပဗ္ဗတေ ဝဋဇာလိကာယံ ဘိက္ခူနံ ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ – ‘သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ ။ သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရဝိပတ္တိံ။ပေ။ အတ္တသမ္ပတ္တိံ။ ပရသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတီ’”တိ။

အထ ခော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ, ဧဝမေဝံ ဒေဝေသု တာဝတိံသေသု အန္တရဟိတော မဟိသဝတ္ထုသ္မိံ သင်္ခေယျကေ ပဗ္ဗတေ ဝဋဇာလိကာယံ အာယသ္မတော ဥတ္တရဿ သမ္မုခေ ပါတုရဟောသိ။ အထ ခော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ယေနာယသ္မာ ဥတ္တရော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ ဥတ္တရံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတော ခော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အာယသ္မန္တံ ဥတ္တရံ ဧတဒဝေါစ –

“သစ္စံ ကိရ, ဘန္တေ, အာယသ္မာ ဥတ္တရော ဘိက္ခူနံ ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ – ‘သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ, သာဓာဝုသော, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရဝိပတ္တိံ။ပေ။ အတ္တသမ္ပတ္တိံ။ ပရသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတီ’” တိ? “ဧဝံ, ဒေဝါနမိန္ဒာ”တိ။ “ကိံ ပနိဒံ [ကိံ ပန (သျာ.)] , ဘန္တေ, အာယသ္မတော ဥတ္တရဿ သကံ ပဋိဘာနံ [သကပဋိဘာနံ ဥပါဒါယ (က.)], ဥဒါဟု တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာ

သမ္ဗုဒ္ဓဿာ''တိ? ''တေန ဟိ, ဒေဝတနမိန္ဒ, ဥပမံ တေ ကရိဿာမိ။ ဥပမာယ မိဓေကစ္စေ ဝိညူ ပုရိသာ ဘာသိတဿ အတ္ထံ အာဇာနန္တိ''။

''သေယျထာပိ, ဒေဝတနမိန္ဒ, ကမဿ တ နိဂမဿ တ အဝိဒူရေ မဟာဓညရာသိ။ တတော မဟာဇနကာယော ဓညံ အာဟရေယျ – ကာဇေဟိပိ ပိဋ္ဌကေဟိပိ ဥစ္ဆင်္ဂေဟိပိ အဉ္ဇလီဟိပိ ။ ယော နု ခေါ, ဒေဝတနမိန္ဒ, တံ မဟာဇနကာယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဇဝံ ပုစ္ဆေယျ – 'ကုတော ဣမံ ဓညံ အာဟရထာ'တိ, ကထံ ဗျာကရမာနော နု ခေါ, ဒေဝတနမိန္ဒ, သော မဟာဇနကာယော သမ္မာ ဗျာကရမာနော ဗျာကရေယျာ''တိ? '''အမုမှာ မဟာဓညရာသိမှာ အာဟရာမာ'တိ ခေါ, ဘန္တေ, သော မဟာဇနကာယော သမ္မာ ဗျာကရမာနော ဗျာကရေယျာ''တိ။ ''ဇဝမေဝံ ခေါ, ဒေဝတနမိန္ဒ, ယံ ကိဉ္စိ သုဘာသိတံ သဗ္ဗံ တံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ တတော ဥပာဒာယုပာဒာယ မယံ စညေ စ ဘဏာမာ''တိ။

''အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ ဘန္တေ! ယာဝ သုဘာသိတံ စိဒံ အာယသ္မတာ ဥတ္တရေန – 'ယံ ကိဉ္စိ သုဘာသိတံ သဗ္ဗံ တံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ။ တတော ဥပာဒာယုပာဒာယ မယံ စညေ စ ဘဏာမာ'တိ။ ဧကမိဒံ, ဘန္တေ ဥတ္တရ, သမယံ ဘဂဝတ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ အစိရပက္ကန္တေ ဒေဝဒတ္တေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝတ ဒေဝဒတ္တံ အာရဗ္ဘ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ –

''သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ ပရဝိပတ္တိံ။ပေ.။ အတ္တသမ္ပတ္တိံ။ ပရသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အသဒ္ဓမ္မေဟိ အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒေဝဒတ္တော အာပါယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေကိစ္ဆော။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? လာဘေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒေဝဒတ္တော အာပါယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေကိစ္ဆော; အလာဘေန, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ယသေန, ဘိက္ခဝေ ။ အယသေန, ဘိက္ခဝေ။ သက္ကာရေန, ဘိက္ခဝေ။ အသက္ကာရေန, ဘိက္ခဝေ။ ပါပိစ္ဆတာယ, ဘိက္ခဝေ။ ပါပမိတ္တတာယ , ဘိက္ခဝေ, အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒေဝဒတ္တော အာပါယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေကိစ္ဆော။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ အသဒ္ဓမ္မေဟိ အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒေဝဒတ္တော အာပါယိကော နေရယိကော ကပ္ပဋ္ဌော အတေကိစ္ဆော။

''သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ; ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ။

''ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ; ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ?

''ယံ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အနဘိဘုယျ ဝိဟရတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ ဝိဟရတော ဇဝံသ တေ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ န ဟောန္တိ။ ယံ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အနဘိဘုယျ ဝိဟရတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ ဝိဟရတော ဇဝံသ တေ အာသဝါ ဝိဃာတပရိဠာဟာ န ဟောန္တိ။ ဣဒံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ; ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရေယျ။

''တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဇဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ဥပ္ပန္နံ လာဘံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရိဿာမ, ဥပ္ပန္နံ အလာဘံ။ပေ.။ ဥပ္ပန္နံ ယသံ။ ဥပ္ပန္နံ အယသံ။ ဥပ္ပန္နံ သက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ အသက္ကာရံ။ ဥပ္ပန္နံ ပါပိစ္ဆတံ။ ဥပ္ပန္နံ

ဟာပမိတ္တတံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရိဿာမာတိ။ ဧဝဉှိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။

“ဧတ္တာဝတာ, ဘန္တေ ဥတ္တရ, မနုဿေသု စတဿော ပရိသာ – ဘိက္ခူ, ဘိက္ခုနိယော, ဥပါသကာ, ဥပါသိကာယော။ နာယံ ဓမ္မပရိယာယော ကိသ္မိဉ္စိ ဥပဋ္ဌိတော [ပတိဋ္ဌိတော (သီ. သျာ.)] ။ ဥဂ္ဂဏှာတု, ဘန္တေ, အာယသ္မာ ဥတ္တရော ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ။ ပရိယာပုဏာတု, ဘန္တေ, အာယသ္မာ ဥတ္တရော ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ။ ဓာရေတု, ဘန္တေ, အာယသ္မာ ဥတ္တရော ဣမံ ဓမ္မပရိယာယံ။ အတ္ထသံဟိတော အယံ, ဘန္တေ, ဓမ္မပရိယာယော အာဒိဗြဟ္မစရိယကော”တိ [အာဒိဗြဟ္မစရိယိကော (သီ. က.)] ။ အဋ္ဌမံ။

၉. နန္ဒသုတ္တံ

၉. “‘ကုလပုတ္တော’တိ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒံ သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ။ ‘ဗလဝါ’တိ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒံ သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ။ ‘ပါသာဒိကော’တိ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒံ သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ။ ‘တိဗ္ဗရာဂေါ’တိ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒံ သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ။ ကိမညတြ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော, ဘောဇနေ မတ္တညူ, ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော, သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂတော, ယေဟိ [ယေန (က.)] နန္ဒော သက္ကောတိ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတုံ! တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာယ ဟောတိ။ သစေ , ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ အာလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ, သဗ္ဗံ စေတသာ သမန္နာဟရိတွာ နန္ဒော ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ အာလောကေတိ – ‘ဧဝံ မေ ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ အာလောကယတော နာဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝိဿန္တီ’တိ။ ဣတိဟ တတ္ထ သမ္ပဇာနော ဟောတိ။

“သစေ , ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ပစ္ဆိမာ ဒိသာ အာလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ။ပေ။ ဥတ္တရာ ဒိသာ အာလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ။ ဒက္ခိဏာ ဒိသာ အာလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ။ ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ။ အဓော ဩလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ။ အနုဒိသာ အနုဝိလောကေတဗ္ဗာ ဟောတိ, သဗ္ဗံ စေတသာ သမန္နာဟရိတွာ နန္ဒော အနုဒိသံ အနုဝိလောကေတိ – ‘ဧဝံ မေ အနုဒိသံ အနုဝိလောကယတော နာဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝိဿန္တီ’တိ။ ဣတိဟ တတ္ထ သမ္ပဇာနော ဟောတိ။ ဣဒံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာယ ဟောတိ။

“တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ဘောဇနေ မတ္တညုတာယ ဟောတိ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒော ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော အာဟာရံ အာဟာရေတိ – ‘နေဝ ဒဝါယ န မဒါယ န မဏ္ဍနာယ န ဝိဘူသနာယ, ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယ ဝိဟိံသူပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယ ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခါမိ, နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပါဒေဿာမိ, ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာ’တိ။ ဣဒံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ဘောဇနေ မတ္တညုတာယ ဟောတိ။

“တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ဇာဂရိယာနုယောဂသ္မိံ ဟောတိ။ ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, နန္ဒော ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ; ရတ္တိယာ ပဌမံ ယာမံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ ; ရတ္တိယာ မဇ္ဈိမံ ယာမံ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ ပါဒေ ပါဒံ အစ္စာဓာယ သတော သမ္ပဇာနော ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိ ကရိတွာ; ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမံ ယာမံ ပစ္စုဋ္ဌာယ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ ဣဒံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ဇာဂရိယာနုယောဂသ္မိံ ဟောတိ။

“တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ သတိသမ္ပဇညသ္မိံ ဟောတိ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ ဝိဒိတာ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဝိဒိတာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ဝိဒိတာ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ; ဝိဒိတာ သညာ။ပေ။ ဝိဒိတာ ဝိတက္ကာ။ပေ။ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဣဒံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒဿ သတိသမ္ပဇညသ္မိံ ဟောတိ။

“ကိမညတြ, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော, ဘောဇနေ မတ္တညူ, ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော , သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂတော, ယေဟိ နန္ဒော သက္ကောတိ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတု”န္တိ! နဝမံ။

၁၀. ကာရဏ္ဍဝသုတ္တံ

၁၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ စမ္ပာယံ ဝိဟရတိ ဂဂ္ဂရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘိက္ခူ ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော အညေနာညံ ပဋိစရတိ, ဗဟိဒ္ဓါ ကထံ အပနာမေတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “နိဒ္ဓမထေတံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလံ; နိဒ္ဓမထေတံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလံ။ အပနေယျေသော [အပနေယျော သော (သီ.), အပနေယျော (သျာ.)], ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော။ ကိံ တေ တေန ပရပုတ္တေန ဝိသောဓိတေန [ကိံ တေပရပုတ္တော ဝိဟေဌိယတိ (သီ.), ကိံ ပရပုတ္တော ဝိဟေဌေတိ (သျာ.), ကိံ တေ ပရပုတ္တာ ဝိဟေဌေတိ (ပီ.), ကိံ သော ပရပုတ္တော ဝိသောဓေတိ (က.)]! ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ, သေယျထာပိ အညေသံ ဘဒ္ဒကာနံ ဘိက္ခူနံ – ယာဝဿ ဘိက္ခူ အာပတ္တိံ န ပဿန္တိ။ ယတော စ ခွဿ ဘိက္ခူ အာပတ္တိံ ပဿန္တိ, တမေနံ ဧဝံ ဇာနန္တိ – ‘သမဏဒူသီတယံ [သမဏရူပီ (က.)] သမဏပလာပော သမဏကာရဏ္ဍဝော’တိ [သမဏကာရဏ္ဍဝေါတိ (က.)] ။ တမေနံ ဣတိ ဝိဒိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ နာသေန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? မာ အညေ ဘဒ္ဒကေ ဘိက္ခူ ဒူသေသီ”တိ!

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ပန္နေ ယဝကရဏေ ယဝဒူသီ [ယဝရူပီ (က.)] ဇာယေထ ယဝပလာပော ယဝကာရဏ္ဍဝေါတိ။ တဿ တာဒိသံယေဝ မူလံ ဟောတိ, သေယျထာပိ အညေသံ ဘဒ္ဒကာနံ ယဝါနံ; တာဒိသံယေဝ နာဠံ ဟောတိ, သေယျထာပိ အညေသံ ဘဒ္ဒကာနံ ယဝါနံ; တာဒိသံယေဝ ပတ္တံ ဟောတိ, သေယျထာပိ အညေသံ ဘဒ္ဒကာနံ ယဝါနံ – ယာဝဿ သီသံ န နိဗ္ဗတ္တတိ။ ယတော စ ခွဿ သီသံ နိဗ္ဗတ္တတိ, တမေနံ ဧဝံ ဇာနန္တိ – ‘ယဝဒူသီတယံ ယဝပလာပော ယဝကာရဏ္ဍဝေါ’တိ ။ တမေနံ ဣတိ ဝိဒိတွာ သမူလံ ဥပ္ပာဋေတွာ ဗဟိဒ္ဓါ ယဝကရဏဿ ဆဍ္ဍေန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? မာ အညေ ဘဒ္ဒကေ ယဝေ ဒူသေသီတိ!

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ, သေယျထာပိ အညေသံ ဘဒ္ဒကာနံ ဘိက္ခူနံ – ယာဝဿ ဘိက္ခူ အာပတ္တိံ န ပဿန္တိ။ ယတော စ ခွဿ ဘိက္ခူ အာပတ္တိံ ပဿန္တိ, တမေနံ ဧဝံ ဇာနန္တိ – ‘သမဏဒူသီတယံ သမဏပလာပော သမဏကာရဏ္ဍဝေါ’တိ။ တမေနံ ဣတိ ဝိဒိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ နာသေန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? မာ အညေ ဘဒ္ဒကေ ဘိက္ခူ ဒူသေသီတိ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟတော ဓညရာသိဿ ဖုဏမာနဿ [ဝုယှမာနဿ (သီ. ပီ.), ဖုသယမာနဿ (သျာ.), ပုနမာနဿ (?)] တတ္ထ ယာနိ တာနိ ဓညာနိ ဒဠှာနိ သာရဝန္တာနိ တာနိ ဧကမန္တံ ပုဉ္ဇံ ဟောတိ, ယာနိ ပန တာနိ ဓညာနိ ဒုဗ္ဗလာနိ ပလာပါနိ တာနိ ဝါတော ဧကမန္တံ အပဝဟတိ [အပကဿတိ (သီ.)] ။ တမေနံ သာမိကာ သမ္မဇ္ဇနိံ ဂဟေတွာ ဘိယျောသောမတ္တာယ အပသမ္မဇ္ဇန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? မာ အညေ ဘဒ္ဒကေ ဓညေ ဒူသေသီတိ! ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ, သေယျထာပိ အညေသံ ဘဒ္ဒကာနံ ဘိက္ခူနံ – ယာဝဿ ဘိက္ခူ အာပတ္တိံ န ပဿန္တိ။ ယတော စ ခွဿ ဘိက္ခူ အာပတ္တိံ ပဿန္တိ, တမေနံ ဧဝံ ဇာနန္တိ – ‘သမဏဒူသီတယံ သမဏပလာပော သမဏကာရဏ္ဍဝေါ’တိ။ တမေနံ ဣတိ ဝိဒိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ နာသေန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? မာ အညေ ဘဒ္ဒကေ ဘိက္ခူ ဒူသေသီတိ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဥဒပါနပနာဠိယတ္ထိကော တိဏှံ ကုဌာရိံ [ကုဓာရိံ (သျာ. ကံ. က.)] အာဒာယ ဝနံ ပဝိသေယျ။ သော ယံ ယဒေဝ ရုက္ခံ ကုဌာရိပါသေန အာကောဋေယျ တတ္ထ ယာနိ တာနိ ရုက္ခာနိ ဒဠှာနိ သာရဝန္တာနိ တာနိ ကုဌာရိပါသေန အာကောဋိတာနိ ကက္ခဠံ ပဋိနဒန္တိ; ယာနိ ပန တာနိ ရုက္ခာနိ အန္တောပူတီနိ အဝဿုတာနိ ကသမ္ဗုဇာတာနိ တာနိ ကုဌာရိပါသေန အာကောဋိတာနိ ဒဒ္ဒရံ ပဋိနဒန္တိ။ တမေနံ မူလေ ဆိန္ဒတိ, မူလေ ဆိန္ဒိတွာ အဂ္ဂေ ဆိန္ဒတိ, အဂ္ဂေ ဆိန္ဒိတွာ အန္တော သုဝိသောဓိတံ ဝိသောဓေတိ, အန္တော သုဝိသောဓိတံ ဝိသောဓေတွာ

တ ဥဒဟနပနာဌိ ယောဇေတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ , ကြေမေစ္စသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ တာဒိသံယေဝ ဟောတိ အဘိက္ကန္တံ ပဋိက္ကန္တံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတံ သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏံ, သေယျထာပိ အညေသံ ဘဒ္ဒကာနံ ဘိက္ခူနံ – ယာဝသ္သ ဘိက္ခူ အာပတ္တိံ န ပဿန္တိ။ ယတော စ ခ္ခဝသ္သ ဘိက္ခူ အာပတ္တိံ ပဿန္တိ, တမေနံ ဧဝံ ဇာနန္တိ – 'သမဏဒူသီတယံ သမဏပလာပေ သမဏကာရဏ္ဍဝေ'တိ။ တမေနံ ဣတိ ဝိဒိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ နာသေန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? မာ အညေ ဘဒ္ဒကေ ဘိက္ခူ ဒူသေသီ''တိ။

''သံဝါသာယံ ဝိဇာနာထ၊ ပာပိစ္ဆော ကောဓနော ဣတိ။
မက္ခီ ထမ္ဘီ ပဠာသီ စ၊ ဣဿုကီ မစ္ဆရီ သဌော။

''သန္တဝါစော ဇနဝတိ၊ သမဏော ဝိယ ဘာသတိ။
ရဟော ကရောတိ ကရဏံ၊ ပာပဒိဋ္ဌိ အနာဒရော။

''သံသပ္ပီ စ မုသာဝါဒီ၊ တံ ဝိဒိတွာ ယထာတထံ။
သဗ္ဗေ သမဂ္ဂါ ဟုတွာန၊ အဘိနိဗ္ဗဇ္ဇယာထ [အဘိနိဗ္ဗဇ္ဇေယျထ (က.)] နံ။

''ကာရဏ္ဍဝံ [ကရဏ္ဍဝံ (က.) သု. နိ. ၂၈၃ ပဿိတဗ္ဗံ] နိဒ္ဓမထ၊ ကသမ္ဗုံ အပကဿထ [အဝကဿထ (က.)]။
တတော ပလာပေ ဝါဟေထ၊ အဿမဏေ သမဏမာနိနေ။

''နိဒ္ဓမိတွာန ပာပိစ္ဆေ၊ ပာပအာစာရဂောစရေ။
သုဒ္ဓါသုဒ္ဓေဟိ သံဝါသံ၊ ကပ္ပယဝှော ပတိဿတာ။
တတော သမဂ္ဂါ နိပကာ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿထာ''တိ။ ဒသမံ။

မေတ္တာဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

မေတ္တံ ပညာ စ ဒွေ ပိယာ၊ ဒွေ လောကာ ဒွေ ဝိပတ္တိယော။
ဒေဝဒတ္တော စ ဥတ္တရော၊ နန္ဒော ကာရဏ္ဍဝေန စာတိ။

၂. မဟာဝဂ္ဂေါ

၁. ဝေရဥ္ဇသုတ္တံ

၁၁. [ပာရာ. ၁ အာဒယော] ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ။ အထ ခော ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ [သာရာဏီယံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''သုတံ မေတံ, ဘော ဂေါတမ – 'န သမဏော ဂေါတမော ဗြာဟ္မဏေ ဇိဏ္ဏေ ဝုဍ္ဎေ မဟလ္လကေ အဒ္ဓဂတေ ဝယောအနုပ္ပတ္တေ အဘိဝါဒေတိ ဝါ ပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝါ အာသနေန ဝါ နိမန္တေတီ'တိ။ တယိဒံ, ဘော ဂေါတမ, တထေဝ။ န ဟိ ဘဝံ ဂေါတမော ဗြာဟ္မဏေ ဇိဏ္ဏေ ဝုဍ္ဎေ မဟလ္လကေ အဒ္ဓဂတေ ဝယောအနုပ္ပတ္တေ အဘိဝါဒေတိ ဝါ ပစ္စုဋ္ဌေတိ ဝါ အာသနေန ဝါ နိမန္တေတိ။ တယိဒံ, ဘော ဂေါတမ, န သမ္ပန္နမေဝါ''တိ။ ''နာဟံ တံ, ဗြာဟ္မဏ, ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ယမဟံ အဘိဝါဒေယျံ ဝါ ပစ္စုဋ္ဌေယျံ ဝါ အာသနေန ဝါ နိမန္တေယျံ။ ယဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, တထာဂတော အဘိဝါဒေယျ ဝါ ပစ္စုဋ္ဌေယျ ဝါ အာသနေန ဝါ နိမန္တေယျ, မုဒ္ဓာပိ တဿ ဝိပတေယျာ''တိ။

''အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော''တိ! ''အတ္ထိ ခွါယံ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'အရသရူပေါ သမဏော ဂေါတမော'တိ။ ယေ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ရူပရသာ သဒ္ဒရသာ ဂန္ဓရသာ ရသရသာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗရသာ, တေ တထာဂတဿ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ [အနဘာဝကတာ (သီ. ပီ.)] အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ အယံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'အရသရူပေါ သမဏော ဂေါတမော'တိ, နော စ ခော ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ''တိ [ဝဒေသိ (သီ. က.)]။

''နိဗ္ဘောဂေါ ဘဝံ ဂေါတမော''တိ! ''အတ္ထိ ခွါယံ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'နိဗ္ဘောဂေါ သမဏော ဂေါတမော'တိ။ ယေ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ရူပဘောဂါ သဒ္ဒဘောဂါ ဂန္ဓဘောဂါ ရသဘောဂါ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဘောဂါ, တေ တထာဂတဿ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ အယံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'နိဗ္ဘောဂေါ သမဏော ဂေါတမော'တိ, နော စ ခော ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ''တိ။

''အကိရိယဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော''တိ! ''အတ္ထိ ခွါယံ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'အကိရိယဝါဒေါ သမဏော ဂေါတမော'တိ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, အကိရိယံ ဝဒါမိ ကာယဒုစ္စရိတဿ ဝစီဒုစ္စရိတဿ မနောဒုစ္စရိတဿ; အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အကိရိယံ ဝဒါမိ။ အယံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'အကိရိယဝါဒေါ သမဏော ဂေါတမော'တိ, နော စ ခော ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ''တိ။

''ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ ဘဝံ ဂေါတမော''တိ! ''အတ္ထိ ခွါယံ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ သမဏော ဂေါတမော'တိ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥစ္ဆေဒံ ဝဒါမိ ရာဂဿ ဒောသဿ မောဟဿ; အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒါမိ။ အယံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ သမဏော ဂေါတမော'တိ, နော စ ခော ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ''တိ။

''ဇေဂုစ္ဆီ ဘဝံ ဂေါတမော''တိ! ''အတ္ထိ ခွါယံ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – 'ဇေဂုစ္ဆီ သမဏော ဂေါတမော'တိ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, ဇိဂုစ္ဆာမိ ကာယဒုစ္စရိတေန ဝစီဒုစ္စရိတေန မနောဒုစ္စရိတေန; ဇိဂုစ္ဆာမိ အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ။ အယံ ခော, ဗြာ

ဟ္မဏ, ပရိယာယေော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဇေဂုစ္ဆီ သမဏော ဂေါတမော’တိ, နော စ ခေါ ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ”တိ။

“ဝေနယိကော ဘဝံ ဂေါတမော”တိ! “အတ္ထိ ခွေ၀ါယံ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒ မာနော ဝဒေယျ – ‘ဝေနယိကော သမဏော ဂေါတမော’တိ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ; အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ။ အယံ ခေါ, ဗြာ ဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဝေနယိကော သမဏော ဂေါတမော’တိ, နော စ ခေါ ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ”တိ။

“တပဿီ ဘဝံ ဂေါတမော”တိ! “အတ္ထိ ခွေ၀ါယံ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာ နော ဝဒေယျ – ‘တပဿီ သမဏော ဂေါတမော’တိ။ တပနီယာဟံ , ဗြာဟ္မဏ, ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဝဒာမိ ကာယဒုစ္စရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ။ ယဿ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, တပနီယာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ, တမဟံ ‘တပဿီ’တိ ဝဒာမိ။ တထာဂတဿ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, တပနီယာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယ တိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ အယံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘တပဿီ သမဏော ဂေါတမော’တိ, နော စ ခေါ ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသီ”တိ။

“အပဂဗ္ဘော ဘဝံ ဂေါတမော”တိ! “အတ္ထိ ခွေ၀ါယံ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒ မာနော ဝဒေယျ – ‘အပဂဗ္ဘော သမဏော ဂေါတမော’တိ။ ယဿ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘ ဘာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ , တမဟံ ‘အပဂဗ္ ဘော’တိ ဝဒာမိ။ တထာဂတဿ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ , အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူ လာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ အယံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာ ယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အပဂဗ္ဘော သမဏော ဂေါတမော’တိ, နော စ ခေါ ယံ တွံ သန္ဓာယ ဝဒေသိ။

“သေယျထာပိ, ဗြာဟ္မဏ, ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍာနိ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဒွါဒသ ဝါ။ တာနာဿု ကုက္ကုဋိယာ သမ္မာ အဓိသယိတာနိ သမ္မာ ပရိသေဒိတာနိ သမ္မာ ပရိဘာဝိတာနိ။ ယော နု ခေါ တေသံ ကုက္ကုဋစ္ဆာပကာနံ ပဌမတရံ ပာဒ နခသိခာယ ဝါ မုခတုဏ္ဍကေန ဝါ အဏ္ဍကောသံ ပဒါလေတွာ သောတ္ထိနာ အဘိနိဗ္ဘိဇ္ဇေယျ, ကိန္တိ သွာဿ ဝစနီယော – ‘ဇေဋ္ဌော ဝါ ကနိဋ္ဌော ဝါ’”တိ? “ဇေဋ္ဌော တိဿ, ဘော ဂေါတမ, ဝစနီယော။ သော ဟိ နေသံ, ဘော ဂေါတမ, ဇေဋ္ဌော ဟောတီ”တိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အဝိဇ္ဇာဂတာယ ပဇာယ အဏ္ဍဘူတာယ ပရိယောနဒ္ဓာယ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသံ ပ ဒါလေတွာ ဧကောဝ လောကေ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ , ဇေဋ္ဌော သေဋ္ဌော လောကဿ။ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ, ဗြာဟ္မဏ, ဝီရိယံ အဟောသိ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓေါ ကာယော အသာရဒ္ဓေါ, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ။

“သော ခေါ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေက ဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိံ; ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာ ဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိံ; ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟ ာသိံ သတော စ သမ္ပဇာနော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေသိံ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – ‘ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ’တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိံ; သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိံ။

“သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိံ။ သော အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝ ာသံ အနုဿရာမိ, သေယျထိဒံ – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော တိဿောပိ ဇာတိယော စတဿောပိ ဇာတိယော

ပဌမ္ပိ ဇာတိယော ဒသပိ ဇာတိယော ဝီသမ္ပိ ဇာတိယော တိံသမ္ပိ ဇာတိယော စတ္တာလီသမ္ပိ ဇာတိယော ပညာသမ္ပိ ဇာတိယော ဇာတိသတမ္ပိ ဇာတိသဟဿမ္ပိ ဇာတိသတသဟဿမ္ပိ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ – 'အမုတြာသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော။ သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပာဒိံ; တတြာပါသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော။ သော တတော စုတော ဣဓူပပန္နော'တိ။ ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ။

''အယံ ခေါ မေ, ဗြာဟ္မဏ, ရတ္တိယာ ပဌမေ ယာမေ ပဌမာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော အာလောကော ဥပ္ပန္နော, ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော။ အယံ ခေါ မေ, ဗြာဟ္မဏ, ပဌမာ အဘိနိဗ္ဘိဒါ အဟောသိ ကုက္ကုဋစ္ဆာပကဿေဝ အဏ္ဍကောသမှာ။

''သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ သတ္တာနံ စုတူပပါတဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိံ။ သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿာမိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ, သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ – 'ဣမေ ဝတ ဘောန္တော သတ္တာ ကာယဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ, ဝစီဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ, မနောဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ, အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒာနာ။ တေ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပန္နာ'တိ။ ဣမေ ဝါ ပန ဘောန္တော သတ္တာ ကာယသုစရိတေန သမန္နာဂတာ, ဝစီသုစရိတေန သမန္နာဂတာ, မနောသုစရိတေန သမန္နာဂတာ, အရိယာနံ အနုပဝါဒကာ, သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ, သမ္မာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒာနာ။ တေ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နာ'တိ။ ဣတိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿာမိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ, သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာမိ။

''အယံ ခေါ မေ, ဗြာဟ္မဏ, ရတ္တိယာ မဇ္ဈိမေ ယာမေ ဒုတိယာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော အာလောကော ဥပ္ပန္နော, ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော။ အယံ ခေါ မေ, ဗြာဟ္မဏ, ဒုတိယာ အဘိနိဗ္ဘိဒါ အဟောသိ ကုက္ကုဋစ္ဆာပကဿေဝ အဏ္ဍကောသမှာ။

''သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေသိံ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ, 'အယံ ဒုက္ခသမုဒယော'တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ, 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓော'တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ, 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ; 'ဣမေ အာသဝါ'တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ, 'အယံ အာသဝသမုဒယော'တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ, 'အယံ အာသဝနိရောဓော'တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ, 'အယံ အာသဝနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ။ တဿ မေ ဧဝံ ဇာနတော ဧဝံ ပဿတော ကာမာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိတ္ထ, ဘဝါသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိတ္ထ, အဝိဇ္ဇာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိတ္ထ။ ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ အဟောသိ။ 'ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ'တိ အဗ္ဘညာသိံ။

''အယံ ခေါ မေ, ဗြာဟ္မဏ, ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမေ ယာမေ တတိယာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော အာလောကော ဥပ္ပန္နော , ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော။ အယံ ခေါ မေ, ဗြာဟ္မဏ, တတိယာ အဘိနိဗ္ဘိဒါ အဟောသိ ကုက္ကုဋစ္ဆာပကဿေဝ အဏ္ဍကောသမှာ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝေရဉ္ဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဇေဋ္ဌော ဘဝံ ဂေါတမော, သေဋ္ဌော ဘဝံ ဂေါတမော။ အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ! သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ [နိကုဇ္ဇိတံ (က.)] ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီတိ; ဧဝမေဝံ ဘောတာ ဂေါတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော

ပကာသိတော။ သောဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပာဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ ပဌမံ။

၂. သီဟသုတ္တံ

၁၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ လိစ္ဆဝီ သန္ထာဂါရေ [သန္ဓာဂါရေ (က.)] သန္နိသိန္နာ သန္နိပတိတာ အနေကပရိယာယေန ဗုဒ္ဓဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, ဓမ္မဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန သီဟော သေနာပတိ နိဂဏ္ဌသာဝကော တဿံ ပရိသာယံ နိသိန္နော ဟောတိ။ အထ ခေါ သီဟဿ သေနာပတိဿ ဧတဒဟောသိ – “နိဿံသယံ ခေါ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ, တထာ ဟိမေ သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ လိစ္ဆဝီ သန္ထာဂါရေ သန္နိသိန္နာ သန္နိပတိတာ အနေကပရိယာယေန ဗုဒ္ဓဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, ဓမ္မဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။ ယံနူနာဟံ တံ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမေယျံ အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ”န္တိ။ အထ ခေါ သီဟော သေနာပတိ ယေန နိဂဏ္ဌော နာဋပုတ္တော [နာထပုတ္တော (က. သီ.), နာတပုတ္တော (က. သီ.)] တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ နိဂဏ္ဌံ နာဋပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဣစ္ဆာမဟံ, ဘန္တေ, သမဏံ ဂေါတမံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမိတု”န္တိ။

“ကိံ ပန တွံ, သီဟ, ကိရိယဝါဒော သမာနော အကိရိယဝါဒံ သမဏံ ဂေါတမံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမိဿသိ? သမဏော ဟိ, သီဟ, ဂေါတမော အကိရိယဝါဒော, အကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ”တိ။ အထ ခေါ သီဟဿ သေနာပတိဿ ယော အဟောသိ ဂမိယာဘိသင်္ခါရော [ဂမိကာဘိသင်္ခါရော (က. သီ.) မဟာဝ. ၂၉၀] ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ, သော ပဋိပ္ပဿမ္ဘိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခေါ သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ လိစ္ဆဝီ သန္ထာဂါရေ သန္နိသိန္နာ သန္နိပတိတာ အနေကပရိယာယေန ဗုဒ္ဓဿ။ပေ။ ဓမ္မဿ။ပေ။ သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ သီဟဿ သေနာပတိဿ ဧတဒဟောသိ – “နိဿံသယံ ခေါ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ, တထာ ဟိမေ သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ လိစ္ဆဝီ သန္ထာဂါရေ သန္နိသိန္နာ သန္နိပတိတာ အနေကပရိယာယေန ဗုဒ္ဓဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, ဓမ္မဿ။ပေ။ သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။ ယံနူနာဟံ တံ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမေယျံ အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ”န္တိ။ အထ ခေါ သီဟော သေနာပတိ ယေန နိဂဏ္ဌော နာဋပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ နိဂဏ္ဌံ နာဋပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဣစ္ဆာမဟံ, ဘန္တေ, သမဏံ ဂေါတမံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမိတု”န္တိ။

“ကိံ ပန တွံ, သီဟ, ကိရိယဝါဒော သမာနော အကိရိယဝါဒံ သမဏံ ဂေါတမံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမိဿသိ? သမဏော ဟိ, သီဟ, ဂေါတမော အကိရိယဝါဒော အကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ”တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ သီဟဿ သေနာပတိဿ ယော အဟောသိ ဂမိယာဘိသင်္ခါရော ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ, သော ပဋိပ္ပဿမ္ဘိ။

တတိယမ္ပိ ခေါ သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ လိစ္ဆဝီ သန္ထာဂါရေ သန္နိသိန္နာ သန္နိပတိတာ အနေကပရိယာယေန ဗုဒ္ဓဿ။ပေ။ ဓမ္မဿ။ပေ။ သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ သီဟဿ သေနာပတိဿ ဧတဒဟောသိ – “နိဿံသယံ ခေါ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ, တထာ ဟိမေ သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ လိစ္ဆဝီ သန္ထာဂါရေ သန္နိသိန္နာ သန္နိပတိတာ အနေကပရိယာယေန ဗုဒ္ဓဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, ဓမ္မဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။ ကိံ ဟိမေ ကရိဿန္တိ နိဂဏ္ဌာ အပလောကိတာ ဝါ အနပလောကိတာ ဝါ? ယံနူနာဟံ အနပလောကေတွာဝ နိဂဏ္ဌေ [နိဂဏ္ဌံ (သျာ. က.) မဟာဝ. ၂၉၀ ပဿိတဗ္ဗံ] တံ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဥပသင်္ကမေယျံ အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ”န္တိ။

အထ ခေါ သီဟော သေနာပတိ ပဉ္စမတ္တေဟိ ရထသတေဟိ ဒိဝါဒိဝဿ ဝေသာလိယာ နိယျာသိ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ။ ယာဝတိကာ ယာနဿ ဘူမိ, ယာနေန ဂန္တွာ ယာနာ ပစ္စောရောဟိတွာ ပတ္တိကောဝ အဂမာသိ။ အထ ခေါ

သီဟော သေနာပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သီဟော သေနာပတိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“သုတံ မေတံ, ဘန္တေ – ‘အကိရိယဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, အကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ။ ယေ တေ, ဘန္တေ, ဧဝမာဟံသု – ‘အကိရိယဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, အကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ, ကစ္စိ တေ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ဝုတ္တဝါဒိနော န စ ဘဂဝန္တံ အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ ဓမ္မဿ စာနုဓမ္မံ ဗျာကရောန္တိ န စ ကောစိ သဟဓမ္မိကော ဝါဒါနုဝါဒော [ဝါဒါနုပါတော (က. သီ. သျာ.) အ. နိ. ၃.၅၈; ၅.၅] ဂါရယှံ ဌာနံ အာဂစ္ဆတိ? အနဗ္ဘက္ခာတုကာမာ ဟိ မယံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တ”န္တိ။

“အတ္ထိ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အကိရိယဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, အကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ ။

“အတ္ထိ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ကိရိယဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, ကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

“အတ္ထိ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဥစ္ဆေဒဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, ဥစ္ဆေဒာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

“အတ္ထိ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဇေဂုစ္ဆီ သမဏော ဂေါတမော, ဇေဂုစ္ဆိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

“အတ္ထိ , သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဝေနယိကော သမဏော ဂေါတမော, ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

“အတ္ထိ , သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘တပဿီ သမဏော ဂေါတမော, တပဿိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

“အတ္ထိ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အပဂဗ္ဘော သမဏော ဂေါတမော, အပဂဗ္ဘတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

“အတ္ထိ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အဿာသကော သမဏော ဂေါတမော, အဿာသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

“ကတမော စ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အကိရိယဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, အကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ? အဟဉှိ, သီဟ, အကိရိယံ ဝဒါမိ ကာယဒုစ္စရိတဿ ဝစီဒုစ္စရိတဿ မနောဒုစ္စရိတဿ; အနေကဝိဟိတာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အကိရိယံ ဝဒါမိ။ အယံ ခေါ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အကိရိယဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, အကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

“ကတမော စ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ကိရိယဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, ကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ? အဟဉှိ, သီဟ, ကိရိယံ ဝဒါမိ ကာယသုစရိတဿ ဝစီသုစရိတဿ မနောသုစရိတဿ; အနေကဝိဟိတာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကိရိယံ ဝဒါမိ။ အယံ ခေါ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ကိရိယဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, ကိရိယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’”တိ။

‘‘ကတမော စ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဥစ္ဆေဒဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, ဥစ္ဆေဒာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ? အဟဉှိ, သီဟ, ဥစ္ဆေဒံ ဝဒါမိ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ; အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒါမိ။ အယံ ခေါ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဥစ္ဆေဒဝါဒော သမဏော ဂေါတမော, ဥစ္ဆေဒာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’’’တိ။

‘‘ကတမော စ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဇေဂုစ္ဆီ သမဏော ဂေါတမော, ဇေဂုစ္ဆိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ? အဟဉှိ, သီဟ, ဇိဂုစ္ဆာမိ ကာယဒုစ္စရိတေန ဝစီဒုစ္စရိတေန မနောဒုစ္စရိတေန; ဇိဂုစ္ဆာမိ အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ။ အယံ ခေါ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဇေဂုစ္ဆီ သမဏော ဂေါတမော, ဇေဂုစ္ဆိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’’’တိ။

‘‘ကတမော စ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဝေနယိကော သမဏော ဂေါတမော, ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ? အဟဉှိ, သီဟ, ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ; အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ။ အယံ ခေါ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘ဝေနယိကော သမဏော ဂေါတမော, ဝိနယာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’’’တိ။

‘‘ကတမော စ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘တပဿီ သမဏော ဂေါတမော, တပဿိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ? တပနီယာဟံ, သီဟ, ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဝဒါမိ ကာယဒုစ္စရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ။ ယဿ ခော, သီဟ, တပနီယာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ, တမဟံ ‘တပဿီ’တိ ဝဒါမိ။ တထာဂတဿ ခေါ, သီဟ, တပနီယာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ အယံ ခေါ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘တပဿီ သမဏော ဂေါတမော, တပဿိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’’’တိ။

‘‘ကတမော စ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အပဂဗ္ဘော သမဏော ဂေါတမော, အပဂဗ္ဘတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ? ယဿ ခော , သီဟ, အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ, တမဟံ ‘အပဂဗ္ဘော’တိ ဝဒါမိ။ တထာဂတဿ ခေါ, သီဟ, အာယတိံ ဂဗ္ဘသေယျာ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ အယံ ခေါ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အပဂဗ္ဘော သမဏော ဂေါတမော, အပဂဗ္ဘတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’’’တိ။

‘‘ကတမော စ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အဿာသကော သမဏော ဂေါတမော, အဿာသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’တိ? အဟဉှိ, သီဟ, အဿာသကော ပရမေန အဿာသေန, အဿာသာယ ဓမ္မံ ဒေသေမိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေမိ။ အယံ ခေါ, သီဟ, ပရိယာယော, ယေန မံ ပရိယာယေန သမ္မာ ဝဒမာနော ဝဒေယျ – ‘အဿာသကော သမဏော ဂေါတမော, အဿာသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တေန စ သာဝကေ ဝိနေတီ’’’တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ သီဟော သေနာပတိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ, အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ။ ပေ.။ ဥပါသကံ မံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။

‘‘အနုဝိစ္စကာရံ ခေါ, သီဟ, ကရောဟိ။ အနုဝိစ္စကာရော တုမှာဒိသာနံ ဉာတမနုဿာနံ သာဓု ဟောတီ’’တိ။ ‘‘ဣမိနာပါဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ဘိယျောသောမတ္တာယ အတ္တမနော အဘိရဒ္ဓေါ, ယံ မံ ဘဂဝါ ဧဝမာဟ – ‘အနုဝိစ္စ

ဧကာရံ ခေါ, သီဟ, ကရောဟိ။ အနုဝိစ္စကာရော တုမှာဒိသာနံ ဉာတမနုဿာနံ သာဓု ဟောတီ’တိ။ မဥ္ဟိ, ဘန္တေ, အ ညတိတ္ထိယာ သာဝကံ လဘိတွာ ကေဝလကပ္ပံ ဝေသာလိံ ပဋာကံ ပရိဟရေယျုံ – ‘သီဟော အမှာကံ သေနာပတိ သာဝ ကတ္တံ ဥပဂတော’တိ။ အထ စ ပန ဘဂဝါ ဧဝမာဟ – ‘အနုဝိစ္စကာရံ, သီဟ, ကရောဟိ။ အနုဝိစ္စကာရော တုမှာဒိသာ နံ ဉာတမနုဿာနံ သာဓု ဟောတီ’တိ။ ဧသာဟံ, ဘန္တေ, ဒုတိယမ္ပိ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပာသကံ မံ ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။

“ဒီဃရတ္တံ ခေါ တေ, သီဟ, နိဂဏ္ဌာနံ ဩပါနဘူတံ ကုလံ, ယေန နေသံ ဥပဂတာနံ ပိဏ္ဍကံ အဒါတဗ္ဗံ မညေယျာသီ”တိ။ “ဣမိနာပာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ဘိယျောသောမတ္တာယ အတ္တမနော အဘိရဒ္ဓော, ယံ မံ ဘဂဝါ ဧဝမာဟ – ‘ဒီဃရတ္တံ ခေါ တေ, သီဟ, နိဂဏ္ဌာနံ ဩပါနဘူတံ ကုလံ, ယေန နေသံ ဥပဂတာနံ ပိဏ္ဍကံ အဒါတဗ္ဗံ မညေယျာသီ’တိ။ သုတံ မေတံ, ဘန္တေ – ‘သမဏော ဂေါတမော ဧဝမာဟ – မယှမေဝ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ, မယှံ သာဝကာနံ ဒါတဗ္ဗံ; မယှမေဝ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, န အညေသံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ; မယှံ သာဝကာနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, န အညေသံ သာ ဝကာနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ’န္တိ, အထ စ ပန မံ ဘဂဝါ နိဂဏ္ဌေသုပိ ဒါနေ သမာဒပေတိ [သမာဒပေတိ (?)]။ အပိ စ, ဘန္တေ, မယမေတ္ထ ကာလံ ဇာနိဿာမ။ ဧသာဟံ, ဘန္တေ, တတိယမ္ပိ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပာသကံ မံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ သီဟဿ သေနာပတိဿ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ [အနုပုဗ္ဗိကထံ (သဗ္ဗတ္ထ)] ကထေသိ, သေယျထိဒံ – ဒါနကထံ သီလကထံ သဂ္ဂကထံ, ကာမာနံ အာဒီနဝံ ဩကာရံ သံကိလေသံ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပကာသေသိ။ ယဒါ ဘဂဝါ အညာသိ သီဟံ သေနာပတိံ ကလ္လစိတ္တံ မုဒုစိတ္တံ ဝိနီဝရဏစိတ္တံ ဥဒဂ္ဂစိတ္တံ ပသန္နစိတ္တံ, အထ ယာ ဗုဒ္ဓာနံ သာမုက္ကံသိကာ ဓမ္မဒေသနာ တံ ပကာသေသိ – ဒုက္ခံ သမုဒယံ နိရောဓံ မဂ္ဂံ။ သေယျထာပိ နာမ သုဒ္ဓံ ဝတ္ထံ အပဂတကာဠကံ သမ္မဒေဝ ရဇနံ ပဋိဂ္ဂဏှေယျ; ဧဝမေဝံ သီဟဿ သေနာပတိဿ တသ္မိံယေဝ အာသနေ ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒိ – “ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ”န္တိ။

အထ ခေါ သီဟော သေနာပတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပတ္တဓမ္မော ဝိဒိတဓမ္မော ပရိယောဂါဠ္ဟဓမ္မော တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော ဝိဂတကထံကထော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော အပရပ္ပစ္စယော သတ္ထုသာသနေ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဓိဝါ သေတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သွာတနာယ ဘတ္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ”တိ။ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန။

အထ ခေါ သီဟော သေနာပတိ ဘဂဝတော အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိ ဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ အထ ခေါ သီဟော သေနာပတိ အညတရံ ပုရိသံ အာမန္တေသိ – “ဂစ္ဆ တွံ, အမ္ဘော ပုရိသ , ပဝတ္တမံသံ ဇာနာဟီ”တိ။ အထ ခေါ သီဟော သေနာပတိ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန သကေ နိဝေသနေ ပဏီတံ ခါ ဒနီယံ ဘောဇနီယံ ပဋိယာဒါပေတွာ ဘဂဝတော ကာလံ အာရောစာပေသိ – “ကာလော, ဘန္တေ! နိဋ္ဌိတံ ဘတ္တ”န္တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန သီဟဿ သေနာပတိဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန။ တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ဗဟု လာ နိဂဏ္ဌာ ဝေသာလိယံ ရထိကာယ ရထိကံ [ရထိယာယ ရထိယံ (ဗဟူသု)] သိင်္ဃာဋကေန သိင်္ဃာဋကံ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ပဂ္ဂယှ ကန္ဒန္တိ – “အဇ္ဇ သီဟေန သေနာပတိနာ ထူလံ ပသုံ ဝဓိတွာ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဘတ္တံ ကတံ။ တံ သမ ဏော ဂေါတမော ဇာနံ ဥဒ္ဒိဿကတံ မံသံ ပရိဘုဉ္ဇတိ ပဋိစ္စကမ္မ”န္တိ။

အထ ခေါ အညတရော ပုရိသော ယေန သီဟော သေနာပတိ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သီဟဿ သေနာပ တိဿ ဥပကဏ္ဏကေ အာရောစေသိ – “ယဂ္ဃေ, ဘန္တေ, ဇာနေယျာသိ! ဧတေ သမ္ဗဟုလာ နိဂဏ္ဌာ ဝေသာလိယံ ရထိကာယ ရထိကံ သိင်္ဃာဋကေန သိင်္ဃာဋကံ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ပဂ္ဂယှ ကန္ဒန္တိ – ‘အဇ္ဇ သီဟေန သေနာပတိနာ ထူလံ ပသုံ ဝဓိတွာ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဘတ္တံ ကတံ။ တံ သမဏော ဂေါတမော ဇာနံ ဥဒ္ဒိဿကတံ မံသံ ပရိဘုဉ္ဇတိ ပဋိစ္စ ကမ္မ’န္တိ။ အလံ အယျော ဒီဃရတ္တဉှိ တေ အာယသ္မန္တော အဝဏ္ဏကာမာ ဗုဒ္ဓဿ အဝဏ္ဏကာမာ ဓမ္မဿ အ ဝဏ္ဏကာမာ သင်္ဃဿ။ န စ ပနေတေ အာယသ္မန္တော ဇိရိဒန္တိ တံ ဘဂဝန္တံ အသတာ တုစ္ဆာ မုသာ အဘူတေန အဗ္ဘာ စိက္ခိတုံ; န စ မယံ ဇီဝိတဟေတုပိ သဉ္စိစ္စ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာမာ”တိ။

အထ ခော သီဟော သေနာပတိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပဏီတေန ခာဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေသိ သမ္ပဝါရေသိ။ အထ ခော သီဟော သေနာပတိ ဘဂဝန္တံ ဘုတ္တာဝိံ ဩနီတပတ္တပာဏိံ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော သီဟံ သေနာပတိံ ဘဂဝါ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတွာ သမာဒပေတွာ သမုတ္တေဇေတွာ သမ္ပဟံသေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမီတိ။ ဒုတိယံ။

၃. အဿာဇာနီယသုတ္တံ

၁၃. “အဋ္ဌဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ – မာတိတော စ ပိတိတော စ။ ယဿံ ဒိသာယံ အညေပိ ဘဒြာ အဿာဇာနီယာ ဇာယန္တိ, တဿံ ဒိသာယံ ဇာတော ဟောတိ။ ယံ ခော ပနဿ ဘောဇနံ ဒေန္တိ – အလ္လံ ဝါ သုက္ခံ ဝါ – တံ သက္ကစ္စံယေဝ ပရိဘုဉ္ဇတိ အဝိကိရန္တော။ ဇေဂုစ္ဆီ ဟောတိ ဥစ္စာရံ ဝါ ပဿာဝံ ဝါ အဘိနိသီဒိတုံ ဝါ အဘိနိပဇ္ဇိတုံ ဝါ။ သောရတော ဟောတိ သုခသံဝါသော, န စ အညေ အဿေ ဥဗ္ဗေဇေတာ။ ယာနိ ခော ပနဿ ဟောန္တိ [ယာနိ ခော ပန အဿ တာနိ (သျာ.)] သာဌေယျာနိ ကူဋေယျာနိ ဇိမှေယျာနိ ဝင်္ကေယျာနိ, တာနိ ယထာဘူတံ သာရထိဿ အာဝိကတ္တာ ဟောတိ။ တေသမဿ သာရထိ အဘိနိမ္မဒနာယ ဝါယမတိ။ ဝါဟီ ခော ပန ဟောတိ။ ‘ကာမံ အညေ အဿာ ဝဟန္တု ဝါ မာ ဝါ, အဟမေတ္ထ ဝဟိဿာမီ’တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတိ။ ဂစ္ဆန္တော ခော ပန ဥဇုမဂ္ဂေနေဝ ဂစ္ဆတိ။ ထာမဝါ ဟောတိ ယာဝ ဇီဝိတမရဏပရိယာဒါနာ ထာမံ ဥပဒံသေတာ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒြော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ, ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ယံ ခော ပနဿ ဘောဇနံ ဒေန္တိ – လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ – တံ သက္ကစ္စံယေဝ ပရိဘုဉ္ဇတိ အဝိဟညမာနော။ ဇေဂုစ္ဆီ ဟောတိ ကာယဒုစ္စရိတေန ဝစီဒုစ္စရိတေန မနောဒုစ္စရိတေန; ဇေဂုစ္ဆီ ဟောတိ အနေကဝိဟိတာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ။ သောရတော ဟောတိ သုခသံဝါသော, န အညေ ဘိက္ခူ ဥဗ္ဗေဇေတာ။ ယာနိ ခော ပနဿ ဟောန္တိ သာဌေယျာနိ ကူဋေယျာနိ ဇိမှေယျာနိ ဝင်္ကေယျာနိ, တာနိ ယထာဘူတံ အာဝိကတ္တာ ဟောတိ သတ္ထရိ ဝါ ဝိညူသု ဝါ သဗြဟ္မစာရီသု။ တေသမဿ သတ္ထာ ဝါ ဝိညူ ဝါ သဗြဟ္မစာရီ အဘိနိမ္မဒနာယ ဝါယမတိ။ သိက္ခိတာ ခော ပန ဟောတိ။ ‘ကာမံ အညေ ဘိက္ခူ သိက္ခန္တု ဝါ မာ ဝါ, အဟမေတ္ထ သိက္ခိဿာမီ’တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတိ။ ဂစ္ဆန္တော ခော ပန ဥဇုမဂ္ဂေနေဝ ဂစ္ဆတိ; တတြာယံ ဥဇုမဂ္ဂေါ, သေယျထိဒံ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပေ.။ သမ္မာသမာဓိ။ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ – ‘ကာမံ တစော စ နှာရု [နဟာရု (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စ အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတု, သရီရေ ဥပသုဿတု မံသလောဟိတံ; ယံ တံ ပုရိသထာမေန ပုရိသဝီရိယေန ပုရိသပရက္ကမေန ပတ္တဗ္ဗံ, န တံ အပာပုဏိတွာ ဝီရိယဿ သဏ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ ။ တတိယံ။

၄. အဿခဠုင်္ကသုတ္တံ

၁၄. “အဋ္ဌ စ [အဋ္ဌ (သျာ.)] , ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကေ [အဿခလုင်္ကေ (သီ.)] ဒေသေဿာမိ အဋ္ဌ စ အဿဒေါသေ, အဋ္ဌ စ ပုရိသခဠုင်္ကေ အဋ္ဌ စ ပုရိသဒေါသေ။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အဿခဠုင်္ကာ အဋ္ဌ စ အဿဒေါသာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟီ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓေါ သမာနော ပတောဒေန ပစ္ဆတော ပဋိသက္ကတိ, ပိဋ္ဌိတော ရထံ ပဝတ္တေတိ။ ဧဝရူပောပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော အဿဒေါသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ ပစ္ဆာ လင်္ဃတိ, ကုဗ္ဗရံ ဟနတိ, တိဒဏ္ဍံ ဘဉ္ဇတိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော အဿဒေသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ ရထီသာယ သတ္ထိံ ဥဿဇ္ဇိတွာ ရထီသံယေဝ အဇ္ဈောမဒ္ဒတိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော အဿဒေသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ ဥမ္မဂ္ဂံ ဂဏှာတိ, ဥဗ္ဗဋ္ဋုမံ ရထံ ကရောတိ။ ဧဝရူပေပိ , ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော အဿဒေသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ လင်္ဃတိ ပုရိမကာယံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပုရိမေ ပာဒေ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော အဿဒေသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ အနာဒိယိတွာ သာရထိံ အနာဒိယိတွာ ပတောဒလဋ္ဌိံ [ပတောဒံ (သီ. ပီ.), ပတောဒယဋ္ဌိံ (သျာ. ကံ.)] ဒန္တေဟိ မုခာဓာနံ [မုခာဓာနံ (က.)] ဝိဓံသိတွာ ယေန ကာမံ ပက္ကမတိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဆဋ္ဌော အဿဒေသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ နေဝ အဘိက္ကမတိ နော ပဋိက္ကမတိ တတ္ထေဝ ခီလဋ္ဌာယီ ဌိတော ဟောတိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တမော အဿဒေသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ ပုရိမေ စ ပာဒေ သံဟရိတွာ ပစ္ဆိမေ စ ပာဒေ သံဟရိတွာ [သင္ခရိတွာ (က.)] တတ္ထေဝ စတ္တာရော ပာဒေ အဘိနိသီဒတိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌမော အဿဒေသော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အဿခဠုင်္ကာ အဋ္ဌ စ အဿဒေသာ။

[ဝိဘ. ၉၅၆] “ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ပုရိသခဠုင်္ကာ အဋ္ဌ စ ပုရိသဒေသာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော ‘န သရာမိ’တိ အသတိယာဝ နိဗ္ဗေဌေတိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ ပစ္စတော ပဋိက္ကမတိ, ပိဋ္ဌိတော ရထံ ဝတ္တေတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ပုရိသဒေသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခူ ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော စောဒကံယေဝ ပဋိပ္ဖရတိ – ‘ကိံ နု ခော တုယှံ ဗာလဿ အဗျတ္တဿ ဘဏိတေန! တွံပိ နာမ ဘဏိတဗ္ဗံ မညသီ’တိ! သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ ပစ္ဆာ လင်္ဃတိ, ကုဗ္ဗရံ ဟနတိ, တိဒဏ္ဍံ ဘဉ္ဇတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣကေစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ပုရိသဒေသော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော စောဒကဿေဝ ပစ္စာရောပေတိ – ‘တွံပိ ခေါသိ ဣတ္ထန္နာမံ အာပတ္တိံ အာပန္နော, တွံ တာဝ ပဌမံ ပဋိကရောဟီ’တိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကော ‘ပေဟိ’တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိ

နာ ရထိသာယ သတ္တိံ ဥဿုဇ္ဇိတ္ဝာ ရထိသံယေဝ အဇ္ဈောမဒ္ဒတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုရိသာဇညော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ပုရိသာဇညော။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော အဒေသနာညံ ပဋိစရတိ, ဗဟိဒ္ဓာ ကထံ အပနာမေတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကော 'ပေဟီ'တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ ဥမ္မဂ္ဂံ ဂဏှာတိ, ဥဗ္ဗဋ္ဋုမံ ရထံ ကရောတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ပုရိသာဇညော။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော သင်္ဃမဇ္ဈေ ဗာဟုဝိက္ခေပံ ကရောတိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ , အဿခဠုင်္ကော 'ပေဟီ'တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ လင်္ဃတိ, ပုရိမကာယံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပုရိမေ ပါဒေ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမော ပုရိသခဠုင်္ကော။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော အနာဒိယိတွာ သင်္ဃံ အနာဒိယိတွာ စောဒကံ သာပတ္တိကောဝ ယေန ကာမံ ပက္ကမတိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကော 'ပေဟီ'တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ အနာဒိယိတွာ သာရထိံ အနာဒိယိတွာ ပတောဒလဋ္ဌိံ ဒန္တေဟိ မုခါဓာနံ ဝိဓံသိတွာ ယေန ကာမံ ပက္ကမတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဆဋ္ဌော ပုရိသခဠုင်္ကော။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော 'နေဝ တာဟံ အာပန္နောမှိ, န ပနာဟံ အာပန္နောမှီ'တိ သော တုဏှီဘာဝေန သင်္ဃံ ဝိဟေဌေတိ [ဝိဟေသေတိ (ပီ. က.)]။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကော 'ပေဟီ'တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ နေဝ အဘိက္ကမတိ နော ပဋိက္ကမတိ တတ္ထေဝ ခီလဋ္ဌာယီ ဌိတော ဟောတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တမော ပုရိသခဠုင်္ကော။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘိက္ခုံ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တိ။ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခူဟိ အာပတ္တိယာ စောဒိယမာနော ဧဝမာဟ – 'ကိံ နု ခော တုမှေ အာယသ္မန္တော အတိဗာဠှံ မယိ ဗျာဝဋာ ယာဝ [ကြဒံ ပဒံ သီဟဠပေါတ္ထကေ နတ္ထိ] ဣဒါနာဟံ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိဿာမီ'တိ။ သော သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိတွာ ဧဝမာဟ – 'ဣဒါနိ ခော တုမှေ အာယသ္မန္တော အတ္တမနာ ဟောထာ'တိ? သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကော 'ပေဟီ'တိ ဝုတ္တော, ဝိဒ္ဓော သမာနော စောဒိတော သာရထိနာ ပုရိမေ စ ပါဒေ သံဟရိတွာ ပစ္ဆိမေ စ ပါဒေ သံဟရိတွာ တတ္ထေဝ စတ္တာရော ပါဒေ အဘိနိသီဒတိ; တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ ဧဝရူပေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌမော ပုရိသခဠုင်္ကော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ပုရိသခဠုင်္ကာ အဋ္ဌ စ ပုရိသဒောသာ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. မလသုတ္တံ

၁၅. ''အဋ္ဌိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, မလာနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? အသဇ္ဈာယမလာ, ဘိက္ခဝေ, မန္တာ; အနုဋ္ဌာနမလာ, ဘိက္ခဝေ, ဃရာ; မလံ, ဘိက္ခဝေ, ဝဏ္ဏဿ ကောသဇ္ဇံ; ပမာဒော, ဘိက္ခဝေ, ရက္ခတော မလံ; မလံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထိယာ ဒုစ္စရိတံ; မစ္ဆေရံ, ဘိက္ခဝေ, ဒဒတော မလံ; မလာ, ဘိက္ခဝေ, ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ; တတော [တတော စ (သျာ. ပီ.)] , ဘိက္ခဝေ, မလာ မလတရံ အဝိဇ္ဇာ ပရမံ မလံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ မလာနီ''တိ။

''အသဇ္ဈာယမလာ မန္တာ၊ အနုဋ္ဌာနမလာ ဃရာ။

မလံ ဝဏ္ဏဿ ကောသဇ္ဇံ၊ ပမာဒော ရက္ခတော မလံ။

“မလိတ္ထိယာ ဒုစ္စရိတံ၊ မစ္ဆေရံ ဒဒတော မလံ။
မလာ ဝေ ပာပကာ ဓမ္မာ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။
တတော မလာ မလတရံ၊ အဝိဇ္ဇာ ပရမံ မလ”န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒူတေယျသုတ္တံ

၁၆. [စူဠဝ. ၃၄၇] “အဋ္ဌဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဒူတေယျံ ဂန္တုမရဟတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သောတာ စ ဟောတိ, သာဝေတာ စ, ဥဂ္ဂဟေတာ စ, ဓာရေတာ စ, ဝိညာတာ စ, ဝိညာပေတာ စ, ကုသလော စ သဟိတာသဟိတဿ, နော စ ကလဟကာရကော – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဒူတေယျံ ဂန္တုမရဟတိ။ အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သာရိပုတ္တော ဒူတေယျံ ဂန္တုမရဟတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သာရိပုတ္တော သောတာ စ ဟောတိ, သာဝေတာ စ, ဥဂ္ဂဟေတာ စ, ဓာရေတာ စ, ဝိညာတာ စ, ဝိညာပေတာ စ, ကုသလော စ သဟိတာသဟိတဿ, နော စ ကလဟကာရကော။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သာရိပုတ္တော ဒူတေယျံ ဂန္တုမရဟတီ”တိ။

“ယော ဝေ န ဗျထတိ [န ဝေဓတိ (သီ.)၊ န ဗျာဓတိ (သျာ. ပီ.)] ပတွာ၊ ပရိသံ ဥဂ္ဂဝါဒိနိံ [ဥဂ္ဂဝါဒိနံ (သီ.)၊ ဥဂ္ဂဟဝါဒိနံ (သျာ. ပီ.)၊ ဥဂ္ဂတဝါဒိနိံ (က.)]။
န စ ဟာပေတိ ဝစနံ၊ န စ ဆာဒေတိ သာသနံ။

“အသန္ဒိဒ္ဓဉ္စ ဘဏတိ [အသန္ဒိဒ္ဓေါ စ အက္ခာတိ (စူဠဝ. ၃၄၇)] ၊ ပုစ္ဆိတော န စ ကုပ္ပတိ။
သ ဝေ တာဒိသကော ဘိက္ခု၊ ဒူတေယျံ ဂန္တုမရဟတီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမဗန္ဓနသုတ္တံ

၁၇. “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အာကာရေဟိ ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ရုဏ္ဏေန, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ; ဟသိတေန, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ; ဘဏိတေန, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ; အာကပ္ပေန, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ ; ဝနဘင်္ဂေန, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ; ဂန္ဓေန, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ; ရသေန, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ; ဖဿေန, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟာကာရေဟိ ဣတ္ထီ ပုရိသံ ဗန္ဓတိ။ တေ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ သုဗဒ္ဓါ [သုဗန္ဓာ (သီ. သျာ. က.)], ယေ [ယေဝ (သျာ. ပီ. က.)] ဖဿေန ဗဒ္ဓါ”တိ [ဗန္ဓာတိ (သီ. သျာ. က.)] ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယဗန္ဓနသုတ္တံ

၁၈. “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အာကာရေဟိ ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ရုဏ္ဏေန, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ; ဟသိတေန, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ; ဘဏိတေန, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ; အာကပ္ပေန, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ; ဝနဘင်္ဂေန, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ; ဂန္ဓေန, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ; ရသေန, ဘိက္ခဝေ , ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ; ဖဿေန, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟာကာရေဟိ ပုရိသော ဣတ္ထိံ ဗန္ဓတိ။ တေ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ သုဗဒ္ဓါ, ယေ ဖဿေန ဗဒ္ဓါ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဟာရာဒသုတ္တံ

၁၉. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဠေရုပုစိမန္ဒမူလေ။ အထ ခော ပဟာရာဒော အသုရိန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတံ ခော ပဟာရာဒံ အ

သုရိန္ဒ ဘဂဝတ တေဒတေစ –

“အပိ [ကိံ (က.)] ပန, ပဟာရာဒ, အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တီ”တိ? “အဘိရမန္တိ, ဘန္တေ, အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ”တိ။ “ကတိ ပန, ပဟာရာဒ, မဟာသမုဒ္ဒေ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ [အဗ္ဘုတဓမ္မာ (သျာ. က.) စူဠဝ. ၃၈၄ ပဿိတဗ္ဗံ], ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တီ”တိ? “အဋ္ဌ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? မဟာသမုဒ္ဒော, ဘန္တေ, အနုပုဗ္ဗနိန္နော အနုပုဗ္ဗပောဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော, န အာယတကေနေဝ ပပာတော။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော အနုပုဗ္ဗနိန္နော အနုပုဗ္ဗပောဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော, န အာယတကေနေဝ ပပာတော။ အယံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိဝတ္တတိ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိဝတ္တတိ; အယံ [အယမ္ပိ (က.)] , ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော န မတေန ကုဏပေန သံဝသတိ [သံဝတ္တတိ (သျာ.)] ။ ယံ ဟောတိ မဟာသမုဒ္ဒေ မတံ ကုဏပံ, တံ ခိပ္ပမေဝ [ခိပ္ပံယေဝ (သီ.), ခိပ္ပံဧဝ (ပီ.), ခိပ္ပညေဝ (စူဠဝ. ၃၈၄)] တီရံ ဝါဟေတိ, ထလံ ဥဿာရေတိ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော န မတေန ကုဏပေန သံဝသတိ, ယံ ဟောတိ မဟာသမုဒ္ဒေ မတံ ကုဏပံ, တံ ခိပ္ပမေဝ တီရံ ဝါဟေတိ, ထလံ ဥဿာရေတိ; အယံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘန္တေ, ယာ ကာစိ မဟာနဒိယော, သေယျထိဒံ – ဂင်္ဂါ ယမုနာ အစိရဝတီ သရဘူ မဟီ, တာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပတ္တာ [ပတ္တာ (က., စူဠဝ. ၃၈၄)] ဇဟန္တိ ပုရိမာနိ နာမဂေါတ္တာနိ, ‘မဟာသမုဒ္ဒော’ တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တိ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, ယာ ကာစိ မဟာနဒိယော, သေယျထိဒံ – ဂင်္ဂါ ယမုနာ အစိရဝတီ သရဘူ မဟီ, တာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပတ္တာ ဇဟန္တိ ပုရိမာနိ နာမဂေါတ္တာနိ, ‘မဟာသမုဒ္ဒော’ တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တိ; အယံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘန္တေ, ယာ စ [ယာ ကာစိ (သျာ. ပီ. က.)] လောကေ သဝန္တိယော မဟာသမုဒ္ဒံ အပ္ပေန္တိ ယာ စ အန္တလိက္ခာ ဓာရာ ပပတန္တိ, န တေန မဟာသမုဒ္ဒဿ ဦနတ္တံ ဝါ ပူရတ္တံ ဝါ ပညာယတိ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, ယာ စ လောကေ သဝန္တိယော မဟာသမုဒ္ဒံ အပ္ပေန္တိ ယာ စ အန္တလိက္ခာ ဓာရာ ပပတန္တိ, န တေန မဟာသမုဒ္ဒဿ ဦနတ္တံ ဝါ ပူရတ္တံ ဝါ ပညာယတိ; အယံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ ပဉ္စမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော ဧကရသော လောဏရသော။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော ဧကရသော လောဏရသော; အယံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ ဆဋ္ဌော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော ဗဟုရတနော [ပဟူတရတနော (က.)] အနေကရတနော။ တတြိမာနိ ရတနာနိ, သေယျထိဒံ – မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယော သင်္ခော သိလာ ပဝါဠံ ရဇတံ ဇာတရူပံ လောဟိတင်္ကော မသာရဂလ္လံ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော ဗဟုရတနော အနေကရတနော; တတြိမာနိ ရတနာနိ, သေယျထိဒံ – မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယော သင်္ခော သိလာ ပဝါဠံ ရဇတံ ဇာတရူပံ လောဟိတင်္ကော မသာရဂလ္လံ။ အယံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ သတ္တမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒော မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော။ တတြိမေ ဘူတာ – တိမိ တိမိင်္ဂလော တိမိရပိင်္ဂလော [တိမိတိမိင်္ဂလာ တိမိရပိင်္ဂလာ (သီ.), တိမိတိမိင်္ဂလာ တိမိရမိင်္ဂလာ (သျာ. ပီ.)] အသုရာ နာဂါ ဂန္ဓဗ္ဗာ။ သန္တိ မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ, ဒွိယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ, တိယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ, စ

တုယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝာ, ပဉ္စယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေါ မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော; တတြိမေ ဘူတာ – တိမိ တိမိင်္ဂလော တိမိရပိင်္ဂလော အသုရာ နာဂါ ဂန္ဓဗ္ဗာ; သန္တိ မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ။ပေ။ ဒွိယောဇန။ တိယောဇန။ စတုယောဇန။ ပဉ္စယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ; အယံ, ဘန္တေ, မဟာသမုဒ္ဒေ အဋ္ဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။ ဣမေ ခော, ဘန္တေ , မဟာသမုဒ္ဒေ အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တီ''တိ။

''အပိ ပန, ဘန္တေ, ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တီ''တိ? ''အဘိရမန္တိ, ပဟာရာဒ, ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ''တိ။ ''ကတိ ပန, ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တီ''တိ? ''အဋ္ဌ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? သေယျထာပိ, ပဟာရာဒ, မဟာသမုဒ္ဒေါ အနုပုဗ္ဗနိန္နော အနုပုဗ္ဗပေါဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော, န အာယတကေနေဝ ပပါတော ; ဧဝမေဝံ ခော, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အနုပုဗ္ဗကိရိယာ အနုပုဗ္ဗပဋိပဒါ, န အာယတကေနေဝ အညာပဋိဝေဓော။ ယမ္ပိ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အနုပုဗ္ဗကိရိယာ အနုပုဗ္ဗပဋိပဒါ, န အာယတကေနေဝ အညာပဋိဝေဓော။ အယံ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။

''သေယျထာပိ, ပဟာရာဒ, မဟာသမုဒ္ဒေါ ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိဝတ္တတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ပဟာရာဒ, ယံ မယာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ တံ မမ သာဝကာ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမန္တိ။ ယမ္ပိ, ပဟာရာဒ, မယာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ တံ မမ သာဝကာ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမန္တိ။ အယံ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။

''သေယျထာပိ, ပဟာရာဒ, မဟာသမုဒ္ဒေါ န မတေန ကုဏပေန သံဝသတိ။ ယံ ဟောတိ မဟာသမုဒ္ဒေ မတံ ကုဏပံ, တံ ခိပ္ပမေဝ တီရံ ဝါဟေတိ ထလံ ဥဿာရေတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ပဟာရာဒ, ယော သော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော အသုစိသင်္ကဿရသမာစာရော ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော အဿမဏော သမဏပဋိညော အဗြဟ္မစာရီ ဗြဟ္မစာရိပဋိညော အန္တောပူတိ အဝဿုတော ကသမ္ဗုဇာတော, န တေန သင်္ဃော သံဝသတိ; ခိပ္ပမေဝ နံ သန္နိပတိတွာ ဥက္ခိပတိ။

''ကိဉ္စာပိ သော ဟောတိ မဇ္ဈေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သန္နိသိန္နော, အထ ခော သော အာရကာဝ သင်္ဃမှာ သင်္ဃော စ တေန။ ယမ္ပိ, ပဟာရာဒ, ယော သော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော အသုစိသင်္ကဿရသမာစာရော ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော အဿမဏော သမဏပဋိညော အဗြဟ္မစာရီ ဗြဟ္မစာရိပဋိညော အန္တောပူတိ အဝဿုတော ကသမ္ဗုဇာတော, န တေန သင်္ဃော သံဝသတိ; ခိပ္ပမေဝ နံ သန္နိပတိတွာ ဥက္ခိပတိ; ကိဉ္စာပိ သော ဟောတိ မဇ္ဈေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သန္နိသိန္နော, အထ ခော သော အာရကာဝ သင်္ဃမှာ သင်္ဃော စ တေန။ အယံ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။

''သေယျထာပိ, ပဟာရာဒ, ယာ ကာစိ မဟာနဒိယော, သေယျထိဒံ – ဂင်္ဂါ ယမုနာ အစိရဝတီ သရဘူ မဟီ, တာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပတွာ ဇဟန္တိ ပုရိမာနိ နာမဂေါတ္တာနိ, 'မဟာသမုဒ္ဒေါ' တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ; ဧဝမေဝံ ခော, ပဟာရာဒ, စတ္တာရောမေ ဝဏ္ဏာ – ခတ္တိယာ, ဗြာဟ္မဏာ, ဝေဿာ, သုဒ္ဒါ, တေ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဇဟန္တိ ပုရိမာနိ နာမဂေါတ္တာနိ, 'သမဏာ သကျပုတ္တိယာ' တွေဝ [သမဏော သကျပုတ္တိယော တွေဝ (သျာ. က.)] သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။ ယမ္ပိ, ပဟာရာဒ, စတ္တာရောမေ ဝဏ္ဏာ – ခတ္တိယာ, ဗြာဟ္မဏာ, ဝေဿာ, သုဒ္ဒါ, တေ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဇဟန္တိ ပုရိမာနိ နာမဂေါတ္တာနိ, 'သမဏာ သကျပုတ္တိယာ' တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။ အယံ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။

“သေယျထာပိ, ပဟာရာဒ, ယာ စ လောကေ သဝန္တိယော မဟာသမုဒ္ဒံ အပ္ပေန္တိ ယာ စ အန္တလိက္ခာ ဓာရာ ပပတန္တိ, န တေန မဟာသမုဒ္ဒဿ ဦနတ္တံ ဝါ ပူရတ္တံ ဝါ ပညာယတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ပဟာရာဒ, ဗဟူ စေပိ ဘိက္ခူ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိ, န တေန နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ဦနတ္တံ ဝါ ပူရတ္တံ ဝါ ပညာယတိ။ ယမ္ပိ, ပဟာရာဒ, ဗဟူ စေပိ ဘိက္ခူ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိ, န တေန နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ဦနတ္တံ ဝါ ပူရတ္တံ ဝါ ပညာယတိ။ အယံ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ပဉ္စမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။

“သေယျထာပိ , ပဟာရာဒ, မဟာသမုဒ္ဒော ဧကရသော လောဏရသော; ဧဝမေဝံ ခော, ပဟာရာဒ, အယံ ဓမ္မဝိနယော ဧကရသော, ဝိမုတ္တိရသော။ ယမ္ပိ ပဟာရာဒ , အယံ ဓမ္မဝိနယော ဧကရသော, ဝိမုတ္တိရသော ; အယံ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဆဋ္ဌော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။

“သေယျထာပိ, ပဟာရာဒ, မဟာသမုဒ္ဒော ဗဟုရတနော အနေကရတနော; တတြိမာနိ ရတနာနိ, သေယျထိဒံ – မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယော သင်္ခော သိလာ ပဝါဠံ ရဇတံ ဇာတရူပံ လောဟိတင်္ကော မသာရဂလ္လံ; ဧဝမေဝံ ခော, ပဟာရာဒ, အယံ ဓမ္မဝိနယော ဗဟုရတနော အနေကရတနော။ တတြိမာနိ ရတနာနိ, သေယျထိဒံ – စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ ယမ္ပိ, ပဟာရာဒ, အယံ ဓမ္မဝိနယော ဗဟုရတနော အနေကရတနော; တတြိမာနိ ရတနာနိ, သေယျထိဒံ – စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ; အယံ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ သတ္တမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။

“သေယျထာပိ, ပဟာရာဒ, မဟာသမုဒ္ဒော မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော; တတြိမေ ဘူတာ – တိမိ တိမိင်္ဂလော တိမိရပိင်္ဂလော အသုရာ နာဂါ ဂန္ဓဗ္ဗာ; သန္တိ မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ, ဒ္ဝိယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ, တိယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ, စတုယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ, ပဉ္စယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ; ဧဝမေဝံ ခော, ပဟာရာဒ, အယံ ဓမ္မဝိနယော မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော; တတြိမေ ဘူတာ – သောတာပန္နော သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, သကဒာဂါမီ သကဒာဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, အနာဂါမီ အနာဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, အရဟာ အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော။ ယမ္ပိ, ပဟာရာဒ, အယံ ဓမ္မဝိနယော မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော; တတြိမေ ဘူတာ – သောတာပန္နော သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, သကဒာဂါမီ သကဒာဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, အနာဂါမီ အနာဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, အရဟာ အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော; အယံ, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဋ္ဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။ ဣမေ ခော, ပဟာရာဒ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တီ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဥပေါသထသုတ္တံ

၂၀. [စူဠဝ. ၃၈၃; ဥဒါ. ၄၅; ကထာ. ၃၄၆] ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ တေန ခော ပန သမယေန ဘဂဝါ တဒဟုပေါသထေ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော နိသိန္နော ဟောတိ။ အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ, နိက္ခန္တေ ပဌမေ ယာမေ, ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တာ, ဘန္တေ, ရတ္တိ, နိက္ခန္တော ပဌမော ယာမော, စိရနိသိန္နော ဘိက္ခုသင်္ဃော။ ဥဒ္ဒိသတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ပါတိမောက္ခ”န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝါ တုဏှီ အဟောသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ, နိက္ခန္တေ မဇ္ဈိမေ ယာမေ, ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဘိက္ကန္တာ, ဘန္တေ , ရတ္တိ, နိက္ခန္တော မဇ္ဈိမော ယာမော, စိရနိသိန္နော ဘိက္ခုသင်္ဃော။ ဥဒ္ဒိသတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ပါတိမောက္ခ”န္တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခော ဘဂဝါ တုဏှီ အဟောသိ။ တတိယမ္

ပိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ, နိက္ခန္တေ ပဌမေ ယာမေ, ဥဒ္ဓသ္တေ အရုဏေ, နန္ဒိမုခိယာ ရတ္တိယာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''အဘိက္ကန္တာ, ဘန္တေ, ရတ္တိ, နိက္ခန္တော ပဌမော ယာမော, ဥဒ္ဓသ္တံ အရုဏံ, နန္ဒိမုခီ ရတ္တိ; စိရနိသိန္နော ဘိက္ခုသင်္ဃော။ ဥဒ္ဒိသတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ပါတိမောက္ခ''န္တိ။ ''အပရိသုဒ္ဓါ, အာနန္ဒ, ပရိသာ''တိ။

အထ ခော အာယသ္မတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ ဧတဒဟောသိ – ''ကံ နု ခော ဘဂဝါ ပုဂ္ဂလံ သန္ဓာယ ဧဝမာဟ – 'အပရိသုဒ္ဓါ, အာနန္ဒ, ပရိသာ'''တိ? အထ ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော သဗ္ဗာဝန္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ မနသာကာသိ။ အဒ္ဒသာ ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ပုဂ္ဂလံ ဒုဿီလံ ပါပဓမ္မံ အသုစိံ သင်္ကဿရသမာစာရံ ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တံ အဿမဏံ သမဏပဋိညံ အဗြဟ္မစာရိံ ဗြဟ္မစာရိပဋိညံ အန္တောပူတိံ အဝဿုတံ ကသမ္ဗုဇာတံ မဇ္ဈေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ နိသိန္နံ; ဒိသွာန ဥဋ္ဌာယာသနာ ယေန သော ပုဂ္ဂလော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ပုဂ္ဂလံ ဧတဒဝေါစ – ''ဥဋ္ဌေဟာဝုသော, ဒိဋ္ဌောသိ ဘဂဝတာ။ နတ္ထိ တေ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသော''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ သော ပုဂ္ဂလော တုဏှီ အဟောသိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ပုဂ္ဂလံ ဧတဒဝေါစ – ''ဥဋ္ဌေဟာဝုသော, ဒိဋ္ဌောသိ ဘဂဝတာ။ နတ္ထိ တေ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသော''တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခော သော ပုဂ္ဂလော တုဏှီ အဟောသိ။ တတိယမ္ပိ ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ပုဂ္ဂလံ ဧတဒဝေါစ – ''ဥဋ္ဌေဟာဝုသော, ဒိဋ္ဌောသိ ဘဂဝတာ။ နတ္ထိ တေ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသော''တိ။ တတိယမ္ပိ ခော သော ပုဂ္ဂလော တုဏှီ အဟောသိ။

အထ ခော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ပုဂ္ဂလံ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကာ နိက္ခာမေတွာ သူစိဃဋိကံ ဒတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''နိက္ခာမိတော သော, ဘန္တေ, ပုဂ္ဂလော မယာ။ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိသာ။ ဥဒ္ဒိသတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ပါတိမောက္ခ''န္တိ။ ''အစ္ဆရိယံ, မောဂ္ဂလ္လာန, အဗ္ဘုတံ, မောဂ္ဂလ္လာန! ယာဝ ဗာဟာ ဂဟဏာပိ နာမ သော မောဃပုရိသော အာဂမိဿတီ''တိ!

အထ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''တုမ္ဟေဝ ဒာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဥပေါသထံ ကရေယျာထ, ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျာထ။ န ဒါနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဥပေါသထံ ကရိဿာမိ, ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိဿာမိ။ အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော ယံ တထာဂတော အပရိသုဒ္ဓါယ ပရိသာယ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျ''။

''အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? မဟာသမုဒ္ဒော, ဘိက္ခဝေ, အနုပုဗ္ဗနိန္နော အနုပုဗ္ဗပေါဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော, န အာယတကေနေဝ ပပါတော။ ယမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒော အနုပုဗ္ဗနိန္နော အနုပုဗ္ဗပေါဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော, န အာယတကေနေဝ ပပါတော; အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။ပေ.။ (ယထာ ပုရိမေ တထာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော)။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒော မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော။ တတြိမေ ဘူတာ – တိမိ တိမိင်္ဂလော တိမိရပိင်္ဂလော အသုရာ နာဂါ ဂန္ဓဗ္ဗာ။ ဝသန္တိ မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ။ပေ.။ ပဉ္စယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ ။ ယမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒော မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော; တတြိမေ ဘူတာ – တိမိ တိမိင်္ဂလော တိမိရပိင်္ဂလော အသုရာ နာဂါ ဂန္ဓဗ္ဗာ; ဝသန္တိ မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ။ပေ.။ ပဉ္စယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ; အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ အဋ္ဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ အသုရာ မဟာသမုဒ္ဒေ အဘိရမန္တိ။

''ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒော အနုပုဗ္ဗနိန္နော အနုပုဗ္ဗပေါ

ဏော အနုပုဗ္ဗပဗ္ဘာရော, န အာယတကေနေဝ ပပါတော; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အနုပုဗ္ဗကိရိယာ အနုပုဗ္ဗပဋိပဒါ, န အာယတကေနေဝ အညာပဋိဝေဓော။ ယမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အနုပုဗ္ဗကိရိယာ အနုပုဗ္ဗပဋိပဒါ, န အာယတကေနေဝ အညာပဋိဝေဓော; အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။ပေ.။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေါ မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော; တတြိမေ ဘူတာ – တိမိ တိမိင်္ဂလော တိမိရပိင်္ဂလော အသုရာ နာဂါ ဂန္ဓဗ္ဗာ, ဝသန္တိ မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ။ပေ.။ ပဉ္စယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အယံ ဓမ္မဝိနယော မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော။ တတြိမေ ဘူတာ – သောတာပန္နော သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော။ပေ.။ အရဟာ အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော။ ယမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, အယံ ဓမ္မဝိနယော မဟတံ ဘူတာနံ အာဝါသော; တတြိမေ ဘူတာ – သောတာပန္နော သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော။ပေ.။ အရဟာ အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော; အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဋ္ဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော, ယံ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေ ဒိသွာ ဒိသွာ ဘိက္ခူ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အဘိရမန္တီ”တိ။ ဒသမံ။

မဟာဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဝေရဉ္ဇော သီဟော အာဇညံ၊ ခဠုင်္ကေန မလာနိ စ။
ဒူတေယျံ ဒွေ စ ဗန္ဓနာ၊ ပဟာရာဒေါ ဥပေါသထောတိ။

၃. ဂဟပတိဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမဥဂ္ဂသုတ္တံ

၂၁. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ "အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ [အဗ္ဘုတဓမ္မေဟိ (သျာ. က.)] သမန္နာဂတံ ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိံ ဝေသာလိကံ ဓာရေထာ"တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ပါဝိသိ။

အထ ခေါ အညတရော ဘိက္ခု ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ဥဂ္ဂဿ ဂဟပတိနော ဝေသာလိကဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ အထ ခေါ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိံ ဝေသာလိကံ သော ဘိက္ခု ဧတဒဝေါစ –

"အဋ္ဌဟိ ခေါ တွံ, ဂဟပတိ, အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော။ ကတမေ တေ, ဂဟပတိ, အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေဟိ တွံ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော"တိ? "န ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, ဇာနာမိ – ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတောတိ။ အပိ စ, ဘန္တေ, ယေ မေ အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တံ သုဏောဟိ, သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ; ဘာသိဿာမီ"တိ။ "ဧဝံ, ဂဟပတီ"တိ ခေါ သော ဘိက္ခု ဥဂ္ဂဿ ဂဟပတိနော ဝေသာလိကဿ ပစ္စဿောသိ။ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော ဧတဒဝေါစ – "ယဒာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ပဌမံ ဒူရတောဝ အဒ္ဒသံ; သဟ ဒဿနေနေဝ မေ, ဘန္တေ , ဘဂဝတော စိတ္တံ ပသီဒိ။ အယံ ခေါ မေ, ဘန္တေ, ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ"။

"သော ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, ပသန္နစိတ္တော ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသိံ။ တဿ မေ ဘဂဝါ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ, သေယျထိဒံ – ဒါနကထံ သီလကထံ သဂ္ဂကထံ; ကာမာနံ အာဒီနဝံ ဩကာရံ သံကိလေသံ, နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပကာသေသိ။ ယဒါ မံ ဘဂဝါ အညာသိ ကလ္လစိတ္တံ မုဒုစိတ္တံ ဝိနီဝရဏစိတ္တံ ဥဒဂ္ဂစိတ္တံ ပသန္နစိတ္တံ, အထ ယာ ဗုဒ္ဓါနံ သာမုက္ကံသိကာ ဓမ္မဒေသနာ တံ ပကာသေသိ – ဒုက္ခံ, သမုဒယံ, နိရောဓံ, မဂ္ဂံ။ သေယျထာပိ နာမ သုဒ္ဓံ ဝတ္ထံ အပဂတကာဠကံ သမ္မဒေဝ ရဇနံ ပဋိဂ္ဂဏှေယျ; ဧဝမေဝံ ခေါ မေ တသ္မိံယေဝ အာသနေ ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒိ – 'ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ'န္တိ။ သော ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပတ္တဓမ္မော ဝိဒိတဓမ္မော ပရိယောဂါဠှဓမ္မော တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော ဝိဂတကထံကထော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော အပရပ္ပစ္စယော သတ္ထုသာသနေ တတ္ထေဝ ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ သင်္ဃဉ္စ သရဏံ အဂမာသိံ, ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမာနိ စ သိက္ခာပဒါနိ သမာဒိယိံ။ အယံ ခေါ မေ, ဘန္တေ, ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

"တဿ မယှံ, ဘန္တေ, စတဿော ကောမာရိယော ပဇာပတိယော အဟေသုံ။ အထ ခွာဟံ, ဘန္တေ, ယေန တာ ပဇာပတိယော တေနုပသင်္ကမိံ; ဥပသင်္ကမိတွာ တာ ပဇာပတိယော ဧတဒဝစံ – 'မယာ ခေါ, ဘဂိနိယော, ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမာနိ သိက္ခာပဒါနိ သမာဒိန္နာနိ [သမာဒိဏ္ဏာနိ (သီ. က.)] ။ ယာ ဣစ္ဆတိ သာ ဣဓေဝ ဘောဂေ စ ဘုဉ္ဇတု ပုညာနိ စ ကရောတု, သကာနိ ဝါ ဉာတိကုလာနိ ဂစ္ဆတု။ ဟောတိ ဝါ ပန ပုရိသာဓိပ္ပာယော, ကဿ ဝေါ ဒမ္မီ'တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ သာ, ဘန္တေ, ဇေဋ္ဌာ ပဇာပတိ မံ ဧတဒဝေါစ – 'ဣတ္ထန္နာမဿ မံ, အယျပုတ္တ, ပုရိသဿ ဒေဟီ'တိ။ အထ ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, တံ ပုရိသံ ပက္ကောသာပေတွာ ဝါမေန ဟတ္ထေန ပဇာပတိံ ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ဘိင်္ကာရံ ဂဟေတွာ တဿ ပုရိသဿ ဩဏောဇေသိံ။ ကောမာရိံ ခေါ ပနာဟံ, ဘန္တေ, ဒါရံ ပရိစ္စဇန္တော နာဘိဇာနာမိ စိတ္တဿ အညထတ္တံ။ အယံ ခေါ မေ, ဘန္တေ, တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

"သံဝိဇ္ဇန္တိ ခေါ ပန မေ, ဘန္တေ, ကုလေ ဘောဂါ။ တေ စ ခေါ အပ္ပဋိဝိဘတ္တာ သီလဝန္တေဟိ ကလျာဏဓမ္မေဟိ။ အယံ ခေါ မေ, ဘန္တေ, စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

“ယံ ခော ပနာဟံ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုံ ပယိရုပာသာမိ; သက္ကစ္စံယေဝ ပယိရုပာသာမိ, နော အသက္ကစ္စံ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, ပဉ္စမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

“သော စေ, ဘန္တေ, မေ အာယသ္မာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ; သက္ကစ္စံယေဝ သုဏောမိ, နော အသက္ကစ္စံ။ နော စေ မေ သော အာယသ္မာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အဟမဿ ဓမ္မံ ဒေသေမိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ ဆဋ္ဌော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

“အနစ္ဆရိယံ ခော ပန မံ, ဘန္တေ, ဒေဝတာ ဥပသင်္ကမိတွာ အာရောစေန္တိ – ‘သွာက္ခာတော, ဂဟပတိ, ဘဂဝတာ ဓမ္မော’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ အဟံ, ဘန္တေ, တာ ဒေဝတာ ဧဝံ ဝဒာမိ – ‘ဝဒေယျာထ ဝါ ဧဝံ ခော တုမှေ ဒေဝတာ နော ဝါ ဝဒေယျာထ, အထ ခော သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော’တိ။ န ခော ပနာဟံ, ဘန္တေ, အဘိဇာနာမိ တတော နိဒါနံ စိတ္တဿ ဥန္နတိံ [ဥဏ္ဏတိံ (က.) ခ. သ. ၁၁၂၁; ဝိဘ. ၈၄၃, ၈၄၅ ပဿိတဗ္ဗံ] – ‘မံ ဝါ ဒေဝတာ ဥပသင်္ကမန္တိ, အဟံ ဝါ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သလ္လပာမီ’တိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, သတ္တမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

“ယာနိမာနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဒေသိတာနိ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ, နာဟံ တေသံ ကိဉ္စိ အတ္တနိ အပ္ပဟီနံ သမနုပဿာမိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, အဋ္ဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခော မေ, ဘန္တေ, အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။ န စ ခော အဟံ ဇာနာမိ – ကတမေဟိ စာဟံ [ကတမေဟိပဟံ (သီ.), ကတမေဟိဟာဟံ (ပီ. က.)] အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော”တိ။

အထ ခော သော ဘိက္ခု ဥဂ္ဂဿ ဂဟပတိနော ဝေသာလိကဿ နိဝေသနေ ပိဏ္ဍပာတံ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ အထ ခော သော ဘိက္ခု ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သော ဘိက္ခု ယာဝတကော အဟောသိ ဥဂ္ဂေန ဂဟပတိနာ ဝေသာလိကေန သဒ္ဓိံ ကထာသလ္လာပော, တံ သဗ္ဗံ ဘဂဝတော အာရောစေသိ။

“သာဓု သာဓု, ဘိက္ခု! ယထာ တံ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော သမ္မာ ဗျာကရမာနော ဗျာကရေယျ, ဣမေဟေဝ ခော, ဘိက္ခု, အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဝေသာလိကော မယာ ဗျာကတော။ ဣမေဟိ စ ပန, ဘိက္ခု, အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိံ ဝေသာလိကံ ဓာရေဟီ”တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယဥဂ္ဂသုတ္တံ

၂၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝဇ္ဇီသု ဝိဟရတိ ဟတ္ထိဂါမေ။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိံ ဟတ္ထိဂါမကံ ဓာရေထာ”တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ပါဝိသိ။

အထ ခော အညတရော ဘိက္ခု ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ယေန ဥဂ္ဂဿ ဂဟပတိနော ဟတ္ထိဂါမကဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ အထ ခော ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဟတ္ထိဂါမကော ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိံ ဟတ္ထိဂါမကံ သော ဘိက္ခု ဧတဒဝေါစ – “အဋ္ဌဟိ ခော တွံ, ဂဟပတိ, အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော။ ကတမေ တေ, ဂဟပတိ, အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, ယေဟိ တွံ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော”တိ?

“န ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဇာနာမိ – ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတောတိ။ အပိ စ, ဘန္တေ, ယေ မေ အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တံ သုဏာဟိ, သာဓုက

ကံ မနသိ ကရောဟိ; ဘာသိဿာမီ''တိ။ ''ဧဝံ, ဂဟပတီ''တိ ခော သော ဘိက္ခု ဥဂ္ဂဿ ဂဟပတိနော ဟတ္ထိဂါမကဿ ပစ္စဿောသိ။ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဟတ္ထိဂါမကော ဧတဒဝေါစ – ''ယဒါဟံ, ဘန္တေ, နာဂဝနေ ပရိစရန္တော ဘဂဝန္တံ ပဌမံ ဒူရတောဝ အဒ္ဒသံ; သဟ ဒဿနေနေဝ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော စိတ္တံ ပသီဒိ, သုရာမဒေါ စ ပဟီယိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

''သော ခော အဟံ, ဘန္တေ, ပသန္နစိတ္တော ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသိံ။ တဿ မေ ဘဂဝါ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ကထေသိ, သေယျထိဒံ – ဒါနကထံ သီလကထံ သဂ္ဂကထံ; ကာမာနံ အာဒီနဝံ ဩကာရံ သံကိလေသံ, နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပကာသေသိ။ ယဒါ မံ ဘဂဝါ အညာသိ ကလ္လစိတ္တံ မုဒုစိတ္တံ ဝိနီဝရဏစိတ္တံ ဥဒဂ္ဂစိတ္တံ ပသန္နစိတ္တံ, အထ ယာ ဗုဒ္ဓါနံ သာမုက္ကံသိကာ ဓမ္မဒေသနာ တံ ပကာသေသိ – ဒုက္ခံ, သမုဒယံ, နိရောဓံ, မဂ္ဂံ။ သေယျထာပိ နာမ သုဒ္ဓံ ဝတ္ထံ အပဂတကာဠကံ သမ္မဒေဝ ရဇနံ ပဋိဂ္ဂဏှေယျ; ဧဝမေဝံ ခော မေ တသ္မိံယေဝ အာသနေ ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒိ – 'ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ'န္တိ။ သော ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပတ္တဓမ္မော ဝိဒိတဓမ္မော ပရိယောဂါဠှဓမ္မော တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော ဝိဂတကထံကထော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော အပရပ္ပစ္စယော သတ္ထုသာသနေ တတ္ထေဝ ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ သင်္ဃဉ္စ သရဏံ အဂမာသိံ, ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမာနိ စ သိက္ခာပဒါနိ သမာဒိယိံ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, ဒုတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

''တဿ မယှံ, ဘန္တေ, စတဿော ကောမာရိယော ပဇာပတိယော အဟေသုံ။ အထ ခွါဟံ, ဘန္တေ, ယေန တာ ပဇာပတိယော တေနုပသင်္ကမိံ; ဥပသင်္ကမိတွာ တာ ပဇာပတိယော ဧတဒဝစံ – 'မယာ ခော, ဘဂိနိယော, ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမာနိ သိက္ခာပဒါနိ သမာဒိန္နာနိ။ ယာ ဣစ္ဆတိ သာ ဣဓေဝ ဘောဂေ စ ဘုဉ္ဇတု ပုညာနိ စ ကရောတု, သကာနိ ဝါ ဉာတိကုလာနိ ဂစ္ဆတု။ ဟောတိ ဝါ ပန ပုရိသာဓိပ္ပါယော, ကဿ ဝေါ ဒမ္မီ'တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ သာ, ဘန္တေ, ဇေဋ္ဌာ ပဇာပတိ မံ ဧတဒဝေါစ – 'ဣတ္ထန္နာမဿ မံ, အယျပုတ္တ, ပုရိသဿ ဒေဟီ'တိ။ အထ ခော အဟံ, ဘန္တေ, တံ ပုရိသံ ပက္ကောသာပေတွာ ဝါမေန ဟတ္ထေန ပဇာပတိံ ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ဘိင်္ကာရံ ဂဟေတွာ တဿ ပုရိသဿ ဩဏောဇေသိံ။ ကောမာရိံ ခော ပနာဟံ, ဘန္တေ, ဒါရံ ပရိစ္စဇန္တော နာဘိဇာနာမိ စိတ္တဿ အညထတ္တံ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, တတိယော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

''သံဝိဇ္ဇန္တိ ခော ပန မေ, ဘန္တေ, ကုလေ ဘောဂါ။ တေ စ ခော အပ္ပဋိဝိဘတ္တာ သီလဝန္တေဟိ ကလျာဏဓမ္မေဟိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, စတုတ္ထော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

''ယံ ခော ပနာဟံ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုံ ပယိရုပါသာမိ; သက္ကစ္စံယေဝ ပယိရုပါသာမိ, နော အသက္ကစ္စံ။ သော စေ မေ အာယသ္မာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ; သက္ကစ္စံယေဝ သုဏောမိ, နော အသက္ကစ္စံ။ နော စေ မေ သော အာယသ္မာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, အဟမဿ ဓမ္မံ ဒေသေမိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, ပဉ္စမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

''အနစ္ဆရိယံ ခော ပန, ဘန္တေ, သင်္ဃေ နိမန္တိတေ ဒေဝတာ ဥပသင်္ကမိတွာ အာရောစေန္တိ – 'အသုကော, ဂဟပတိ, ဘိက္ခု ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော အသုကော ပညာဝိမုတ္တော အသုကော ကာယသက္ခီ အသုကော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော [ဒိဋ္ဌပ္ပတ္တော (က.)] အသုကော သဒ္ဓါဝိမုတ္တော အသုကော ဓမ္မာနုသာရီ အသုကော သဒ္ဓါနုသာရီ အသုကော သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော အသုကော ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော'တိ။ သင်္ဃံ ခော ပနာဟံ, ဘန္တေ, ပရိဝိသန္တော နာဘိဇာနာမိ ဧဝံ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေန္တော – 'ဣမဿ ဝါ ထောကံ ဒေမိ ဣမဿ ဝါ ဗဟုက'န္တိ။ အထ ခွါဟံ, ဘန္တေ, သမစိတ္တောဝ ဒေမိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, ဆဋ္ဌော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

''အနစ္ဆရိယံ ခော ပန မံ, ဘန္တေ, ဒေဝတာ ဥပသင်္ကမိတွာ အာရောစေန္တိ – 'သွာက္ခာတော, ဂဟပတိ, ဘဂဝတာ ဓမ္မော'တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ အဟံ, ဘန္တေ, တာ ဒေဝတာ ဧဝံ ဝဒေမိ – 'ဝဒေယျာထ ဝါ ဧဝံ ခော တုမှေ ဒေဝတာ နော ဝါ ဝဒေယျာထ, အထ ခော သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော'တိ။ န ခော ပနာဟံ, ဘန္တေ, အဘိဇာနာမိ တတောနိဒါနံ စိတ္တဿ ဥန္နတိံ – 'မံ ဝါ ဒေဝတာ ဥပသင်္ကမန္တိ, အဟံ ဝါ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သလ္လပါမီ'တိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, သတ္တမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။

‘‘သစေ ခော ပနာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ပဌမတရံ ကာလံ ကရေယျံ, အနုစ္ဆရိယံ ခော ပနေတံ ယံ မံ ဘဂဝါ ဧဝံ ဗျာကရေယျ – ‘နတ္ထိ တံ သံယောဇနံ ယေန သံယုတ္တော ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဟတ္ထိဂါမကော ပုန ဣမံ လောကံ အာဂစ္ဆေယျာ’တိ။ အယံ ခော မေ, ဘန္တေ, အဋ္ဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သံဝိဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခော မေ, ဘန္တေ, အဋ္ဌ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။ န စ ခော အဟံ ဇာနာမိ – ကတမေဟိ စာဟံ အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော’’တိ။

‘‘အထ ခော သော ဘိက္ခု ဥဂ္ဂဿ ဂဟပတိနော ဟတ္ထိဂါမကဿ နိဝေသနေ ပိဏ္ဍပါတံ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ အထ ခော သော ဘိက္ခု ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သော ဘိက္ခု ယာဝတကော အဟောသိ ဥဂ္ဂေန ဂဟပတိနာ ဟတ္ထိဂါမကေန သဒ္ဓိံ ကထာသလ္လာပော, တံ သဗ္ဗံ ဘဂဝတော အာရောစေသိ။

‘‘သာဓု သာဓု, ဘိက္ခု! ယထာ တံ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဟတ္ထိဂါမကော သမ္မာ ဗျာကရမာနော ဗျာကရေယျ, ဣမေဟေဝ ခော ဘိက္ခု, အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ ဟတ္ထိဂါမကော မယာ ဗျာကတော။ ဣမေဟိ စ ပန, ဘိက္ခု, အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဥဂ္ဂံ ဂဟပတိံ ဟတ္ထိဂါမကံ ဓာရေဟီ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမဟတ္ထကသုတ္တံ

၂၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘သတ္တဟိ , ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဓာရေထ။ ကတမေဟိ သတ္တဟိ? သဒ္ဓော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; သီလဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; ဟိရိမာ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; ဩတ္တပ္ပီ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; ဗဟုဿုတော, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; စာဂဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; ပညဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, သတ္တဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဓာရေထာ’’တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ပါဝိသိ။

အထ ခော အညတရော ဘိက္ခု ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ဟတ္ထကဿ အာဠဝကဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ အထ ခော ဟတ္ထကော အာဠဝကော ယေန သော ဘိက္ခု တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ တံ ဘိက္ခုံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ သော ဘိက္ခု ဧတဒဝေါစ –

‘‘သတ္တဟိ ခော တွံ, အာဝုသော, အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော။ ကတမေဟိ သတ္တဟိ? ‘သဒ္ဓော, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; သီလဝါ။ပေ.။ ဟိရိမာ။ ဩတ္တပ္ပီ။ ဗဟုဿုတော။ စာဂဝါ။ ပညဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော’တိ။ ဣမေဟိ ခော တွံ, အာဝုသော, သတ္တဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော’’တိ။ ‘‘ကစ္စိတ္ထ, ဘန္တေ, န ကောစိ ဂိဟီ အဟောသိ ဩဒါတဝသနော’’တိ? ‘‘န ဟေတ္ထ, အာဝုသော , ကောစိ ဂိဟီ အဟောသိ ဩဒါတဝသနော’’တိ။ ‘‘သာဓု, ဘန္တေ, ယဒေတ္ထ န ကောစိ ဂိဟီ အဟောသိ ဩဒါတဝသနော’’တိ။

အထ ခော သော ဘိက္ခု ဟတ္ထကဿ အာဠဝကဿ နိဝေသနေ ပိဏ္ဍပါတံ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ ။ အထ ခော သော ဘိက္ခု ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဣဓာဟံ, ဘန္တေ, ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ဟတ္ထကဿ အာဠဝကဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိံ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိံ။ အထ ခော, ဘန္တေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အဟံ, ဘန္တေ,

ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဧတဒဝေါစ – ‘သတ္တဟိ ခေါ တွံ, အာဝုသော, အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော။ ကတမေဟိ သတ္တဟိ? သဒ္ဓေါ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; သီလဝါ။ပေ။ ဟိရိမာ။ ဩတ္တပ္ပီ။ ဗဟုဿုတော။ စာဂဝါ။ ပညဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ တွံ, အာဝုသော, သတ္တဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘဂဝတာ ဗျာကတော’တိ။

“ဧဝံ ဝုတ္တေ, ဘန္တေ, ဟတ္ထကော မံ ဧတဒဝေါစ – ‘ကစ္စိတ္ထ, ဘန္တေ, န ကောစိ ဂိဟီ အဟောသိ ဩဒါတဝသနော’တိ? ‘န ဟေတ္ထ, အာဝုသော, ကောစိ ဂိဟီ အဟောသိ ဩဒါတဝသနော’တိ။ ‘သာဓု, ဘန္တေ, ယဒေတ္ထ န ကောစိ ဂိဟီ အဟောသိ ဩဒါတဝသနော’”တိ။

“သာဓု သာဓု, ဘိက္ခု! အပ္ပိစ္ဆော သော, ဘိက္ခု, ကုလပုတ္တော ။ သန္တေယေဝ အတ္တနိ ကုသလဓမ္မေ န ဣစ္ဆတိ ပရေဟိ ဉာယမာနေ [ပညာယမာနေ (က.)]။ တေန ဟိ တွံ, ဘိက္ခု, ဣမိနာပိ အဋ္ဌမေန အစ္ဆရိယေန အဗ္ဘုတေန ဓမ္မေန သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဓာရေဟိ, ယဒိဒံ အပ္ပိစ္ဆတာယာ”တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယဟတ္ထကသုတ္တံ

၂၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ။ အထ ခေါ ဟတ္ထကော အာဠဝကော ပဉ္စမတ္တေဟိ ဥပာသကသတေဟိ ပရိဝုတောယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “မဟတီ ခေါ တျာယံ, ဟတ္ထက, ပရိသာ။ ကထံ ပန တွံ, ဟတ္ထက, ဣမံ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှာသီ”တိ? “ယာနိမာနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဒေသိတာနိ [အ. နိ. ၄.၃၂; ဒီ. နိ. ၃.၃၁၃] စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ, တေဟာဟံ [တေနာဟံ (သီ.)] ဣမံ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှာမိ။ အဟံ, ဘန္တေ, ယံ ဇာနာမိ – ‘အယံ ဒါနေန သင်္ဂဟေတဗ္ဗော’တိ, တံ ဒါနေန သင်္ဂဏှာမိ; ယံ ဇာနာမိ – ‘အယံ ပေယျဝဇ္ဇေန သင်္ဂဟေတဗ္ဗော’တိ, တံ ပေယျဝဇ္ဇေန သင်္ဂဏှာမိ; ယံ ဇာနာမိ – ‘အယံ အတ္ထစရိယာယ သင်္ဂဟေတဗ္ဗော’တိ, တံ အတ္ထစရိယာယ သင်္ဂဏှာမိ; ယံ ဇာနာမိ – ‘အယံ သမာနတ္တတာယ သင်္ဂဟေတဗ္ဗော’တိ, တံ သမာနတ္တတာယ သင်္ဂဏှာမိ။ သံဝိဇ္ဇန္တိ ခေါ ပန မေ, ဘန္တေ, ကုလေ ဘောဂါ။ ဒလိဒ္ဒဿ ခေါ နော တထာ သောတဗ္ဗံ မညန္တီ”တိ။ “သာဓု သာဓု, ဟတ္ထက! ယောနိ ခေါ တျာယံ, ဟတ္ထက, မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဟေတုံ။ ယေ ဟိ ကေစိ, ဟတ္ထက, အတီတမဒ္ဓါနံ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဟေသုံ, သဗ္ဗေ တေ ဣမေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဟေသုံ။ ယေပိ ဟိ ကေစိ, ဟတ္ထက, အနာဂတမဒ္ဓါနံ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှိဿန္တိ, သဗ္ဗေ တေ ဣမေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှိဿန္တိ။ ယေပိ ဟိ ကေစိ, ဟတ္ထက, ဧတရဟိ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှန္တိ, သဗ္ဗေ တေ ဣမေဟေဝ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟတိံ ပရိသံ သင်္ဂဏှန္တီ”တိ။

အထ ခေါ ဟတ္ထကော အာဠဝကော ဘဂဝတာ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿိတော သမာဒပိတော သမုတ္တေဇိတော သမ္ပဟံသိတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ အစိရပက္ကန္တေ ဟတ္ထကေ အာဠဝကေ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဓာရေထ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? သဒ္ဓေါ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; သီလဝါ, ဘိက္ခဝေ။ပေ။ ဟိရိမာ။ ဩတ္တပ္ပီ။ ဗဟုဿုတော။ စာဂဝါ။ ပညဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော; အပ္ပိစ္ဆော, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထကော အာဠဝကော။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ အစ္ဆရိယေဟိ အဗ္ဘုတေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ ဓာရေထာ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. မဟာနာမသုတ္တံ

၂၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ နိဂြောဓာရာမေ။ အထ ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဥပာသကော ဟောတီ”တိ? “ယတော ခေါ, မဟာနာမ, ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ; ဧတ္တာဝတာ ခေါ, မဟာနာမ, ဥပာသကော ဟောတီ”တိ။

‘‘ကိတ္တာဝတာ ပန, ဘန္တေ, ဥပာသကော သီလဝါ ဟောတီ’’တိ? ‘‘ယတော ခေါ, မဟာနာမ , ဥပာသကော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ; ဧတ္တာဝတာ ခေါ, မဟာနာမ, ဥပာသကော သီလဝါ ဟောတီ’’တိ။

‘‘ကိတ္တာဝတာ ပန, ဘန္တေ, ဥပာသကော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယာ’’တိ? ‘‘ယတော ခေါ, မဟာနာမ, ဥပာသကော အတ္တနာဝ သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ သဒ္ဓာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ [သမာဒပေတိ (?)]; အတ္တနာဝ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ သီလသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာဝ စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ စာဂသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာဝ ဘိက္ခူနံ ဒဿနကာမော ဟောတိ, နော ပရံ ဘိက္ခူနံ ဒဿနေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာဝ သဒ္ဓမ္မံ သောတုကာမော ဟောတိ, နော ပရံ သဒ္ဓမ္မဿဝနေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာဝ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ, နော ပရံ ဓမ္မဓာရဏာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာဝ သုတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ, နော ပရံ အတ္ထူပပရိက္ခာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာဝ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိယာ သမာဒပေတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ, မဟာနာမ, ဥပာသကော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယာ’’တိ။

‘‘ကိတ္တာဝတာ ပန, ဘန္တေ, ဥပာသကော အတ္တဟိတာယ စ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စာ’’တိ? ‘‘ယတော ခေါ, မဟာနာမ, ဥပာသကော အတ္တနာ စ သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ သဒ္ဓာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ သီလသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ စာဂသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဘိက္ခူနံ ဒဿနကာမော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဘိက္ခူနံ ဒဿနေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သဒ္ဓမ္မံ သောတုကာမော ဟောတိ, ပရဉ္စ သဒ္ဓမ္မဿဝနေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဓမ္မဓာရဏာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ, ပရဉ္စ အတ္ထူပပရိက္ခာယ သမာဒပေတိ, အတ္တနာ စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိယာ သမာဒပေတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ, မဟာနာမ, ဥပာသကော အတ္တဟိတာယ စ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စာ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဇီဝကသုတ္တံ

၂၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဇီဝကမ္ဗဝနေ။ အထ ခေါ ဇီဝကော ကောမာရဘစ္စော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဇီဝကော ကောမာရဘစ္စော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဥပာသကော ဟောတီ’’တိ? ‘‘ယတော ခေါ, ဇီဝက, ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ; ဧတ္တာဝတာ ခေါ ဇီဝက, ဥပာသကော ဟောတီ’’တိ။

‘‘ကိတ္တာဝတာ ပန, ဘန္တေ, ဥပာသကော သီလဝါ ဟောတီ’’တိ? ‘‘ယတော ခေါ, ဇီဝက, ဥပာသကော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ; ဧတ္တာဝတာ ခေါ, ဇီဝက, ဥပာသကော သီလဝါ ဟောတီ’’တိ။

‘‘ကိတ္တာဝတာ ပန, ဘန္တေ, ဥပာသကော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယာ’’တိ? ‘‘ယတော ခေါ, ဇီဝက, ဥပာသကော အတ္တနာဝ သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ သဒ္ဓာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ။ပေ။ အတ္တနာဝ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရံ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိယာ သမာဒပေတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ, ဇီဝက, ဥပာသကော အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, နော ပရဟိတာယာ’’တိ။

‘‘ကိတ္တာဝတာ ပန, ဘန္တေ, ဥပာသကော အတ္တဟိတာယ စ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စာ’’တိ? ‘‘ယတော ခေါ, ဇီဝက, ဥပာသကော အတ္တနာ စ သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ သဒ္ဓာသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ သီလသမ္ပဒာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ စာဂသမ္ပဒာယ

သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ ဘိက္ခုနံ ဒဿနကာမော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဘိက္ခုနံ ဒဿနေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သဒ္ဓမ္မံ သောတုကာမော ဟောတိ, ပရဉ္စ သဒ္ဓမ္မဿဝနေ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဓမ္မဓာရဏာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ, ပရဉ္စ အတ္ထူပပရိက္ခာယ သမာဒပေတိ; အတ္တနာ စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တိယာ သမာဒပေတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခော, ဇီဝက, ဥပာသကော အတ္တဟိတာယ စ ပဋိပန္နော ဟောတိ ပရဟိတာယ စာ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမဗလသုတ္တံ

၂၇. ''အဋ္ဌိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဗလာနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? ရုဏ္ဏဗလာ, ဘိက္ခဝေ, ဒာရကာ, ကောဓဗလာ မာတုဂါမာ, အာဝုဓဗလာ စောရာ, ဣဿရိယဗလာ ရာဇာနော, ဥဇ္ဈတ္တိဗလာ ဗာလာ, နိဇ္ဈတ္တိဗလာ ပဏ္ဍိတာ, ပဋိသင်္ခာနဗလာ ဗဟုဿုတာ, ခန္တိဗလာ သမဏဗြာဟ္မဏာ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ဗလာနီ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယဗလသုတ္တံ

၂၈. အထ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''ကတိ နု ခော, သာရိပုတ္တ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဗလာနိ, ယေဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပဋိဇာနာတိ – 'ခီဏာ မေ အာသဝါ'''တိ? ''အဋ္ဌ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဗလာနိ, ယေဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပဋိဇာနာတိ – 'ခီဏာ မေ အာသဝါ'''တိ။

''ကတမာနိ အဋ္ဌ? [အ. နိ. ၁၀.၉၀; ပဋိ. မ. ၂.၄၄] ဣဓ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော အနိစ္စတော သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော အနိစ္စတော သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိ, ဣဒမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဗလံ ဟောတိ, ယံ ဗလံ အာဂမ္မ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပဋိဇာနာတိ – 'ခီဏာ မေ အာသဝါ'''တိ။

''ပုန စပရံ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော အင်္ဂါရကာသူပမာ ကာမာ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော အင်္ဂါရကာသူပမာ ကာမာ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိ, ဣဒမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဗလံ ဟောတိ, ယံ ဗလံ အာဂမ္မ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပဋိဇာနာတိ – 'ခီဏာ မေ အာသဝါ'''တိ။

''ပုန စပရံ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဝိဝေကနိန္နံ စိတ္တံ ဟောတိ ဝိဝေကပောဏံ ဝိဝေကပဗ္ဘာရံ ဝိဝေကဋ္ဌံ နေက္ခမ္မာဘိရတံ ဗျန္တိဘူတံ သဗ္ဗသော အာသဝဋ္ဌာနိယေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဝိဝေကနိန္နံ စိတ္တံ ဟောတိ ဝိဝေကပောဏံ ဝိဝေကပဗ္ဘာရံ ဝိဝေကဋ္ဌံ နေက္ခမ္မာဘိရတံ ဗျန္တိဘူတံ သဗ္ဗသော အာသဝဋ္ဌာနိယေဟိ ဓမ္မေဟိ, ဣဒမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဗလံ ဟောတိ, ယံ ဗလံ အာဂမ္မ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပဋိဇာနာတိ – 'ခီဏာ မေ အာသဝါ'''တိ။

''ပုန စပရံ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ ဟောန္တိ သုဘာဝိတာ။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ ဟောန္တိ သုဘာဝိတာ, ဣဒမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဗလံ ဟောတိ, ယံ ဗလံ အာဂမ္မ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပဋိဇာနာတိ – 'ခီဏာ မေ အာသဝါ'''တိ။

''ပုန စပရံ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိတာ ဟောန္တိ သုဘာဝိတာ။ပေ.။ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဘာဝိတာနိ ဟောန္တိ သုဘာဝိတာနိ။ပေ.။ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဘာဝိတာ ဟောန္တိ သုဘာဝိတာ။ပေ.။ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဘာဝိတော ဟောတိ သုဘာဝိတော။ ယမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိ

ကော မင္ဂေ ဘာဝိတော ဟောတိ သုဘာဝိတော, ကြဒမ္ပိ, ဘန္တေ, ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဗလံ ဟောတိ, ယံ ဗလံ အာဂမ္မ ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပဋိဇာနာတိ – 'ခီဏာ မေ အာသဝါ'''တိ။

''ဣမာနိ ခေါ, ဘန္တေ, အဋ္ဌ ခီဏာသဝဿ ဘိက္ခုနော ဗလာနိ, ယေဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယံ ပဋိဇာနာတိ – 'ခီဏာ မေ အာသဝါ'''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အက္ခဏသုတ္တံ

၂၉. '''ခဏကိစ္စော လောကော, ခဏကိစ္စော လောကော'တိ, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ, နော စ ခေါ သော ဇာနာတိ ခဏံ ဝါ အက္ခဏံ ဝါ။ အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, အက္ခဏာ အသမယာ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ။ ကတမေ အဋ္ဌ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော စ လောကေ ဥပ္ပန္နော ဟောတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, ဓမ္မော စ ဒေသိယတိ ဩပသမိကော ပရိနိဗ္ဗာနိကော သမ္ဗောဓဂါမီ သုဂတပ္ပဝေဒိတော; အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော နိရယံ ဥပပန္နော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော အက္ခဏော အသမယော ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော စ လောကေ ဥပ္ပန္နော ဟောတိ။ပေ.။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, ဓမ္မော စ ဒေသိယတိ ဩပသမိကော ပရိနိဗ္ဗာနိကော သမ္ဗောဓဂါမီ သုဂတပ္ပဝေဒိတော; အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော တိရစ္ဆာနယောနိံ ဥပပန္နော ဟောတိ။ပေ.။။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော ပေတ္တိဝိသယံ ဥပပန္နော ဟောတိ။ပေ.။။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော အညတရံ ဒီဃာယုကံ ဒေဝနိကာယံ ဥပပန္နော ဟောတိ။ပေ.။။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော ပစ္စန္တိမေသု ဇနပဒေသု ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, သော စ ဟောတိ အဝိညာတာရေသု မိလက္ခေသု [မိလက္ခူသု (သျာ. က.) ဒီ. နိ. ၃.၃၅၈] , ယတ္ထ နတ္ထိ ဂတိ ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခုနီနံ ဥပာသကာနံ ဥပာသိကာနံ။ပေ.။ ပဉ္စမော အက္ခဏော အသမယော ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော မဇ္ဈိမေသု ဇနပဒေသု ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, သော စ ဟောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဝိပရီတဒဿနော – 'နတ္ထိ ဒိန္နံ, နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ, နတ္ထိ ဟုတံ, နတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော, နတ္ထိ အယံ လောကော, နတ္ထိ ပရော လောကော, နတ္ထိ မာတာ, နတ္ထိ ပိတာ, နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိကာ, နတ္ထိ လောကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာ ပဋိပန္နာ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တီ'တိ။ပေ.။။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော မဇ္ဈိမေသု ဇနပဒေသု ပစ္စာဇာတော ဟောတိ , သော စ ဟောတိ ဒုပ္ပညော ဇဠော ဧဠမူဂေါ အပ္ပဋိဗလော သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတဿ အတ္ထမညာတုံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တမော အက္ခဏော အသမယော ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော စ လောကေ အနုပ္ပန္နော ဟောတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပေ.။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ။ ဓမ္မော စ န ဒေသိယတိ ဩပသမိကော ပရိနိဗ္ဗာနိကော သမ္ဗောဓဂါမီ သုဂတပ္ပဝေဒိတော။ အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော မဇ္ဈိမေသု ဇနပဒေသု ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, သော စ ဟောတိ ပညဝါ အဇဠော အနေဠမူဂေါ ပဋိဗလော သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတဿ အတ္ထမညာတုံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌမော အက္ခဏော အသမယော ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ။ 'ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အက္ခဏာ အသမယာ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ'''။

''ဧကောဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ခဏော စ သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယ။ ကတမော ဧကော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော စ လောကေ ဥပ္ပန္နော ဟောတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တ

ရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ။ ခမ္မော စ ဒေသိယတိ ဩပသမိကော ပရိနိဗ္ဗာနိကော သမ္ဗောဓဂါမီ သုဂတပ္ပဝေဒိတော။ အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော မဇ္ဈိမေသု ဇနပဒေသု ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, သော စ ဟောတိ ပညဝါ အဇဠော အနေဠမူဂေါ ပဋိဗလော သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတဿ အတ္ထမညာတုံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဧကောဝ ခဏော စ သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယာ''တိ။

''မနုဿလာဘံ [မနုဿလောကံ (သျာ.)] လဒ္ဓါန, သဒ္ဓမ္မေ သုပ္ပဝေဒိတေ။
ယေ ခဏံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ, အတိနာမေန္တိ တေ ခဏံ။

''ဗဟူ ဟိ အက္ခဏာ ဝုတ္တာ, မဂ္ဂဿ အန္တရာယိကာ။
ကဒာစိ ကရဟာစိ လောကေ, ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ တထာဂတာ။

''တယိဒံ [တဿိဒံ (က.)] သမ္မုခီဘူတံ, ယံ လောကသ္မိံ သုဒုလ္လဘံ။
မနုဿပဋိလာဘော စ, သဒ္ဓမ္မဿ စ ဒေသနာ။
အလံ ဝါယမိတုံ တတ္ထ, အတ္တကာမေန [အတ္တကာမေန (သီ. သျာ. က.)] ဇန္တုနာ။

''ကထံ ဝိဇညာ သဒ္ဓမ္မံ, ခဏော ဝေ [တေ (သျာ.)] မာ ဥပစ္စဂါ။
ခဏာတီတာ ဟိ သောစန္တိ, နိရယမှိ သမပ္ပိတာ။

''ဣဓ စေ နံ ဝိရာဓေတိ, သဒ္ဓမ္မဿ နိယာမတံ [နိယာမိတံ (သျာ.)] ။
ဝါဏိဇောဝ အတီတတ္ထော, စိရတ္တံ [စိရန္တံ (က.)] အနုတပိဿတိ။

''အဝိဇ္ဇာနိဝုတော ပေါသော, သဒ္ဓမ္မံ အပရာဓိကော။
ဇာတိမရဏသံသာရံ, စိရံ ပစ္စနုဘောဿတိ။

''ယေ စ လဒ္ဓါ မနုဿတ္တံ, သဒ္ဓမ္မေ သုပ္ပဝေဒိတေ။
အကံသု သတ္ထု ဝစနံ, ကရိဿန္တိ ကရောန္တိ ဝါ။

''ခဏံ ပစ္စဝိဒုံ လောကေ, ဗြဟ္မစရိယံ အနုတ္တရံ။
ယေ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိံသု, တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ။

''ယေ သံဝရာ စက္ခုမတာ, ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
တေသု [တေသံ (က.)] ဂုတ္တော သဒာ သတော, ဝိဟရေ အနဝဿုတော။

''သဗ္ဗေ အနုသယေ ဆေတွာ, မာရဓေယျပရာနုဂေ။
တေ ဝေ ဟာရင်္ဂတာ [ဟာရဂတာ (သီ. သျာ. ပီ.)] လောကေ, ယေ ပတ္တာ အာသဝက္ခယ''န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. အနုရုဒ္ဓမဟာဝိတက္ကသုတ္တံ

၃၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဘဂ္ဂေသု ဝိဟရတိ သုံသုမာရဂိရေ ဘေသကဠာဝနေ မိဂဒါယေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ စေတီသု ဝိဟရတိ ပါစီနဝံသဒါယေ။ အထ ခေါ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ''အပ္ပိစ္ဆဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မဟိစ္ဆဿ; သန္တုဋ္ဌဿာယံ ဓမ္မော , နာယံ ဓမ္မော အသန္တုဋ္ဌဿ; ပဝိဝိတ္တဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော သင်္ဂဏိကာရာမဿ; အာရဒ္ဓဝီရိယဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ကုသီတဿ; ဥပဋ္ဌိတဿတိဿာယံ [ဥပဋ္ဌိတသတိဿာယံ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မုဋ္ဌဿတိဿ [မုဋ္ဌသတိဿ (သီ. သျာ. ပီ.)] ; သမာဟိတဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသမာဟိတဿ; ပညဝတော အယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ဒုပ္ပညဿာ''တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝတ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ – သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ; ဧဝမေဝံ – ဘဂ္ဂေသု သုံသုမာရဂိရေ ဘေသကဠာဝနေ မိဂဒါယေ အန္တရဟိတော စေတီသု ပါစီနဝံသဒါယေ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ သမ္မုခေ ပါတုရဟောသိ။ နိသီဒိ ဘဂဝါ ပညတ္တေ အာသနေ။ အာယသ္မာပိ ခေါ အနုရုဒ္ဓေါ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ

နိသိန္နံ ခေါ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“သာဓု သာဓု, အနုရုဒ္ဓ! သာဓု ခေါ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, (ယံ တံ မဟာပုရိသဝိတက္ကံ) [သတ္တ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ (သီ. ပီ.) ဒီ. နိ. ၃.၃၅၈] ဝိတက္ကေသိ – ‘အပ္ပိစ္ဆဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မဟိစ္ဆဿ; သန္တုဋ္ဌဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသန္တုဋ္ဌဿ; ပဝိဝိတ္တဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော သင်္ဂဏိကာရာမဿ; အာရဒ္ဓဝီရိယဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ကုသီတဿ; ဥပဋ္ဌိတဿတိဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မုဋ္ဌဿတိဿ; သမာဟိတဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသမာဟိတဿ; ပညဝတော အယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ဒုပ္ပညဿာ’တိ။ ဝေန ဟိ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမမ္ပိ အဋ္ဌမံ မဟာပုရိသဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေဟိ – ‘နိပ္ပပဉ္စာရာမဿာယံ ဓမ္မော နိပ္ပပဉ္စရတိနော, နာယံ ဓမ္မော ပပဉ္စာရာမဿ ပပဉ္စရတိနော’”’တိ။

“ယတော ခေါ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, တတော တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ယာဝဒေဝ [ယာဝဒေ (သံ. နိ. ၂.၁၅၂)] အာကင်္ခိဿသိ, ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿသိ။

“ယတော ခေါ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, တတော တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ယာဝဒေဝ အာကင်္ခိဿသိ, ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿသိ။

“ယတော ခေါ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, တတော တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ယာဝဒေဝ အာကင်္ခိဿသိ, ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရိဿသိ သတော စ သမ္ပဇာနော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒိဿသိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – ‘ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ’တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿသိ။

“ယတော ခေါ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, တတော တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ယာဝဒေဝ အာကင်္ခိဿသိ, သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿသိ။

“ယတော ခေါ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ စ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, ဣမေသဉ္စ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဘဝိဿသိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, တတော တုယှံ, အနုရုဒ္ဓ, သေယျထာပိ နာမ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ နာနာရတ္တာနံ ဒုဿာနံ ဒုဿကရဏ္ဍကော ပူရော; ဧဝမေဝံ တေ ပံသုကူလစီဝရံ ခါယိဿတိ သန္တုဋ္ဌဿ ဝိဟရတော ရတိယာ အပရိတဿာယ ဖာသုဝိဟာရာယ ဩက္ကမနာယ နိဗ္ဗာနဿ။

“ယတော ခေါ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ စ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, ဣမေသဉ္စ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဘဝိဿသိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, တတော တုယှံ, အနုရုဒ္ဓ, သေယျထာပိ နာမ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ သာလီနံ ဩဒနော ဝိစိတကာဠကော အနေကသူပေါ အနေကဗျဉ္ဇနော; ဧဝမေဝံ တေ ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ ခါယိဿတိ သန္တုဋ္ဌဿ ဝိဟရတော ရတိယာ အပရိတဿာယ ဖာသုဝိဟာရာယ ဩက္ကမနာယ နိဗ္ဗာနဿ။

“ယတော ခော တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ စ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, ဣမေသဉ္စ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဘဝိဿသိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, တတော တုယှံ, အနုရုဒ္ဓ, သေယျထာပိ နာမ ဂဟပတိဿ တ ဂဟပတိပုတ္တဿ တ ကူဋ္ဌာကရံ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တံ နိတတံ ဖုသိတဂ္ဂဠံ ပိဟိတတတတဟာနံ; ဧဝမေဝံ တေ ရုက္ခမူလသေနာသနံ ခာယိဿတိ သန္တုဋ္ဌဿ ဝိဟရတော ရတိယာ အပရိတဿာယ ဖာသုဝိဟာရာယ ဩက္ကမနာယ နိဗ္ဗာနဿ။

“ယတော ခော တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ စ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, ဣမေသဉ္စ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဘဝိဿသိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, တတော တုယှံ, အနုရုဒ္ဓ , သေယျထာပိ နာမ ဂဟပတိဿ တ ဂဟပတိပုတ္တဿ တ ပလ္လင်္ကော ကေနကတ္ထတော ပဋိကတ္ထတော ပဋလိကတ္ထတော ကဒလိမိဂပဝရပစ္စတ္ထရဏော [ကာဒလိ။ ပစ္စတ္ထရဏော (သီ.)] သဥတ္တရစ္ဆဒော ဥဘတောလောဟိတကူပဓာနော; ဧဝမေဝံ တေ တိဏသန္ထာရကသယနာသနံ ခာယိဿတိ သန္တုဋ္ဌဿ ဝိဟရတော ရတိယာ အပရိတဿာယ ဖာသုဝိဟာရာယ ဩက္ကမနာယ နိဗ္ဗာနဿ။

“ယတော ခော တွံ, အနုရုဒ္ဓ, ဣမေ စ အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေဿသိ, ဣမေသဉ္စ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဘဝိဿသိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, တတော တုယှံ, အနုရုဒ္ဓ, သေယျထာပိ နာမ ဂဟပတိဿ တ ဂဟပတိပုတ္တဿ တ နာနာဘေသဇ္ဇာနိ, သေယျထိဒံ – သပ္ပိ နဝနီတံ တေလံ မဓု ဖာဏိတံ; ဧဝမေဝံ တေ ပူတိမုတ္တဘေသဇ္ဇံ ခာယိဿတိ သန္တုဋ္ဌဿ ဝိဟရတော ရတိယာ အပရိတဿာယ ဖာသုဝိဟာရာယ ဩက္ကမနာယ နိဗ္ဗာနဿ။ တေန ဟိ တွံ, အနုရုဒ္ဓ, အာယတိကမ္ပိ ဝဿာတသံ ဣဓေဝ စေတီသု ဟာစီနဝံသဒါယေ ဝိဟရေယျာသီ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခော အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ဘဂဝတော ပစ္စဿောသိ။

အထ ခော ဘဂဝတ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံ ဣမိနာ ဩတဒေန ဩဝဒိတွတ – သေယျထာပိ နာမ ဗလတ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ တ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ တ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျ, ဧဝမေဝံ – စေတီသု ဟာစီနဝံသဒါယေ အန္တရဟိတော ဘဂ္ဂေသု သုံသုမာရဂိရေ ဘေသကဠာဝနေ မိဂဒါယေ ပါတုရဟောသိ။ နိသီဒိ ဘဂဝတ ပညတ္တေ အာသနေ။ နိသဇ္ဇ ခော ဘဂဝတ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “အဋ္ဌ ခော, ဘိက္ခဝေ, မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဒေသေဿာမိ, တံ သုဏာထ။ ပေ.။ ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ မဟာပုရိသဝိတက္ကာ? အပ္ပိစ္ဆဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မဟိစ္ဆဿ; သန္တုဋ္ဌဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသန္တုဋ္ဌဿ; ပဝိဝိတ္တဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော သင်္ဂဏိကာရာမဿ; အာရဒ္ဓဝီရိယဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ကုသီတဿ; ဥပဋ္ဌိတဿတိဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မုဋ္ဌဿတိဿ; သမာဟိတဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသမာဟိတဿ; ပညဝတော အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ဒုပ္ပညဿ; နိပ္ပပဉ္စာရာမဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော နိပ္ပပဉ္စရတိနော, နာယံ ဓမ္မော ပပဉ္စာရာမဿ ပပဉ္စရတိနော”။

“‘အပ္ပိစ္ဆဿာယံ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မဟိစ္ဆဿာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အပ္ပိစ္ဆော သမာနော ‘အပ္ပိစ္ဆောတိ မံ ဇာနေယျု’န္တိ န ဣစ္ဆတိ, သန္တုဋ္ဌော သမာနော ‘သန္တုဋ္ဌောတိ မံ ဇာနေယျု’န္တိ န ဣစ္ဆတိ, ပဝိဝိတ္တော သမာနော ‘ပဝိဝိတ္တောတိ မံ ဇာနေယျု’န္တိ န ဣစ္ဆတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယော သမာနော ‘အာရဒ္ဓဝီရိယောတိ မံ ဇာနေယျု’န္တိ န ဣစ္ဆတိ, ဥပဋ္ဌိတဿတိ သမာနော ‘ဥပဋ္ဌိတဿတီတိ မံ ဇာနေယျု’န္တိ န ဣစ္ဆတိ, သမာဟိတော သမာနော ‘သမာဟိတောတိ မံ ဇာနေယျု’န္တိ န ဣစ္ဆတိ, ပညတ သမာနော ‘ပညတတိ မံ ဇာနေယျု’န္တိ န ဣစ္ဆတိ, နိပ္ပပဉ္စာရာမော သမာနော ‘နိပ္ပပဉ္စာရာမောတိ မံ ဇာနေယျု’န္တိ န ဣစ္ဆတိ။ ‘အပ္ပိစ္ဆဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မဟိစ္ဆဿာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘သန္တုဋ္ဌဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသန္တုဋ္ဌဿာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ, ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဣတရီတရစီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေ

သဇ္ဇပရိက္ခာရေန။ ‘သန္တုဋ္ဌသ္သာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသန္တုဋ္ဌဿာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘ပဝိဝိတ္တဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော သင်္ဂဏိကာရာမဿာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ, ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော ဘဝန္တိ ဥပသင်္ကမိတာရော ဘိက္ခူ ဘိက္ခုနိယော ဥပာသကာ ဥပာသိကာယော ရာဇာနော ရာဇမဟာမတ္တာ တိတ္ထိယာ တိတ္ထိယသာဝကာ။ တတြ ဘိက္ခု ဝိဝေကနိန္နေန စိတ္တေန ဝိဝေကပေါဏေန ဝိဝေကပဗ္ဘာရေန ဝိဝေကဋ္ဌေန နေက္ခမ္မာဘိရတေန အညဒတ္ထု ဥယျောဇနိကပဋိသံယုတ္တံယေဝ ကထံ ကတ္တာ [ပဝတ္တာ (က.)] ဟောတိ။ ‘ပဝိဝိတ္တဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော သင်္ဂဏိကာရာမဿာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘အာရဒ္ဓဝီရိယဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ကုသီတဿာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ, ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ ထာမဝာ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ‘အာရဒ္ဓဝီရိယဿာယံ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ကုသီတဿာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘ဥပဋ္ဌိတဿတိဿာယံ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော မုဋ္ဌဿတိဿာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သတိမာ ဟောတိ ပရမေန သတိနေပက္ကေန သမန္နာဂတော, စိရကတမ္ပိ စိရဘာသိတမ္ပိ သရိတာ အနုဿရိတာ။ ‘ဥပဋ္ဌိတဿတိဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော, မုဋ္ဌဿတိဿာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘သမာဟိတဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသမာဟိတဿာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ‘သမာဟိတဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော အသမာဟိတဿာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘ပညဝတော အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ဒုပ္ပညဿာ’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပညဝါ ဟောတိ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ ‘ပညဝတော အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ဒုပ္ပညဿာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“‘နိပ္ပပဉ္စာရာမဿာယံ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော နိပ္ပပဉ္စရတိနော, နာယံ ဓမ္မော ပပဉ္စာရာမဿ ပပဉ္စရတိနော’တိ, ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပပဉ္စနိရောဓေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ ပသီဒတိ သန္တိဋ္ဌတိ ဝိမုစ္စတိ။ ‘နိပ္ပပဉ္စာရာမဿာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မော, နိပ္ပပဉ္စရတိနော, နာယံ ဓမ္မော ပပဉ္စာရာမဿ ပပဉ္စရတိနော’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တ”န္တိ။

အထ ခော အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော အာယတိကမ္ပိ ဝဿာဝာသံ တတ္ထေဝ စေတီသု ပါစီနဝံသဒါယေ ဝိဟာသိ။ အထ ခော အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ “ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ”တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော အရဟတံ အဟောသိ။ အထ ခော အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော အရဟတ္တပ္ပတ္တော တာယံ ဝေလာယံ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

[ထေရဂါ. ၉၀၁-၉၀၃] “မမ သင်္ကပ္ပမညာယ, သတ္ထာ လောကေ အနုတ္တရော။
မနောမယေန ကာယေန, ဣဒ္ဓိယာ ဥပသင်္ကမိ။

“ယဒါ မေ အဟု သင်္ကပ္ပော, တတော ဥတ္တရိ ဒေသယိ။

နိပ္ပပဉ္စရတော ဗုဒ္ဓော၊ နိပ္ပပဉ္စံ အဒေသယိ။

“တဿာဟံ ဓမ္မမညာယ၊ ဝိဟာသိံ သာသနေ ရတော။
တိဿော ဝိဇ္ဇာ အနုပ္ပတ္တာ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသန”န္တိ။ ဒသမံ။

ဂဟပတိဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒွေ ဥဂ္ဂါ ဒွေ စ ဟတ္ထကာ၊ မဟာနာမေန ဇီဝကော။
ဒွေ ဗလာ အက္ခဏာ ဝုတ္တာ၊ အနုရုဒ္ဓေန တေ ဒသာတိ။

၄. အနဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမအနသုတ္တံ

၃၁. [ဒီ. နိ. ၃.၃၃၆] ''အဋ္ဌိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အနာနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? အာသဇ္ဇ အနံ ဒေတိ, ဘယာ အနံ ဒေတိ, 'အအာသိ မေ'တိ အနံ ဒေတိ, 'ဒဿတိ မေ'တိ အနံ ဒေတိ, 'သာဟု အန'န္တိ အနံ ဒေတိ, 'အဟံ ပစာမိ, ဣမေ န ပစန္တိ; နာရဟာမိ ပစန္တော အပစန္တာနံ အနံ အဒာတု'န္တိ အနံ ဒေတိ, 'ဣမံ မေ အနံ ဒဒတော ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီ'တိ အနံ ဒေတိ, စိတ္တာလင်္ကာရစိတ္တပရိက္ခာရတ္ထံ အနံ ဒေတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အနာနီ''တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယအနသုတ္တံ

၃၂. [ကထာ. ၄၈၀] ''သဒ္ဓာ ဟိရိယံ ကုသလဉ္စ အနံ၊
ဓမ္မာ ဧတေ သပ္ပုရိသာနုယာတာ။
ဧတဉှိ မဂ္ဂံ ဒိဝိယံ ဝဒန္တိ၊
ဧတေန ဟိ ဂစ္ဆတိ ဒေဝလောက''န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အနဝတ္ထုသုတ္တံ

၃၃. ''အဋ္ဌိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အနဝတ္ထူနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? ဆန္ဒာ အနံ ဒေတိ, ဒောသာ အနံ ဒေတိ, မောဟာ အနံ ဒေတိ, ဘယာ အနံ ဒေတိ, 'ဒိန္နပုဗ္ဗံ ကတပုဗ္ဗံ ပိတုပိတာမဟေဟိ, နာရဟာမိ ပောရာဏံ ကုလဝံသံ ဟာပေတု'န္တိ အနံ ဒေတိ, 'ဣမာဟံ အနံ ဒတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇိဿာမီ'တိ အနံ ဒေတိ, 'ဣမံ မေ အနံ ဒဒတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, အတ္တမနတာ သောမနဿံ ဥပဇာယတီ'တိ အနံ ဒေတိ, စိတ္တာလင်္ကာရစိတ္တပရိက္ခာရတ္ထံ အနံ ဒေတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အနဝတ္ထူနီ''တိ။ တတိယံ။

၄. ခေတ္တသုတ္တံ

၃၄. ''အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေ , ဘိက္ခဝေ, ခေတ္တေ ဗီဇံ ဝုတ္တံ န မဟပ္ဖလံ ဟောတိ န မဟဿာဒံ န ဖာတိသေယျံ [န ဖာတိသေယျန္တိ (သီ. ဿာ. က.), န ဖာတိသေယျာ (ကတ္ထစိ)] ။ ကထံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ခေတ္တံ ဥန္နာမနိန္နာမိ စ ဟောတိ, ပာသာဏသက္ခရိကဉ္စ ဟောတိ, ဦသရဉ္စ ဟောတိ, န စ ဂမ္ဘီရသိတံ ဟောတိ, န အာယသမ္ပန္နံ ဟောတိ, န အပာယသမ္ပန္နံ ဟောတိ, န မာတိကာသမ္ပန္နံ ဟောတိ, န မရိယာဒသမ္ပန္နံ ဟောတိ။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေ, ဘိက္ခဝေ, ခေတ္တေ ဗီဇံ ဝုတ္တံ န မဟပ္ဖလံ ဟောတိ န မဟဿာဒံ န ဖာတိသေယျံ။

''ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု အနံ ဒိန္နံ န မဟပ္ဖလံ ဟောတိ န မဟာနိသံသံ န မဟာဇုတိကံ န မဟာဝိပ္ဖာရံ။ ကထံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေသု? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သမဏဗြာဟ္မဏာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဟောန္တိ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ, မိစ္ဆာဝါစာ, မိစ္ဆာကမ္မန္တာ, မိစ္ဆာအာဇီဝါ, မိစ္ဆာဝါယာမာ, မိစ္ဆာသတိနော, မိစ္ဆာသမာဓိနော။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေသု, ဘိက္ခဝေ, သမဏဗြာဟ္မဏေသု အနံ ဒိန္နံ န မဟပ္ဖလံ ဟောတိ န မဟာနိသံသံ န မဟာဇုတိကံ န မဟာဝိပ္ဖာရံ။

''အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေ, ဘိက္ခဝေ, ခေတ္တေ ဗီဇံ ဝုတ္တံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟဿာဒံ ဖာတိသေယျံ။ ကထံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ခေတ္တံ အနုန္နာမာနိန္နာမိ စ ဟောတိ, အပာသာဏသက္ခရိကဉ္စ ဟောတိ, အနူသရဉ္စ ဟောတိ, ဂမ္ဘီရသိတံ ဟောတိ, အာယသမ္ပန္နံ ဟောတိ, အပာယသမ္ပန္နံ ဟောတိ, မာတိကာသမ္ပန္နံ ဟောတိ, မရိယာဒသမ္ပန္နံ ဟောတိ။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေ, ဘိက္ခဝေ, ခေတ္တေ ဗီဇံ ဝုတ္တံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟဿာဒံ ဖာတိသေယျံ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေသု သမဏဗ္ရာဟ္မဏေသု အနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသံ မဟာဇုတိကံ မဟာဝိပ္ဖာရံ။ ကထံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေသု? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သမဏဗ္ရာဟ္မဏာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ ဟောန္တိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပာ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တာ, သမ္မာအာဇီဝါ, သမ္မာဝါယာမာ, သမ္မာသတိနော, သမ္မာသမာဓိနော။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေသု, ဘိက္ခဝေ, သမဏဗ္ရာဟ္မဏေသု အနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသံ မဟာဇုတိကံ မဟာဝိပ္ဖာရ”န္တိ။

“ယထာပိ ခေတ္တေ သမ္ပန္နေ၊ ပဝုတ္တာ ဗီဇသမ္ပဒါ။
ဒေဝေ သမ္ပာဒယန္တမှိ [သမ္ပဇ္ဇာယန္တမှိ (က.)] ၊ ဟောတိ ဓညဿ သမ္ပဒါ။

“အနီတိသမ္ပဒါ ဟောတိ၊ ဝိရူဠှီ ဘဝတိ သမ္ပဒါ။
ဝေပုလ္လသမ္ပဒါ ဟောတိ၊ ဖလံ ဝေ ဟောတိ သမ္ပဒါ။

“ဧဝံ သမ္ပန္နသီလေသု၊ ဒိန္နာ ဘောဇနသမ္ပဒါ။
သမ္ပဒါနံ ဥပနေတိ၊ သမ္ပန္နံ ဟိဿ တံ ကတံ။

“တသ္မာ သမ္ပဒမာကင်္ခီ၊ သမ္ပန္နတ္ထူဓ ပုဂ္ဂလော။
သမ္ပန္နပညေ သေဝေထ၊ ဧဝံ ဣဇ္ဈန္တိ သမ္ပဒါ။

“ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နေ၊ လဒ္ဓာ စိတ္တဿ သမ္ပဒံ။
ကရောတိ ကမ္မသမ္ပဒံ၊ လဘတိ စတ္ထသမ္ပဒံ။

“လောကံ ဉတွာ ယထာဘူတံ၊ ပပ္ပုယျ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒံ။
မဂ္ဂသမ္ပဒမာဂမ္မ၊ ယာတိ သမ္ပန္နမာနသော။

“ဩဓုနိတွာ မလံ သဗ္ဗံ၊ ပတွာ နိဗ္ဗာနသမ္ပဒံ။
မုစ္စတိ သဗ္ဗဒုက္ခေဟိ၊ သာ ဟောတိ သဗ္ဗသမ္ပဒါ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အနုပပတ္တိသုတ္တံ

၃၅. [ဒီ. နိ. ၃.၃၃၇] “အဋ္ဌိမာ, ဘိက္ခဝေ, အနုပပတ္တိယော။ ကတမာ အဋ္ဌ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အနံ ဒေတိ သမဏဿ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယျာဝသထပဒီပေယျံ။ သော ယံ ဒေတိ တံ ပစ္စာသီသတိ [ပစ္စာသိံသတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။ သော ပဿတိ ခတ္တိယမဟာသာလေ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏမဟာသာလေ ဝါ ဂဟပတိမဟာသာလေ ဝါ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတေ သမင်္ဂီဘူတေ ပရိစာရယမာနေ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ခတ္တိယမဟာသာလာနံ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏမဟာသာလာနံ ဝါ ဂဟပတိမဟာသာလာနံ ဝါ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ’န္တိ! သော တံ စိတ္တံ ဒဟတိ, တံ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, တံ စိတ္တံ ဘာဝေတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ ဟီနေ ဝိမုတ္တံ [ဟီနေဓိမုတ္တံ (သျာ. ပီ.) ဝိမုတ္တန္တိ အဓိမုတ္တံ, ဝိမုတ္တန္တိ ဝါ ဝိသဋ္ဌံ (ဋီကာသံဝဏ္ဏနာ)], ဥတ္တရိ အဘာဝိတံ, တတြူပပတ္တိယာ သံဝတ္တတိ။ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ခတ္တိယမဟာသာလာနံ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏမဟာသာလာနံ ဝါ ဂဟပတိမဟာသာလာနံ ဝါ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဉ္စ ခော သီလဝတော ဝဒါမိ, နော ဒုဿီလဿ။ ဣဇ္ဈတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အနံ ဒေတိ သမဏဿ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယျာဝသထပဒီပေယျံ။ သော ယံ ဒေတိ တံ ပစ္စာသီသတိ။ တဿ သုတံ ဟောတိ – ‘စာတုမဟာရာဇိကာ [စာတုမ္မဟာရာဇိကာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဒေဝါ ဒီဃာယုကာ ဝဏ္ဏဝန္တော သုခဗဟုလာ’တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ’န္တိ။ သော တံ စိတ္တံ ဒဟတိ, တံ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, တံ စိတ္တံ ဘာဝေတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ ဟီနေ ဝိမုတ္တံ, ဥတ္တရိ အဘာဝိ

တံ, တတ္ရူပပတ္တိယာ သံဝတ္တတိ။ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇ တိ။ တဉ္စ ခေါ သီလဝတော ဝဒါမိ, နော ဒုဿီလဿ။ ဣဇ္ဈတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ။

''ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အန္နံ ဒေတိ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓ ဝိလေပနံ သေယျာဝသထပဒီပေယျံ။ သော ယံ ဒေတိ တံ ပစ္စာသီသတိ။ တဿ သုတံ ဟောတိ – တာဝတိံသာ ဒေဝါ။ပေ.။ ယာမာ ဒေဝါ။ တုသိတာ ဒေဝါ။ နိမ္မာနရတီ ဒေဝါ။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ ဒေဝါ ဒီဃာယုကာ ဝဏ္ဏဝန္တော သုခဗဟု လာတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'အဟော ဝတာဟံ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျ တံ ဥပပဇ္ဇေယျ'န္တိ။ သော တံ စိတ္တံ ဒဟတိ, တံ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ , တံ စိတ္တံ ဘာဝေတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ ဟီ နေ ဝိမုတ္တံ, ဥတ္တရိ အဘာဝိတံ, တတ္ရူပပတ္တိယာ သံဝတ္တတိ။ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ နံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဉ္စ ခေါ သီလဝတော ဝဒါမိ, နော ဒုဿီလဿ။ ဣဇ္ဈတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝ တော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ။

''ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အန္နံ ဒေတိ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓ ဝိလေပနံ သေယျာဝသထပဒီပေယျံ။ သော ယံ ဒေတိ တံ ပစ္စာသီသတိ။ တဿ သုတံ ဟောတိ – 'ဗြဟ္မကာယိကာ ဒေဝါ ဒီဃာယုကာ ဝဏ္ဏဝန္တော သုခဗဟုလာ'တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'အဟော ဝတာဟံ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ဗြဟ္မကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ'န္တိ။ သော တံ စိတ္တံ ဒဟတိ, တံ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, တံ စိတ္တံ ဘာဝေတိ။ တဿ တံ စိတ္တံ ဟီနေ ဝိမုတ္တံ, ဥတ္တရိ အဘာဝိတံ, တတ္ရူပပတ္တိယာ သံဝတ္တတိ။ ကာယ ဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ဗြဟ္မကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တဉ္စ ခေါ သီလဝတော ဝဒါမိ, နော ဒုဿီ လဿ; ဝီတရာဂဿ, နော သရာဂဿ။ ဣဇ္ဈတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝီတရာဂတ္တာ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ဒါနူပပတ္တိယော''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပုညကိရိယဝတ္ထုသုတ္တံ

၃၆. ''တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပုညကိရိယဝတ္ထူနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဒါနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု [ပုညကိရိယဝတ္ထုံ (သီ. ပီ.) ဧဝမုပရိပိ], သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ဒါနမယံ ပု ညကိရိယဝတ္ထု ပရိတ္တံ ကတံ ဟောတိ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ပရိတ္တံ ကတံ ဟောတိ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ [ပုညကိရိယဝတ္ထု (သျာ.)] နာဘိသမ္ဘောတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ မနုဿဒောဘဂ္ယံ ဥပပဇ္ဇတိ။

''ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ဒါနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု မတ္တသော ကတံ ဟောတိ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု မတ္တသော ကတံ ဟောတိ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ နာဘိသမ္ဘောတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ မနုဿ သဘာဂျံ ဥပပဇ္ဇတိ။

''ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ , ဧကစ္စဿ ဒါနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ နာဘိသမ္ဘောတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ စာ တုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဒါနမယံ ပုညကိရိယ ဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, စာတုမဟာရာဇိကေ ဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှန္တိ – ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ, ဒိဗ္ဗေန ဝဏ္ဏေန, ဒိဗ္ဗေန သုခေန, ဒိဗ္ဗေန ယသေန, ဒိဗ္ဗေန အာဓိပတေ ယျေန, ဒိဗ္ဗေဟိ ရူပေဟိ, ဒိဗ္ဗေဟိ သဒ္ဒေဟိ, ဒိဗ္ဗေဟိ ဂန္ဓေဟိ, ဒိဗ္ဗေဟိ ရသေဟိ, ဒိဗ္ဗေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ။

''ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ဒါနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ နာဘိသမ္ဘောတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဒါနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ တာဝတိံသေ ဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ – ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ။ပေ.။ ဒိဗ္ဗေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ နာဘိသမ္ဘောတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ယာမာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, သုယာမော ဒေဝပုတ္တော အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, ယာမေ ဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ – ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ။ပေ.။ ဒိဗ္ဗေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ နာဘိသမ္ဘောတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ တုသိတာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တတြ , ဘိက္ခဝေ, သန္တုသိတော ဒေဝပုတ္တော အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, တုသိတေ ဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ – ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ။ပေ.။ ဒိဗ္ဗေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ နာဘိသမ္ဘောတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ နိမ္မာနရတီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, သုနိမ္မိတော ဒေဝပုတ္တော အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, နိမ္မာနရတီဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ – ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ။ပေ.။ ဒိဗ္ဗေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု အဓိမတ္တံ ကတံ ဟောတိ, ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ နာဘိသမ္ဘောတိ။ သော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, ဝသဝတ္တီ ဒေဝပုတ္တော အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အတိရေကံ ကရိတွာ, ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှာတိ – ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ, ဒိဗ္ဗေန ဝဏ္ဏေန, ဒိဗ္ဗေန သုခေန, ဒိဗ္ဗေန ယသေန, ဒိဗ္ဗေန အာဓိပတေယျေန, ဒိဗ္ဗေဟိ ရူပေဟိ, ဒိဗ္ဗေဟိ သဒ္ဒေဟိ, ဒိဗ္ဗေဟိ ဂန္ဓေဟိ, ဒိဗ္ဗေဟိ ရသေဟိ, ဒိဗ္ဗေဟိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ပုညကိရိယဝတ္ထူနီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သပ္ပုရိသအနသုတ္တံ

၃၇. “အဋ္ဌိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသအနာနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? သုစိံ ဒေတိ, ပဏီတံ ဒေတိ, ကာလေန ဒေတိ, ကပ္ပိယံ ဒေတိ, ဝိစေယျ ဒေတိ, အဘိဏှံ ဒေတိ, ဒဒံ စိတ္တံ ပသာဒေတိ, ဒတွာ အတ္တမနော ဟောတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ သပ္ပုရိသအနာနီ”တိ။

“သုစိံ ပဏီတံ ကာလေန၊ ကပ္ပိယံ ပာနဘောဇနံ။
အဘိဏှံ ဒဒာတိ အနံ၊ သုခေတ္တေသု [သုခေတ္တေ (သီ. ပီ.)] ဗြဟ္မစာရိသု။

“နေဝ [န စ (သီ. ပီ.)] ဝိပ္ပဋိသာရိဿ၊ စဇိတွာ အာမိသံ ဗဟုံ။
ဧဝံ ဒိန္နာနိ အနာနိ၊ ဝဏ္ဏယန္တိ ဝိပဿိနော။

“ဧဝံ ယဇိတွာ မေဓာဝီ၊ သဒ္ဓော မုတ္တေန စေတသာ။
အဗျာဗဇ္ဈံ [အဗျာပဇ္ဈံ (က.) အ. နိ. ၄.၄၀; ၆.၃၇] သုခံ လောကံ၊ ပဏ္ဍိတော ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. သပ္ပုရိသသုတ္တံ

၃၈. “သပ္ပုရိသော , ဘိက္ခဝေ, ကုလေ ဇာယမာနော ဗဟုနော ဇနဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ – မာတာပိတူနံ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ပုတ္တဒါရဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ , ဒာသ

ကမ္မကရဟေရိသည္ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, မိတ္တာမစ္စာနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ပုဗ္ဗပေတာနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ရညော အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ဒေဝတာနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ။

"သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာမေဃော သဗ္ဗသဿာနိ သမ္ပာဒေန္တော ဗဟုနော ဇနဿ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ [ဟိတာယ။ပေ။ (သျာ. က.)] ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပုရိသော ကုလေ ဇာယမာနော ဗဟုနော ဇနဿ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ – မာတာပိတူနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ပုတ္တဒါရဿ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ဒါသကမ္မကရပေါရိသဿ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, မိတ္တာမစ္စာနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ပုဗ္ဗပေတာနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ရညော အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, ဒေဝတာနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိ, သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အတ္တာယ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတီ"တိ။

"ဗဟူနံ [ဗဟုန္နံ (သီ. ပီ.)] ဝတ အတ္တာယ, သပ္ပညော ဃရမာဝသံ။
မာတရံ ပိတရံ ပုဗ္ဗေ, ရတ္တိန္ဒိဝမတန္ဒိတော။

"ပူဇေတိ သဟဓမ္မေန, ပုဗ္ဗေကတမနုဿရံ။
အနာဂာရေ ပဗ္ဗဇိတေ, အပစေ ဗြဟ္မစာရယော [ဗြဟ္မစာရိနော (သျာ.)]။

"နိဝိဋ္ဌသဒ္ဓော ပူဇေတိ, ဉတ္វာ ဓမ္မေ စ ပေသလော [ပေသလေ (က.)]။
ရညော ဟိတော ဒေဝဟိတော, ဉာတီနံ သခိနံ ဟိတော။

"သဗ္ဗေသံ [သဗ္ဗေသု (က.)] သော [သ (သျာ. ပီ. က.)] ဟိတော ဟောတိ, သဒ္ဓမ္မေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတော။
ဝိနေယျ မစ္ဆေရမလံ, သ လောကံ ဘဇတေ သိဝ"န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အဘိသန္ဒသုတ္တံ

၃၉. "အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပါကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ, ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော, ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော ပုညာဘိသန္ဒော။ပေ။ သံဝတ္တတိ။

"ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော, ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။

[ကထာ. ၄၈၀] "ပဉ္စိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဒါနာနိ မဟာဒါနာနိ အဂ္ဂညာနိ ရတ္တညာနိ ဝံသညာနိ ပေါရာဏာနိ အသံကိဏ္ဏာနိ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာနိ, န သံကိယန္တိ န သံကိယိဿန္တိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ [အပ္ပတိကုဋ္ဌာနိ (သီ.)] သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ကတမာနိ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ အဘယံ ဒေတိ, အဝေရံ ဒေတိ, အဗျာပဇ္ဈံ [အဗျာပဇ္ဈံ (က.) ဧဝမုပရိပိ] ဒေတိ။ အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ အဘယံ ဒတွာ အဝေရံ ဒတွာ အဗျာပဇ္ဈံ ဒတွာ အပရိမာဏသ္မ အဘယဿ အဝေရဿ အဗျာပဇ္ဈဿ ဘာဂီ ဟောတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ,

ပဌမံ အနံ မဟာအနံ အဂ္ဂညံ ရတ္တညံ ဝံသညံ ပောရာဏံ အသံကိဏ္ဏံ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗံ, န သံကိယတိ န သံကိယိဿတိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော, ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။

''ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော အဒိန္နာဒါနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရံ ပဟာယ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ ပဟာယ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ အဘယံ ဒေတိ အဝေရံ ဒေတိ အဗျာပဇ္ဈံ ဒေတိ။ အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ အဘယံ ဒတွာ အဝေရံ ဒတွာ အဗျာပဇ္ဈံ ဒတွာ, အပရိမာဏဿ အဘယဿ အဝေရဿ အဗျာပဇ္ဈဿ ဘာဂီ ဟောတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမံ အနံ မဟာအနံ အဂ္ဂညံ ရတ္တညံ ဝံသညံ ပောရာဏံ အသံကိဏ္ဏံ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗံ, န သံကိယတိ န သံကိယိဿတိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌံ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ အယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌမော ပုညာဘိသန္ဒော ကုသလာဘိသန္ဒော သုခဿာဟာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော, ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ပုညာဘိသန္ဒာ ကုသလာဘိသန္ဒာ သုခဿာဟာရာ သောဝဂ္ဂိကာ သုခဝိပါကာ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ, ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုစ္စရိတဝိပါကသုတ္တံ

၄၀. ''ပါဏာတိပါတော, ဘိက္ခဝေ, အာသေဝိတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော နိရယသံဝတ္တနိကော တိရစ္ဆာနယောနိသံဝတ္တနိကော ပေတ္တိဝိသယသံဝတ္တနိကော။ ယော သဗ္ဗလဟုသော [သဗ္ဗလဟုသောတိ သဗ္ဗလဟုကော (သျာ. အဋ္ဌ.)] ပါဏာတိပါတဿ ဝိပါကော, မနုဿဘူတဿ အပ္ပာယုကသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။

''အဒိန္နာဒါနံ, ဘိက္ခဝေ, အာသေဝိတံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ နိရယသံဝတ္တနိကံ တိရစ္ဆာနယောနိသံဝတ္တနိကံ ပေတ္တိဝိသယသံဝတ္တနိကံ။ ယော သဗ္ဗလဟုသော အဒိန္နာဒါနဿ ဝိပါကော, မနုဿဘူတဿ ဘောဂဗျသနသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။

''ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော, ဘိက္ခဝေ, အာသေဝိတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော နိရယသံဝတ္တနိကော တိရစ္ဆာနယောနိသံဝတ္တနိကော ပေတ္တိဝိသယသံဝတ္တနိကော။ ယော သဗ္ဗလဟုသော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဿ ဝိပါကော, မနုဿဘူတဿ သပတ္တဝေရသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။

''မုသာဝါဒော , ဘိက္ခဝေ, အာသေဝိတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော နိရယသံဝတ္တနိကော တိရစ္ဆာနယောနိသံဝတ္တနိကော ပေတ္တိဝိသယသံဝတ္တနိကော။ ယော သဗ္ဗလဟုသော မုသာဝါဒဿ ဝိပါကော, မနုဿဘူတဿ အဘူတဗ္ဘက္ခာနသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။

''ပိသုဏာ , ဘိက္ခဝေ, ဝါစာ အာသေဝိတာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ နိရယသံဝတ္တနိကာ တိရစ္ဆာနယောနိသံဝတ္တနိကာ ပေတ္တိဝိသယသံဝတ္တနိကာ။ ယော သဗ္ဗလဟုသော ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဝိပါကော, မနုဿဘူတဿ မိတ္တေဟိ ဘေဒနသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။

''ဖရုသာ , ဘိက္ခဝေ, ဝါစာ အာသေဝိတာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ နိရယသံဝတ္တနိကာ တိရစ္ဆာနယောနိသံဝတ္တနိကာ ပေတ္တိဝိသယသံဝတ္တနိကာ။ ယော သဗ္ဗလဟုသော ဖရုသာယ ဝါစာယ ဝိပါကော, မနုဿဘူတဿ အမနာပသဒ္ဒသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။

''သမ္ဖပ္ပလာပော, ဘိက္ခဝေ, အာသေဝိတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော နိရယသံဝတ္တနိကော တိရစ္ဆာနယောနိသံဝတ္တနိကော ပေတ္တိဝိသယသံဝတ္တနိကော။ ယော သဗ္ဗလဟုသော သမ္ဖပ္ပလာပဿ ဝိပါကော, မနုဿဘူတဿ

သ အနာဒေယ္ယတစာသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။

“သုရာမေရယပာနံ, ဘိက္ခဝေ , အာသေဝိတံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ နိရယသံဝတ္တနိကံ တိရစ္ဆာနယောနိသံဝတ္တနိကံ ပေတ္တိဝိသယသံဝတ္တနိကံ။ ယော သဗ္ဗလဟုသော သုရာမေရယပာနဿ ဝိပါကော, မနုဿဘူတဿ ဥမ္မတ္တကသံဝတ္တနိကော ဟောတီ”တိ။ ဒသမံ။

အနုဝဂ္ဂေ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဒွေဝ အနာနိ ဝတ္ထုဒြူ၊ ခေတ္တံ အနုပပတ္တိယော။
ကိရိယံ ဒွေဝ သပ္ပုရိသာ၊ အဘိသန္ဒော ဝိပါကော စာတိ။

၅. ဥပေါသထဝဂ္ဂေါ

၁. သင်္ခိတ္တူပေါသထသုတ္တံ

၄၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ဘိက္ခဝေါ”တိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော, ဘိက္ခဝေ, ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော။ ကထံ ဥပဝုတ္ထော စ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတာ နိဟိတဒဏ္ဍာ နိဟိတသတ္ထာ လဇ္ဇီ ဒယာပန္နာ, သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပိနော ဝိဟရန္တိ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော, သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဝိဟရာမိ။ ဣမိနာပင်္ဂေန [ဣမိနာပိ အင်္ဂေန (သီ. ပီ.) အ. နိ. ၃.၇၁] အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ ပဌမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။

“‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော အဒိန္နာဒါနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတာ ဒိန္နာဒါယီ ဒိန္နပါဋိကင်္ခီ, အထေနေန သုစိဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရန္တိ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ အဒိန္နာဒါနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဒိန္နာဒါယီ ဒိန္နပါဋိကင်္ခီ, အထေနေန သုစိဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရာမိ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ ဒုတိယေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။

“‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗြဟ္မစာရိနော အာရာစာရိနော ဝိရတာ မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗြဟ္မစာရီ အာရာစာရီ [အနာစာရီ (က.)] ဝိရတော မေထုနာ ဂါမဓမ္မာ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ တတိယေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။

“‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတာ သစ္စဝါဒိနော သစ္စသန္ဓာ ထေတာ ပစ္စယိကာ အဝိသံဝါဒကာ လောကဿ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော သစ္စဝါဒီ သစ္စသန္ဓော ထေတော ပစ္စယိကော အဝိသံဝါဒကော လောကဿ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ စတုတ္ထေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။

“‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ ပဟာယ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ ပဟာယ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ ပဉ္စမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။

“‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ဧကဘတ္တိကာ ရတ္တူပရတာ ဝိရတာ ဝိကာလဘောဇနာ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ဧကဘတ္တိကော ရတ္တူပရတော ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ ဆဋ္ဌေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။

“‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနမာလာဂန္ဓဝိလေပနဓာရဏမဏ္ဍနဝိဘူသနဋ္ဌာနံ ပဟာယ နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနမာလာဂန္ဓဝိလေပနဓာရဏမဏ္ဍနဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနမာလာဂန္ဓဝိလေပနဓာရဏမဏ္ဍနဝိဘူသနဋ္ဌာနံ ပဟာယ နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒ

သ္သနမာလာဂန္ဓဝိလေပနဓာရဏမဏ္ဍနဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော။ ဣမိနာပင္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ သတ္တမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။

“‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတာ နီစသေယျံ ကပ္ပေန္တိ – မဉ္စကေ ဝါ တိဏသန္ထာရကေ ဝါ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတော နီစသေယျံ ကပ္ပေမိ – မဉ္စကေ ဝါ တိဏသန္ထာရကေ ဝါ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ , ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ အဋ္ဌမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ ။ ဧဝံ ဥပဝုတ္ထော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော”တိ။ ပဌမံ။

၂. ဝိတ္ထတူပေါသထသုတ္တံ

၄၂. “အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော , ဘိက္ခဝေ, ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော။ ကထံ ဥပဝုတ္ထော စ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတာ နိဟိတဒဏ္ဍာ နိဟိတသတ္ထာ လဇ္ဇီ ဒယာပန္နာ, သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပိနော ဝိဟရန္တိ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော, သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဝိဟရာမိ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ ပဌမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ပေ.။။

“‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတာ နီစသေယျံ ကပ္ပေန္တိ – မဉ္စကေ ဝါ တိဏသန္ထာရကေ ဝါ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတော နီစသေယျံ ကပ္ပေမိ – မဉ္စကေ ဝါ တိဏသန္ထာရကေ ဝါ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ အဋ္ဌမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ ဥပဝုတ္ထော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော ။

“ကီဝမဟပ္ဖလော ဟောတိ ကီဝမဟာနိသံသော ကီဝမဟာဇုတိကော ကီဝမဟာဝိပ္ဖာရော? သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ယော ဣမေသံ သောဠသန္နံ မဟာဇနပဒါနံ ပဟူတရတ္တရတနာနံ [ပဟူတသတ္တရတနာနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) အ. နိ. ၃.၇၁ ပဠိယာ ဋီကာယံ ဒဿိတပာဠိယေဝ။ တဒဋ္ဌကထာပိ ပဿိတဗ္ဗာ] ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေယျ, သေယျထိဒံ – အင်္ဂါနံ မဂဓာနံ ကာသီနံ ကောသလာနံ ဝဇ္ဇီနံ မလ္လာနံ စေတီနံ ဝင်္ဂါနံ ကုရူနံ ပဉ္စာလာနံ မစ္ဆာနံ [မဇ္ဈာနံ (က.)] သူရသေနာနံ အဿကာနံ အဝန္တီနံ ဂန္ဓာရာနံ ကမ္ဗောဇာနံ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတဿ ဥပေါသထဿ ဧတံ [ဧကံ (က.)] ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ကပဏံ, ဘိက္ခဝေ, မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ။

“ယာနိ, ဘိက္ခဝေ, မာနုသကာနိ ပညာသ ဝဿာနိ, စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ [ရတ္တိဒိဝေါ (က.)]။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ ပဉ္စ ဝဿသတာနိ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’”။

“ယာနိ, ဘိက္ခဝေ, မာနုသကာနိ ဝဿသတာနိ, တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗံ ဝဿသဟဿံ တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိ

သော တ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – 'ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ'''။

''ယာနိ, ဘိက္ခဝေ, မာနုသကာနိ ဒွေ ဝဿသတာနိ, ယာမာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ ဒွေ ဝဿသဟဿာနိ ယာမာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ယာမာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – 'ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ'''။

''ယာနိ, ဘိက္ခဝေ, မာနုသကာနိ စတ္တာရိ ဝဿသတာနိ, တုသိတာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ စတ္တာရိ ဝဿသဟဿာနိ တုသိတာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ တုသိတာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – 'ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ'''။

''ယာနိ, ဘိက္ခဝေ, မာနုသကာနိ အဋ္ဌ ဝဿသတာနိ, နိမ္မာနရတီနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ အဋ္ဌ ဝဿသဟဿာနိ နိမ္မာနရတီနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ နိမ္မာနရတီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – 'ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ'''။

''ယာနိ, ဘိက္ခဝေ, မာနုသကာနိ သောဠသ ဝဿသတာနိ, ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ သောဠသ ဝဿသဟဿာနိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – 'ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယာ'''တိ။

''ပါဏံ န ဟာနေ [ဟာနေ (သီ.)၊ ဟေနေ (က.) အ. နိ. ၃.၇၁] န စဒိန္နမာဒိယေ၊
မုသာ န ဘာသေ န စ မဇ္ဇပေါ သိယာ။
အဗ္ရဟ္မစရိယာ ဝိရမေယျ မေထုနာ၊
ရတ္တိံ န ဘုဉ္ဇေယျ ဝိကာလဘောဇနံ။

''မာလံ န ဓာရေ န စ ဂန္ဓမာစရေ [ဂန္ဓမာဓရေ (က.)]၊
မဉ္စေ ဆမာယံ ဝ သယေထ သန္ထတေ။
ဧတဉှိ အဋ္ဌင်္ဂိကမာဟုပေါသထံ၊
ဗုဒ္ဓေန ဒုက္ခန္တဂုနာ ပကာသိတံ။

''စန္ဒော စ သုရိယော စ ဥဘော သုဒဿနာ၊
ဩဘာသယံ အနုပရိယန္တိ ယာဝတာ။
တမောနုဒာ တေ ပန အန္တလိက္ခဂါ၊
နဘေ ပဘာသန္တိ ဒိသာဝိရောစနာ။

‘‘တေသိံ ယံ ဝိဇ္ဇတိ အန္တရေ ဓနံ၊
မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယဉ္စ ဘဒ္ဒကံ။
သိင္ဂီသုဝဏ္ဏံ အထ တပိ ကဥ္စနံ၊
ယံ ဇာတရူပံ ဟဋကန္တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘အဋ္ဌင်္ဂုပေတဿ ဥပေါသထဿ၊
ကလမ္ပိ တေ နာနုဘဝန္တိ သောဠသိံ။
စန္ဒပ္ပဘာ တာရဂဏာ စ သဗ္ဗေ။

‘‘တသ္မာ ဟိ နာရီ စ နရော စ သီလဝါ၊
အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဥပဝဿုပေါသထံ။
ပုညာနိ ကတွာန သုခုဒြယာနိ၊
အနိန္ဒိတာ သဂ္ဂမုပေန္တိ ဌာန’’န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဝိသာခာသုတ္တံ

၄၃. [အ. နိ. ၃.၇၁] ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ အထ ခေါ ဝိသာခာ မိဂါရမာတာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ ဝိသာခံ မိဂါရမာတရံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ခေါ, ဝိသာခေ, ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော။ ကထံ ဥပဝုတ္ထော စ, ဝိသာခေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတာ နိဟိတဒဏ္ဍာ နိဟိတသတ္ထာ လဇ္ဇီ ဒယာပန္နာ, သဗ္ဗပာဏဘူတဟိတာနုကမ္ပိနော ဝိဟရန္တိ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော, သဗ္ဗပာဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဝိဟရာမိ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ , ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’’’တိ။ ဣမိနာ ပဌမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ပေ.။။

‘‘‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတာ နီစသေယျံ ကပ္ပေန္တိ – မဉ္စကေ ဝါ တိဏသန္ထာရကေ ဝါ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတော နီစသေယျံ ကပ္ပေမိ – မဉ္စကေ ဝါ တိဏသန္ထာရကေ ဝါ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ။ ဣမိနာ အဋ္ဌမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ ဥပဝုတ္ထော ခော, ဝိသာခေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော။

‘‘ကီဝမဟပ္ဖလော ဟောတိ, ကီဝမဟာနိသံသော, ကီဝမဟာဇုတိကော, ကီဝမဟာဝိပ္ဖာရော? သေယျထာပိ, ဝိသာခေ, ယော ဣမေသံ သောဠသန္နံ မဟာဇနပဒါနံ ပဟူတရတ္တရတနာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေယျ, သေယျထိဒံ – အင်္ဂါနံ မဂဓာနံ ကာသီနံ ကောသလာနံ ဝဇ္ဇီနံ မလ္လာနံ စေတီနံ ဝင်္ဂါနံ ကုရူနံ ပဉ္စာလာနံ မစ္ဆာနံ သူရသေနာနံ အဿကာနံ အဝန္တီနံ ဂန္ဓာရာနံ ကမ္ဗောဇာနံ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတဿ ဥပေါသထဿ ဧတံ ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ကပဏံ, ဝိသာခေ, မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ။

‘‘ယာနိ, ဝိသာခေ, မာနုသကာနိ ပဉ္စာသ ဝဿာနိ, စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ ပဉ္စ ဝဿသတာနိ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ စာတုမဟာ

ရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’’’။

‘‘ယံ , ဝိသာခေ, မာနုသကံ ဝဿသတံ, တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဝဿသဟဿံ တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’’’။

‘‘ယာနိ, ဝိသာခေ, မာနုသကာနိ ဒွေ ဝဿသတာနိ။ပေ.။ စတ္တာရိ ဝဿသတာနိ။ပေ.။ အဋ္ဌ ဝဿသတာနိ။ပေ.။ သောဠသ ဝဿသတာနိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ သောဠသ ဝဿသဟဿာနိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယာ’’’တိ။

‘‘ပါဏံ န ဟာနေ န စာဒိန္နမာဒိယေ၊
မုသာ န ဘာသေ န စ မဇ္ဇပေါ သိယာ။
အဗ္ရဟ္မစရိယာ ဝိရမေယျ မေထုနာ၊
ရတ္တိံ န ဘုဉ္ဇေယျ ဝိကာလဘောဇနံ။

‘‘မာလံ န ဓာရေ န စ ဂန္ဓမာစရေ၊
မဉ္စေ ဆမာယံ ဝ သယေထ သန္ထတေ။
ဧတဉ္ဟိ အဋ္ဌင်္ဂိကမာဟုပေါသထံ၊
ဗုဒ္ဓေန ဒုက္ခန္တဂုနာ ပကာသိတံ။

‘‘စန္ဒော စ သုရိယော စ ဥဘော သုဒဿနာ၊
ဩဘာသယံ အနုပရိယန္တိ ယာဝတာ။
တမောနုဒာ တေ ပန အန္တလိက္ခဂါ၊
နဘေ ပဘာသန္တိ ဒိသာဝိရောစနာ။

‘‘ဧတသ္မိံ ယံ ဝိဇ္ဇတိ အန္တရေ ဓနံ၊
မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယဉ္စ ဘဒ္ဒကံ။
သိင်္ဂီသုဝဏ္ဏံ အထ ဝါပိ ကဉ္စနံ၊
ယံ ဇာတရူပံ ဟဋကန္တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘အဋ္ဌင်္ဂုပေတဿ ဥပေါသထဿ၊
ကလမ္ပိ တေ နာနုဘဝန္တိ သောဠသိံ။
စန္ဒပ္ပဘာ တာရဂဏာ စ သဗ္ဗေ။

‘‘တသ္မာ ဟိ နာရီ စ နရော စ သီလဝါ၊
အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဥပဝဿုပေါသထံ။
ပုညာနိ ကတွာန သုခုဒ္ရယာနိ၊
အနိန္ဒိတာ သဂ္ဂမုပေန္တိ ဌာန’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. တသေဋ္ဌသုတ္တံ

၄၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ တသေဋ္ဌော ဥပာသကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ တသေဋ္ဌံ ဥပါသကံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော, တသေဋ္ဌ, ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ။ပေ.။ အနိန္ဒိတာ သဂ္ဂမုပေန္တိ ဌာန''န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ တသေဋ္ဌော ဥပါသကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ပိယာ မေ, ဘန္တေ, ဉာတိသာလောဟိတာ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျုံ, ပိယာနမ္ပိ မေ အဿ ဉာတိသာလောဟိတာနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ သဗ္ဗေ စေပိ, ဘန္တေ, ခတ္တိယာ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျုံ, သဗ္ဗေသမ္ပိဿ ခတ္တိယာနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ သဗ္ဗေ စေပိ, ဘန္တေ, ဗြာဟ္မဏာ။ပေ.။ ဝေဿာ ။ သုဒ္ဒါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျုံ, သဗ္ဗေသမ္ပိဿ သုဒ္ဒါနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ''တိ။

''ဧဝမေတံ, တသေဋ္ဌ, ဧဝမေတံ, တသေဋ္ဌ! သဗ္ဗေ စေပိ, တသေဋ္ဌ, ခတ္တိယာ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျုံ, သဗ္ဗေသမ္ပိဿ ခတ္တိယာနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ သဗ္ဗေ စေပိ, တသေဋ္ဌ, ဗြာဟ္မဏာ။ ပေ.။ ဝေဿာ။ သုဒ္ဒါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျုံ, သဗ္ဗေသမ္ပိဿ သုဒ္ဒါနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ သဒေဝကော စေပိ, တသေဋ္ဌ, လောကော သမာရကော သဗြဟ္မကော သဿမဏဗြာဟ္မဏီ ပဇာ သဒေဝမနုဿာ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျ [ဥပဝသေယျ (?)] , သဒေဝကဿပိဿ [သဒေဝကဿ (သဗ္ဗတ္ထ) အ. နိ. ၄.၁၉၃; မ. နိ. ၃.၆၄ ပဿိတဗ္ဗံ] လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ ဣမေ စေပိ, တသေဋ္ဌ, မဟာသာလာ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျုံ, ဣမေသမ္ပိဿ မဟာသာလာနံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ( ) [(သစေ စေတေယျုံ) ကတ္ထစိ အတ္ထိ။ အ. နိ. ၄.၁၉၃ ပဿိတဗ္ဗံ]။ ကော ပန ဝါဒော မနုဿဘူတဿာ''တိ! ဝတုတ္ထံ။

၅. ဗောဇ္ဈာသုတ္တံ

၄၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ဗောဇ္ဈာ ဥပါသိကာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ ဗောဇ္ဈံ ဥပါသိကံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော, ဗောဇ္ဈေ, ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော။ ကထံ ဥပဝုတ္ထော စ, ဗောဇ္ဈေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော? ဣဓ , ဗောဇ္ဈေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ပာဏာတိပါတံ ပဟာယ ပာဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတာ နိဟိတဒဏ္ဍာ နိဟိတသတ္ထာ လဇ္ဇီ ဒယာပန္နာ, သဗ္ဗပာဏဘူတဟိတာနုကမ္ပိနော ဝိဟရန္တိ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ပာဏာတိပါတံ ပဟာယ ပာဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော, သဗ္ဗပာဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဝိဟရာမိ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ'တိ။ ဣမိနာ ပဌမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ပေ.။။

'''ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတာ နီစသေယျံ ကပ္ပေန္တိ – မဉ္စကေ ဝါ တိဏသန္ထာရကေ ဝါ။ အဟံ ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတော နီစသေယျံ ကပ္ပေမိ – မဉ္စကေ ဝါ တိဏသန္ထာရကေ ဝါ။ ဣမိနာပင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ'တိ။ ဣမိနာ အဋ္ဌမေန အင်္ဂေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ ဥပဝုတ္ထော ခေါ, ဗောဇ္ဈေ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော။

“ကိံမဟပ္ဖလော ဟောတိ, ကိံမဟာနိသံသော, ကိံမဟာဇုတိကော, ကိံမဟာဝိပ္ဖာရော? သေယျထာပိ, ဗောဇ္ဈေ, ယော ဣမေသံ သောဠသန္နံ မဟာဇနပဒါနံ ပဟူတရတ္တရတနာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေယျ, သေယျထိဒံ – အင်္ဂါနံ မဂဓာနံ ကာသီနံ ကောသလာနံ ဝဇ္ဇီနံ မလ္လာနံ စေတီနံ ဝင်္ဂါနံ ကုရူနံ ပဉ္စာလာနံ မစ္ဆာနံ သူရသေနာနံ အဿကာနံ အဝန္တီနံ ဂန္ဓာရာနံ ကမ္ဗောဇာနံ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတဿ ဥပေါသထဿ ဧတံ ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ကပဏံ, ဗောဇ္ဈေ, မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ။

“ယာနိ, ဗောဇ္ဈေ, မာနုသကာနိ ပညာသ ဝဿာနိ, စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ ပဉ္စ ဝဿသတာနိ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဗောဇ္ဈေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဗောဇ္ဈေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’’’။

“ယံ, ဗောဇ္ဈေ, မာနုသကံ ဝဿသတံ။ပေ.။ တာနိ, ဗောဇ္ဈေ, မာနုသကာနိ ဒွေ ဝဿသတာနိ။ပေ.။ စတ္တာရိ ဝဿသတာနိ။ပေ.။ အဋ္ဌ ဝဿသတာနိ။ပေ.။ သောဠသ ဝဿသတာနိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ သောဠသ ဝဿသဟဿာနိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဗောဇ္ဈေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဗောဇ္ဈေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယာ’’’တိ။

“ပါဏံ န ဟနေ န စာဒိန္နမာဒိယေ၊
မုသာ န ဘာသေ န စ မဇ္ဇပေါ သိယာ။
အဗြဟ္မစရိယာ ဝိရမေယျ မေထုနာ၊
ရတ္တိံ န ဘုဉ္ဇေယျ ဝိကာလဘောဇနံ။

“မာလံ န ဓာရေ န စ ဂန္ဓမာစရေ၊
မဉ္စေ ဆမာယံ ဝ သယေထ သန္ထတေ။
ဧတဉှိ အဋ္ဌင်္ဂိကမာဟုပေါသထံ၊
ဗုဒ္ဓေန ဒုက္ခန္တဂုနာ ပကာသိတံ။

“စန္ဒော စ သုရိယော စ ဥဘော သုဒဿနာ၊
ဩဘာသယံ အနုပရိယန္တိ ယာဝတာ။
တမောနုဒါ တေ ပန အန္တလိက္ခဂါ၊
နဘေ ပဘာသန္တိ ဒိသာဝိရောစနာ။

“ဧတသ္မိံ ယံ ဝိဇ္ဇတိ အန္တရေ ဓနံ၊
မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယဉ္စ ဘဒ္ဒကံ။
သိင်္ဂီသုဝဏ္ဏံ အထ ဝါပိ ကဉ္စနံ၊
ယံ ဇာတရူပံ ဟဋကန္တိ ဝုစ္စတိ။

“အဋ္ဌင်္ဂုပေတဿ ဥပေါသထဿ၊
ကလမ္ပိ တေ နာနုဘဝန္တိ သောဠသိံ။
စန္ဒပ္ပဘာ တာရဂဏာ စ သဗ္ဗေ။

“တသ္မာ ဟိ နာရီ စ နရော စ သီလတာ၊
အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဥပဝသ္သုပေါသထံ။
ပုညာနိ ကတွာန သုခုဒြယာနိ၊
အနိန္ဒိတာ သဂ္ဂမုပေန္တိ ဌာန”န္တိ။ ပဥ္စမံ။

၆. အနုရုဒ္ဓသုတ္တံ

၄၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဟောတိ ပဋိသလ္လီနော။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ မနာပကာယိကာ ဒေဝတာ ယေနာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ တာ ဒေဝတာ အာယသ္မန္တံ အနုရုဒ္ဓံ ဧတဒဝေါစုံ – “မယံ, ဘန္တေ အနုရုဒ္ဓ, မနာပကာယိကာ နာမ ဒေဝတာ တီသု ဌာနေသု ဣဿရိယံ ကာရေမ ဝသံ ဝတ္တေမ။ မယံ, ဘန္တေ အနုရုဒ္ဓ, ယာဒိသကံ ဝဏ္ဏံ အာကင်္ခာမ တာဒိသကံ ဝဏ္ဏံ ဌာနသော ပဋိလဘာမ; ယာဒိသကံ သရံ အာကင်္ခာမ တာဒိသကံ သရံ ဌာနသော ပဋိလဘာမ; ယာဒိသကံ သုခံ အာကင်္ခာမ တာဒိသကံ သုခံ ဌာနသော ပဋိလဘာမ။ မယံ, ဘန္တေ အနုရုဒ္ဓ, မနာပကာယိကာ နာမ ဒေဝတာ ဣမေသု တီသု ဌာနေသု ဣဿရိယံ ကာရေမ ဝသံ ဝတ္တေမာ”တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ ဧတဒဟောသိ – “အဟော ဝတိမာ ဒေဝတာ သဗ္ဗာဝ နီလာ အဿု နီလဝဏ္ဏာ နီလဝတ္ထာ နီလာလင်္ကာရာ”တိ။ အထ ခေါ တာ ဒေဝတာ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ စိတ္တမညာယ သဗ္ဗာဝ နီလာ အဟေသုံ နီလဝဏ္ဏာ နီလဝတ္ထာ နီလာလင်္ကာရာ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ ဧတဒဟောသိ – “အဟော ဝတိမာ ဒေဝတာ သဗ္ဗာဝ ပီတာ အဿု။ပေ.။ သဗ္ဗာဝ လောဟိတကာ အဿု။ သဗ္ဗာဝ ဩဒါတာ အဿု ဩဒါတဝဏ္ဏာ ဩဒါတဝတ္ထာ ဩဒါတာလင်္ကာရာ”တိ။ အထ ခေါ တာ ဒေဝတာ အာယသ္မတော အနုရုဒ္ဓဿ စိတ္တမညာယ သဗ္ဗာဝ ဩဒါတာ အဟေသုံ ဩဒါတဝဏ္ဏာ ဩဒါတဝတ္ထာ ဩဒါတာလင်္ကာရာ။

အထ ခေါ တာ ဒေဝတာ ဧကာ စ [ဧကာ (သီ.), ဧကာဝ (သျာ. ပီ.)] ဂါယိ ဧကာ စ [ဧကာ ပန (သီ.), ဧကာဝ (သျာ. ပီ.)] နစ္စိ ဧကာ စ [ဧကာ (သီ.), ဧကာဝ (သျာ. ပီ.)] အစ္ဆရံ ဝါဒေသိ။ သေယျထာပိ နာမ ပဉ္စင်္ဂိကဿ တူရိယဿ [တုရိယဿ (သီ. သျာ. ပီ.)] သုဝိနီတဿ သုပ္ပဋိပတာဠိတဿ ကုသလေဟိ သုသမန္နာဟတဿ သဒ္ဒေါ ဟောတိ ဝဂ္ဂု စ ရဇနီယော စ ကမနီယော စ ပေမနီယော စ မဒနီယော စ; ဧဝမေဝံ တာသံ ဒေဝတာနံ အလင်္ကာရာနံ သဒ္ဒေါ ဟောတိ ဝဂ္ဂု စ ရဇနီယော စ ကမနီယော စ ပေမနီယော စ မဒနီယော စ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ ဣန္ဒြိယာနိ ဩက္ခိပိ။

အထ ခေါ တာ ဒေဝတာ “န ခွာယျော အနုရုဒ္ဓေါ သာဒိယတီ”တိ [သာဒယတီတိ (သဒ္ဒနီတိဓာတုမာလာ)] တတ္ထေဝန္တရဓာယိံသု။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ သာယနှသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“ဣဓာဟံ, ဘန္တေ, ဒိဝါဝိဟာရဂတော ဟောမိ ပဋိသလ္လီနော။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, သမ္ဗဟုလာ မနာပကာယိကာ ဒေဝတာ ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ မံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ, ဘန္တေ, တာ ဒေဝတာ မံ ဧတဒဝေါစုံ – ‘မယံ, ဘန္တေ အနုရုဒ္ဓ, မနာပကာယိကာ နာမ ဒေဝတာ တီသု ဌာနေသု ဣဿရိယံ ကာရေမ ဝသံ ဝတ္တေမ။ မယံ, ဘန္တေ အနုရုဒ္ဓ, ယာဒိသကံ ဝဏ္ဏံ အာကင်္ခာမ တာဒိသကံ ဝဏ္ဏံ ဌာနသော ပဋိလဘာမ; ယာဒိသကံ သရံ အာကင်္ခာမ တာဒိသကံ သရံ ဌာနသော ပဋိလဘာမ; ယာဒိသကံ သုခံ အာကင်္ခာမ တာဒိသကံ သုခံ ဌာနသော ပဋိလဘာမ။ မယံ, ဘန္တေ အနုရုဒ္ဓ, မနာပကာယိကာ နာမ ဒေဝတာ ဣမေသု တီသု ဌာနေသု ဣဿရိယံ ကာရေမ ဝသံ ဝတ္တေမာ’တိ။ တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – ‘အဟော ဝတိမာ ဒေဝတာ သဗ္ဗာဝ နီလာ အဿု

နီလဝဏ္ဏာ နီလဝတ္ထာ နီလာလင်္ကာရာ’တိ။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, တာ ဒေဝတာ မမ စိတ္တမညာယ သဗ္ဗာဝ နီလာ အ ဟေသုံ နီလဝဏ္ဏာ နီလဝတ္ထာ နီလာလင်္ကာရာ။

“တဿ မယှံ, ဘန္တေ, ဧတဒဟောသိ – ‘အဟော ဝတိမာ ဒေဝတာ သဗ္ဗာဝ ပီတာ အဿု။ပေ.။ သဗ္ဗာဝ လော ဟိတကာ အဿု။ပေ.။ သဗ္ဗာဝ ဩဒါတာ အဿု ဩဒါတဝဏ္ဏာ ဩဒါတဝတ္ထာ ဩဒါတာလင်္ကာရာ’တိ ။ အထ ခေါ, ဘန္တေ, တာ ဒေဝတာ မမ စိတ္တမညာယ သဗ္ဗာဝ ဩဒါတာ အဟေသုံ ဩဒါတဝဏ္ဏာ ဩဒါတဝတ္ထာ ဩဒါ တာလင်္ကာရာ။

“အထ ခေါ, ဘန္တေ, တာ ဒေဝတာ ဧကော စ ကယိ ဧကော စ နစ္စိ ဧကော စ အစ္ဆရံ ဝါဒေသိ။ သေယျထာပိ နာမ ပဉ္စင်္ဂိကဿ တူရိယဿ သုဝိနီတဿ သုပ္ပဋိပတာဠိတဿ ကုသလေဟိ သုသမန္နာဟတဿ သဒ္ဒေါ ဟောတိ ဝဂ္ဂု စ ရဇနီယော စ ကမနီယော စ ပေမနီယော စ မဒနီယော စ; ဧဝမေဝံ တာသံ ဒေဝတာနံ အလင်္ကာရာနံ သဒ္ဒေါ ဟောတိ ဝ ဂ္ဂု စ ရဇနီယော စ ကမနီယော စ ပေမနီယော စ မဒနီယော စ။ အထ ခွာဟံ, ဘန္တေ, ဣန္ဒြိယာနိ ဩက္ခိပိံ။

“အထ ခေါ, ဘန္တေ, တာ ဒေဝတာ ‘န ခွာယျော အနုရုဒ္ဓော သာဒိယတီ’တိ တတ္ထေဝန္တရဓာယိံသု။ ကတိဟိ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ မနာပကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျ ယတံ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ?

“အဋ္ဌဟိ ခေါ, အနုရုဒ္ဓ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ မနာပကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, အနုရုဒ္ဓ, မာတုဂါမော ယဿ မာတာပိတရော ဘတ္တုနော ဒေန္တိ အတ္ထကာမာ ဟိတေသိနော အနုကမ္ပကာ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ တဿ ဟောတိ ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိနီ ပစ္ဆာနိပါတိနီ ကိံကာရပဋိဿာဝိနီ မနာပစာရိနီ ပိယဝါဒိနီ။

“ယေ တေ ဘတ္တု ဂရုနော [ဂုရုနော (က.)] ဟောန္တိ – မာတာတိ ဝါ ပိတာတိ ဝါ သမဏဗြာဟ္မဏာတိ ဝါ – တေ သက္ကရောတိ, ဂရုံ ကရောတိ [ဂရုကရောတိ (သီ. သျာ. ပီ.)] , မာနေတိ, ပူဇေတိ, အဗ္ဘာဂတေ စ အာသနောဒကေန ပဋိ ပူဇေတိ။

“ယေ တေ ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရာ ကမ္မန္တာ – ဥဏ္ဏာတိ ဝါ ကပ္ပာသာတိ ဝါ – တတ္ထ ဒက္ခာ ဟောတိ အန လသာ တတုပါယာယ [တတြုပါယာယ (သီ.), အ. နိ. ၄.၃၅; ၁၁.၁၄] ဝီမံသာယ သမန္နာဂတာ အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာ တုံ။

“ယော သော ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရော အန္တောဇနော – ဒါသာတိ ဝါ ပေဿာတိ ဝါ ကမ္မကရာတိ ဝါ – တေသံ က တဉ္စ ကတတော ဇာနာတိ အကတဉ္စ အကတတော ဇာနာတိ, ဂိလာနကာနဉ္စ ဗလာဗလံ ဇာနာတိ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယဉ္စ သ ပစ္စံသေန [ပစ္စယေန (သျာ.), ပစ္စတ္တံသေန (က.) အ. နိ. ၅.၃၃] သံဝိဘဇတိ။

“ယံ ဘတ္တု အာဟရတိ ဓနံ ဝါ ဓညံ ဝါ ဇာတရူပံ ဝါ တံ အာရက္ခေန ဂုတ္တိယာ သမ္ပာဒေတိ, တတ္ထ စ ဟောတိ အဓုတ္တီ အထေနီ အသောဏ္ဍီ အဝိနာသိကာ။

“ဥပါသိကာ ခေါ ပန ဟောတိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာ ဓမ္မံ သရဏံ ဂတာ သင်္ဃံ သရဏံ ဂတာ။

“သီလဝတီ ခေါ ပန ဟောတိ – ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတာ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတာ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတာ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတာ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ။

“စာဂဝတီ ခေါ ပန ဟောတိ။ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂ [မုတ္တစာဂီ (သျာ.)] ပယတပါဏိနီ [ပယတပါဏိ (သီ.), ပယတပါဏီ (သျာ. ပီ. က.)] ဝေါဿဂ္ဂရတာ ယာစယောဂါ ဒာနသံဝိဘာဂရတာ။

“ဣမေဟိ ခော, အနုရုဒ္ဓ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ မနာပကာ ယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။

“ယော နံ ဘရတိ သဗ္ဗဒါ၊ နိစ္စံ အာတာပိ ဥဿုကော။
တံ သဗ္ဗကာမဒံ [တံ သဗ္ဗကာမဟရံ (သီ. သျာ. ပီ.) သဗ္ဗကာမဟရံ (အ. နိ. ၅.၃၃)] ပေါသံ၊ ဘတ္တာရံ နာတိမညတိ။

“န စာပိ သောတ္ထိ ဘတ္တာရံ၊ ဣဿာဝါဒေန ရောသယေ။
ဘတ္တု စ ဂရုနော သဗ္ဗေ၊ ပဋိပူဇေတိ ပဏ္ဍိတာ။

“ဥဋ္ဌာဟိကာ [ဥဋ္ဌာယိကာ (က.)] အနလသာ၊ သင်္ဂဟိတပရိဇ္ဇနာ။
ဘတ္တု မနာပံ စရတိ၊ သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

“ယာ ဧဝံ ဝတ္တတိ နာရီ၊ ဘတ္တု ဆန္ဒဝသာနုဂါ။
မနာပါ နာမ တေ [မနာပကာယိကာ (သီ. က.)] ဒေဝါ၊ ယတ္ထ သာ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယဝိသာခါသုတ္တံ

၄၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ အထ ခော ဝိသာခါ မိဂါရ မာတာ။ပေ.။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ဝိသာခံ မိဂါရမာတရံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“အဋ္ဌဟိ ခော, ဝိသာခေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ မနာပကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုဂါမော ယဿ မာတာပိတရော ဘတ္တုနော ဒေန္တိ အတ္ထကာမာ ဟိတေသိနော အနုကမ္ပကာ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ တဿ ဟောတိ ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိနီ ပစ္ဆာနိပါတိနီ ကိင်္ကာရပဋိဿာဝိနီ မနာပစာရိနီ ပိယဝါဒိနီ။ပေ.။။

“စာဂဝတီ ခော ပန ဟောတိ။ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂါ ပယတပါဏိနီ ဝေါ ဿဂ္ဂရတာ ယာစယောဂါ ဒါနသံဝိဘာဂရတာ။ ဣမေဟိ ခော, ဝိသာခေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ မနာပကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။

“ယော နံ ဘရတိ သဗ္ဗဒါ၊ နိစ္စံ အာတာပိ ဥဿုကော။
တံ သဗ္ဗကာမဒံ ပေါသံ၊ ဘတ္တာရံ နာတိမညတိ။

“န စာပိ သောတ္ထိ ဘတ္တာရံ၊ ဣဿာဝါဒေန ရောသယေ။
ဘတ္တု စ ဂရုနော သဗ္ဗေ၊ ပဋိပူဇေတိ ပဏ္ဍိတာ။

“ဥဋ္ဌာဟိကာ အနလသာ၊ သင်္ဂဟိတပရိဇ္ဇနာ။
ဘတ္တု မနာပံ စရတိ၊ သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

“ယာ ဧဝံ ဝတ္တတိ နာရီ၊ ဘတ္တု ဆန္ဒဝသာနုဂါ။
မနာပါ နာမ တေ [မနာပကာယိကာ (သီ. က.)] ဒေဝါ၊ ယတ္ထ သာ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. နကုလမာတာသုတ္တံ

၄၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဘဂ္ဂေသု ဝိဟရတိ သုံသုမာရဂိရေ [သုံသုမာရဂိရေ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဘေသကဠာဝနေ မိဂ ဒါယေ။ အထ ခော နကုလမာတာ ဂဟပတာနီ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ။ပေ.။။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ

ဆော နကုလမာတရံ ဂဟပတာနိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“အဋ္ဌဟိ ခော, နကုလမာတေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ မနာပကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, နကုလမာတေ, မာတုဂါမော ယဿ မာတာပိတရော ဘတ္တုနော ဒေန္တိ အတ္ထကာမာ ဟိတေသိနော အနုကမ္ပကာ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ တဿ ဟောတိ ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိနီ ပစ္ဆာနိပါတိနီ ကိင်္ကာရပဋိဿာဝိနီ မနာပစာရိနီ ပိယဝါဒိနီ။

“ယေ တေ ဘတ္တု ဂရုနော ဟောန္တိ – မာတာတိ ဝါ ပိတာတိ ဝါ သမဏဗြာဟ္မဏာတိ ဝါ – တေ သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ, အဗ္ဘာဂတေ စ အာသနောဒကေန ပဋိပူဇေတိ။

“ယေ တေ ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရာ ကမ္မန္တာ – ဥဏ္ဏာတိ ဝါ ကပ္ပာသာတိ ဝါ – တတ္ထ ဒက္ခာ ဟောတိ အနလသာ တတြုပါယာယ ဝီမံသာယ သမန္နာဂတာ အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတုံ။

“ယော သော ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရော အန္တောဇနော – ဒါသာတိ ဝါ ပေဿာတိ ဝါ ကမ္မကရာတိ ဝါ – တေသံ ကတဉ္စ ကတတော ဇာနာတိ အကတဉ္စ အကတတော ဇာနာတိ, ဂိလာနကာနဉ္စ ဗလာဗလံ ဇာနာတိ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယဉ္စဿ ပစ္စံသေန သံဝိဘဇတိ။

“ယံ ဘတ္တာ အာဟရတိ ဓနံ ဝါ ဓညံ ဝါ ရဇတံ ဝါ ဇာတရူပံ ဝါ တံ အာရက္ခေန ဂုတ္တိယာ သမ္ပာဒေတိ, တတ္ထ စ ဟောတိ အဓုတ္တီ အထေနီ အသောဏ္ဍီ အဝိနာသိကာ။

“ဥပါသိကာ ခော ပန ဟောတိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာ ဓမ္မံ သရဏံ ဂတာ သင်္ဃံ သရဏံ ဂတာ။

“သီလဝတီ ခော ပန ဟောတိ – ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတာ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ။ပေ.။။

“စာဂဝတီ ခော ပန ဟောတိ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂါ ပယတပါဏိနီ ဝေါဿဂ္ဂရတာ ယာစယောဂါ ဒါနသံဝိဘာဂရတာ။

“ဣမေဟိ ခော, နကုလမာတေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ မနာပကာယိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။

“ယော နံ ဘရတိ သဗ္ဗဒါ၊ နိစ္စံ အာတာပိ ဥဿုကော။
တံ သဗ္ဗကာမဒံ ပေါသံ၊ ဘတ္တာရံ နာတိမညတိ။

“န စာပိ သောတ္ထိ ဘတ္တာရံ၊ ဣဿာဝါဒေန ရောသယေ။
ဘတ္တု စ ဂရုနော သဗ္ဗေ၊ ပဋိပူဇေတိ ပဏ္ဍိတာ။

“ဥဋ္ဌာဟိကာ အနလသာ၊ သင်္ဂဟိတပရိဇ္ဇနာ။
ဘတ္တု မနာပံ စရတိ၊ သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

“ယာ ဧဝံ ဝတ္တတိ နာရီ၊ ဘတ္တု ဆန္ဒဝသာနုဂါ။
မနာပါ နာမ တေ [မနာပကာယိကာ (သီ.)] ဒေဝါ၊ ယတ္ထ သာ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမဣဓလောကိကသုတ္တံ

၄၉. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ အထ ခော ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ပေ.။။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ဝိသာခံ မိဂါရမာတရံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“စတူဟိ ခော, ဝိသာခေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုကာမော ဣဓလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, အယံသ လောကော အာရဒ္ဓော ဟောတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သုသံဝိဟိတကမ္မန္တော ဟောတိ, သ င်္ဂဟိတပရိဇနော, ဘတ္တု မနာပံ စရတိ, သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

“ကထဉ္စ , ဝိသာခေ, မာတုကာမော သုသံဝိဟိတကမ္မန္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ယေ တေ ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရာ ကမ္မန္တာ – ဥဏ္ဏာတိ ဝါ ကပ္ပာသာတိ ဝါ – တတ္ထ ဒက္ခာ ဟောတိ အနလသာ တတ္ရုပာယာယ ဝီ မံသာယ သမန္နာဂတာ အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတုံ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သုသံဝိဟိတကမ္မန္တော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သင်္ဂဟိတပရိဇနော ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ယော သော ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရော အန္တောဇနော – ဒါသာတိ ဝါ ပေဿာတိ ဝါ ကမ္မကရာတိ ဝါ – တေသံ ကတဉ္စ ကတတော ဇာနာတိ အကတဉ္စ အကတတော ဇာနာတိ, ဂိလာနကာနဉ္စ ဗလာဗလံ ဇာနာတိ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယဉ္စဿ ပစ္စံသေန သံဝိဘဇ တိ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သင်္ဂဟိတပရိဇနော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ဘတ္တု မနာပံ စရတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ယံ ဘတ္တု အမနာပသင်္ခါ တံ တံ ဇီဝိတဟေတုပိ န အဇ္ဈာစရတိ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ဘတ္တု မနာပံ စရတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ယံ ဘတ္တာ အာဟရတိ ဓနံ ဝါ ဓညံ ဝါ ရဇတံ ဝါ ဇာတရူပံ ဝါ တံ အာရက္ခေန ဂုတ္တိယာ သမ္ပာဒေတိ, တတ္ထ စ ဟောတိ အဓုတ္တီ အထေနီ အ သောဏ္ဍီ အဝိနာသိကာ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဝိသာခေ, စတူဟိ ဓမ္မေ ဟိ သမန္နာဂတော မာတုကာမော ဣဓလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, အယံသ လောကော အာရဒ္ဓော ဟောတိ။

“စတူဟိ ခော , ဝိသာခေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုကာမော ပရလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရလော ကော အာရဒ္ဓော ဟောတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သဒ္ဓါသမ္ပန္နော ဟောတိ, သီလသမ္ပ န္နော ဟောတိ, စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ , ဝိသာခေ, မာတုကာမော သဒ္ဓါသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သဒ္ဓေါ ဟောတိ, သဒ္ ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိ ဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သဒ္ဓါ သမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ , ဝိသာခေ, မာတုကာမော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရ တော ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, မာတုကာမော သီလသမ္ပ န္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ , ဝိသာခေ, မာတုကာမော စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂါ ပယတပါဏိနီ ဝေါဿဂ္ဂရတာ ယာစယောဂါ ဒါနသံဝိဘာဂရတာ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, မာတုကာမော စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ပညဝါ ဟောတိ။ပေ.။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, မာတုကာမော ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဝိသာခေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတု ကာမော ပရလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရလောကော အာရဒ္ဓော ဟောတီ”တိ။

“သုသံဝိဟိတကမ္မန္တာ၊ သင်္ဂဟိတပရိဇ္ဇနာ။
ဘတ္တု မနာပံ စရတိ၊ သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

‘‘သဒ္ဓာ သီလေန သမ္ပန္နာ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရာ။
နိစ္စံ မဂ္ဂံ ဝိသောဓေတိ၊ သောတ္ထာနံ သမ္ပရာယိကံ။

‘‘ဣစ္စေတေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ စ၊ ယဿာ ဝိဇ္ဇန္တိ နာရိယာ။
တမ္ပိ သီလဝတိံ အာဟု၊ ဓမ္မဋ္ဌံ သစ္စဝါဒိနိံ။

‘‘သောဠသာကာရသမ္ပန္နာ၊ အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတာ။
တာဒိသီ သီလဝတီ ဥပာသိကာ။
ဥပပဇ္ဇတိ ဒေဝလောကံ မနာပ’’န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယဣဓလောကိကသုတ္တံ

၅၀. ‘‘စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ဣဓလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, အယံသ လောကော အာရဒ္ဓော ဟောတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သုသံဝိဟိတကမ္မန္တော ဟောတိ, သင်္ဂဟိတပရိဇနော, ဘတ္တု မနာပံ စရတိ, သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သုသံဝိဟိတကမ္မန္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ယေ တေ ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရာ ကမ္မန္တာ။ပေ.။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သုသံဝိဟိတကမ္မန္တော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သင်္ဂဟိတပရိဇနော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ယော သော ဘတ္တု အဗ္ဘန္တရော အန္တောဇနော။ပေ.။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သင်္ဂဟိတပရိဇနော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ဘတ္တု မနာပံ စရတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ယံ ဘတ္တု အမနာပသင်္ခာတံ တံ ဇီဝိတဟေတုပိ န အဇ္ဈာစရတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ဘတ္တု မနာပံ စရတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ယံ ဘတ္တာ အာဟရတိ။ပေ.။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ဣဓလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, အယံသ လောကော အာရဒ္ဓော ဟောတိ။

‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ပရလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရလောကော အာရဒ္ဓော ဟောတိ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ, သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သဒ္ဓော ဟောတိ။ ပေ.။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သဒ္ဓာသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ။ပေ.။ ဧဝံ ခော , ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော စာဂသမ္ပန္နော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ပညဝါ ဟောတိ။ပေ.။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမော ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ပရလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ပရလောကော အာရဒ္ဓော ဟောတီ’’တိ။

‘‘သုသံဝိဟိတကမ္မန္တာ၊ သင္ဂဟိတပရိဇ္ဇနာ။
ဘတ္တု မနာပံ စရတိ၊ သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

‘‘သဒ္ဓာ သီလေန သမ္ပန္နာ၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရာ။
နိစ္စံ မဂ္ဂံ ဝိသောဓေတိ၊ သောတ္ထာနံ သမ္ပရာယိကံ။

‘‘ဣစ္စေတေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ စ၊ ယဿာ ဝိဇ္ဇန္တိ နာရိယာ။
တမ္ပိ သီလဝတိံ အာဟု၊ ဓမ္မဋ္ဌံ သစ္စဝါဒိနိံ။

‘‘သောဠသာကာရသမ္ပန္နာ၊ အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတာ။
တာဒိသီ သီလဝတီ ဥပာသိကာ၊ ဥပပဇ္ဇတိ ဒေဝလောကံ မနာပ’’န္တိ။ ဒသမံ။

ဥပောသထဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သံခိတ္တေ ဝိတ္ထတေ ဝိသာခေ၊ ဝါသေဋ္ဌော ဗောဇ္ဈာယ ပဉ္စမံ။
အနုရုဒ္ဓံ ပုန ဝိသာခေ၊ နကုလာ ဣဓလောကိကာ ဒွေ ဝေတိ။

ပဌမပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

၂. ဒုတိယပဏ္ဏာသကံ

(၆) ၁. ဂေါတမီဝဂ္ဂေါ

၁. ဂေါတမီသုတ္တံ

၅၁. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ နိဂြောဓာရာမေ။ အထ ခေါ မဟာပဇာပတိ [မဟာပဇာပတိ (သျာ.) စူဠဝ. ၄၀၂] ဂေါတမီ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သာဓု, ဘန္တေ, လဘေယျ မာတုဂါမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ”န္တိ။ “အလံ, ဂေါတမိ! မာ တေ ရုစ္စိ မာတုဂါမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”တိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခေါ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သာဓု, ဘန္တေ, လဘေယျ မာတုဂါမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ”န္တိ။ “အလံ, ဂေါတမိ! မာ တေ ရုစ္စိ မာတုဂါမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”တိ။ “တတိယမ္ပိ ခေါ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သာဓု ဘန္တေ, လဘေယျ မာတုဂါမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ”န္တိ။ “အလံ, ဂေါတမိ! မာ တေ ရုစ္စိ မာတုဂါမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”တိ။

အထ ခေါ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ “န ဘဂဝါ အနုဇာနာတိ မာတုဂါမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ”န္တိ ဒုက္ခီ ဒုမ္မနာ အဿုမုခီ ရုဒမာနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ယေန ဝေသာလီ တေန စာရိကံ ပက္ကာမိ ။ အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော ယေန ဝေသာလီ တဒဝသရိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ ။ အထ ခေါ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ ကေသေ ဆေဒါပေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ သမ္ဗဟုလာဟိ သာကိယာနီဟိ သဒ္ဓိံ ယေန ဝေသာလီ တေန ပက္ကာမိ။ အနုပုဗ္ဗေန ယေန ဝေသာလီ မဟာဝနံ ကူဋာဂါရသာလာ တေနုပသင်္ကမိ။ အထ ခေါ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ သူနေဟိ ပါဒေဟိ ရဇောကိဏ္ဏေန ဂတ္တေန ဒုက္ခီ ဒုမ္မနာ အဿုမုခီ ရုဒမာနာ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ အဋ္ဌာသိ။

အဒ္ဒသာ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော မဟာပဇာပတိံ ဂေါတမိံ သူနေဟိ ပါဒေဟိ ရဇောကိဏ္ဏေန ဂတ္တေန ဒုက္ခိံ ဒုမ္မနံ အဿုမုခိံ ရုဒမာနံ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ ဌိတံ။ ဒိသွာန မဟာပဇာပတိံ ဂေါတမိံ ဧတဒဝေါစ – “ကိံ နု တွံ, ဂေါတမိ, သူနေဟိ ပါဒေဟိ ရဇောကိဏ္ဏေန ဂတ္တေန ဒုက္ခီ ဒုမ္မနာ အဿုမုခီ ရုဒမာနာ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ ဌိတာ”တိ? “တထာ ဟိ ပန, ဘန္တေ အာနန္ဒ, န ဘဂဝါ အနုဇာနာတိ မာတုဂါမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ”န္တိ။ “တေန ဟိ တွံ, ဂေါတမိ, မုဟုတ္တံ ဣဓေဝ တာဝ ဟောဟိ, ယာဝါဟံ ဘဂဝန္တံ ယာစာမိ မာတုဂါမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ”န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဧသာ, ဘန္တေ, မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ သူနေဟိ ပါဒေဟိ ရဇောကိဏ္ဏေန ဂတ္တေန ဒုက္ခီ ဒုမ္မနာ အဿုမုခီ ရုဒမာနာ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ ဌိတာ – ‘န ဘဂဝါ အနုဇာနာတိ မာတုဂါမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ’န္တိ။ သာဓု, ဘန္တေ, လဘေယျ မာတုဂါမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ”န္တိ။ “အလံ, အာနန္ဒ! မာ တေ ရုစ္စိ မာတုဂါမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”တိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခေါ။ပေ.။ တတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သာဓု, ဘန္တေ, လဘေယျ မာတုဂါမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ”န္တိ။ “အလံ, အာနန္ဒ! မာ တေ ရုစ္

စိ မာတုကမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အကရသ္မာ အနကရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ’’တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘န ဘဂဝါ အနုဇာနာတိ မာတုကမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အကရသ္မာ အနကရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ။ ယံနူနာဟံ အညေနပိ ပရိယာယေန ဘဂဝန္တံ ယာစေယျံ မာတုကမဿ တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အကရသ္မာ အနကရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ’’န္တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဘဗ္ဗော နု ခေါ, ဘန္တေ, မာတုကမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အကရသ္မာ အနကရိယံ ပဗ္ဗဇိတွာ သောတာပတ္တိဖလံ ဝါ သကဒာဂါမိဖလံ ဝါ အနာဂါမိဖလံ ဝါ အရဟတ္တဖလံ ဝါ သစ္ဆိကာတု’’န္တိ? ‘‘ဘဗ္ဗော, အာနန္ဒ, မာတုကမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အကရသ္မာ အနကရိယံ ပဗ္ဗဇိတွာ သောတာပတ္တိဖလမ္ပိ သကဒာဂါမိဖလမ္ပိ အနာဂါမိဖလမ္ပိ အရဟတ္တဖလမ္ပိ သစ္ဆိကာတု’’န္တိ။ ‘‘သစေ, ဘန္တေ, ဘဗ္ဗော မာတုကမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အကရသ္မာ အနကရိယံ ပဗ္ဗဇိတွာ သောတာပတ္တိဖလမ္ပိ။ပေ။ အရဟတ္တဖလမ္ပိ သစ္ဆိကာတုံ, ဗဟုကာရာ, ဘန္တေ, မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ ဘဂဝတော မာတုစ္ဆာ အာပါဒိကာ ပောသိကာ ခီရဿ ဒါယိကာ; ဘဂဝန္တံ ဇနေတ္တိယာ ကာလင်္ကတာယ ထညံ ပါယေသိ။ သာဓု, ဘန္တေ, လဘေယျ မာတုကမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အကရသ္မာ အနကရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇ’’န္တိ။

‘‘သစေ, အာနန္ဒ, မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မေ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, သာဝဿာ ဟောတု ဥပသမ္ပဒာ –

[ဟစိ. ၁၄၉; စူဠဝ. ၄၀၃] ‘‘ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ တဒဟုပသမ္ပန္နဿ ဘိက္ခုနော အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗံ။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ [ဂရုကတွာ (သီ. သျာ. ပီ.)] မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။

‘‘န ဘိက္ခုနိယာ အဘိက္ခုကေ အာဝါသေ ဝဿံ ဥပဂန္တဗ္ဗံ။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။

‘‘အန္ဝဍ္ဎမာသံ ဘိက္ခုနိယာ ဘိက္ခုသင်္ဃတော ဒွေ ဓမ္မာ ပစ္စာသီသိတဗ္ဗာ [ပစ္စာသိံသိတဗ္ဗာ (သီ. သျာ. ပီ.)] – ဥပေါသထပုစ္ဆကဉ္စ, ဩဝါဒူပသင်္ကမနဉ္စ ။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။

‘‘ဝဿံဝုဋ္ဌာယ ဘိက္ခုနိယာ ဥဘတောသင်္ဃေ တီဟိ ဌာနေဟိ ပဝါရေတဗ္ဗံ – ဒိဋ္ဌေန ဝါ သုတေန ဝါ ပရိသင်္ကာယ ဝါ။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။

‘‘ဂရုဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ ဥဘတောသင်္ဃေ ပက္ခမာနတ္တံ စရိတဗ္ဗံ။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။

‘‘ဒွေ ဝဿာနိ ဆသု ဓမ္မေသု သိက္ခိတသိက္ခာယ သိက္ခမာနာယ ဥဘတောသင်္ဃေ ဥပသမ္ပဒာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။

‘‘န ကေနစိ ပရိယာယေန ဘိက္ခုနိယာ ဘိက္ခု အက္ကောသိတဗ္ဗော ပရိဘာသိတဗ္ဗော။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။

‘‘အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဩဝဋော ဘိက္ခုနီနံ ဘိက္ခူသု ဝစနပထော, အနောဝဋော ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခုနီသု ဝစနပထော။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။

‘‘သစေ, အာနန္ဒ, မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ ဣမေ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မေ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, သာဝဿာ ဟောတု ဥပသမ္ပဒာ’’တိ။

အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမေ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မေ ဥဂ္ဂဟေတွာ ယေန မဟာပဇာပ တီ ဂေါတမီ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မဟာပဇာပတိံ ဂေါတမိံ ဧတဒဝေါစ –

"သစေ ခော တွံ, ဂေါတမိ, အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မေ ပဋိဂ္ဂဏှေယျာသိ, သာဝ တေ ဘဝိဿတိ ဥပသမ္ပဒါ –

"ဝဿသတူပသမ္ပန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ တဒဟုပသမ္ပန္နဿ ဘိက္ခုနော အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗံ။ အယမ္ပိ ဓမ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီ ယော။ပေ.။။

"အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဩဝဋော ဘိက္ခုနီနံ ဘိက္ခူသု ဝစနပထော, အနောဝဋော ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခုနီသု ဝစနပထော။ အယမ္ပိ ဓ မ္မော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ မာနေတွာ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယော။ သစေ ခော တွံ, ဂေါတမိ, ဣမေ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မေ ပဋိဂ္ဂဏှေယျာသိ, သာဝ တေ ဘဝိဿတိ ဥပသမ္ပဒါ"တိ။

"သေယျထာပိ , ဘန္တေ အာနန္ဒ, ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ ဒဟရော ယုဝါ မဏ္ဍနကဇာတိကော [မဏ္ဍနကဇာတိ ယော (သီ. ပီ.)] သီသံနှာတော [သီသံနှာတော (သီ. ပီ.), သီသနှာတော (သျာ.)] ဥပ္ပလမာလံ ဝါ ဝဿိကမာလံ ဝါ အဓိမုတ္တကမာလံ [အတိမုတ္တကမာလံ (သီ.)] ဝါ လဘိတွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဥတ္တမင်္ဂေ သိရ သ္မိံ ပတိဋ္ဌာပေယျ; ဧဝမေဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ အာနန္ဒ, ဣမေ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မေ ပဋိဂ္ဂဏှာမိ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ ကမနီယေ"တိ။

အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကေ မန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "ပဋိဂ္ဂဟိတာ, ဘန္တေ, မဟာပ ဇာပတိယာ ဂေါတမိယာ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယာ"တိ။

"သစေ, အာနန္ဒ, နာလဘိဿ မာတုဂါမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, စိ ရဋ္ဌိတိကံ, အာနန္ဒ, ဗြဟ္မစရိယံ အဘဝိဿ, ဝဿသဟဿမေဝ သဒ္ဓမ္မော တိဋ္ဌေယျ။ ယတော စ ခော, အာနန္ ဒ, မာတုဂါမော တထာဂတပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မဝိနယေ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော, န ဒါနိ, အာနန္ဒ, ဗြဟ္မစရိယံ စိ ရဋ္ဌိတိကံ ဘဝိဿတိ။ ပဉ္စေဝ ဒါနိ, အာနန္ဒ, ဝဿသတာနိ သဒ္ဓမ္မော ဌဿတိ။

"သေယျထာပိ, အာနန္ဒ, ယာနိ ကာနိစိ ကုလာနိ ဗဟုတ္ထိကာနိ [ဗဟုကိတ္ထိကာနိ (သီ. ပီ.), ဗဟုက္ကတ္ထိကာနိ (သျာ.)] အပ္ပပုရိသကာနိ, တာနိ သုပ္ပဓံသိယာနိ ဟောန္တိ စောရေဟိ ကုမ္ဘတ္ထေနကေဟိ; ဧဝမေဝံ ခော, အာနန္ဒ, ယ သ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ လဘတိ မာတုဂါမော အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, န တံ ဗြဟ္မစရိယံ စိရဋ္ဌိတိကံ ဟောတိ။

"သေယျထာပိ , အာနန္ဒ, သမ္ပန္နေ သာလိက္ခေတ္တေ သေတဋ္ဌိကာ နာမ ရောဂဇာတိ နိပတတိ, ဧဝံ တံ သာလိ က္ခေတ္တံ န စိရဋ္ဌိတိကံ ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, အာနန္ဒ, ယသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ လဘတိ မာတုဂါမော အဂါရသ္မာ အနဂါရိ ယံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, န တံ ဗြဟ္မစရိယံ စိရဋ္ဌိတိကံ ဟောတိ။

"သေယျထာပိ , အာနန္ဒ, သမ္ပန္နေ ဥစ္ဆုက္ခေတ္တေ မဉ္ဇိဋ္ဌိကာ [မဉ္ဇေဋ္ဌိကာ (သီ. သျာ.)] နာမ ရောဂ ဇာတိ နိပတတိ, ဧဝံ တံ ဥစ္ဆုက္ခေတ္တံ န စိရဋ္ဌိတိကံ ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, အာနန္ဒ, ယသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ လဘတိ မာတု ဂါမော အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, န တံ ဗြဟ္မစရိယံ စိရဋ္ဌိတိကံ ဟောတိ။

"သေယျထာပိ , အာနန္ဒ, ပုရိသော မဟတော တဠာကဿ ပဋိကစ္စေဝ [ပဋိဂစ္စေဝ (သီ. ပီ.)] အာဠိံ ဗန္ဓေယျ ယာဝဒေဝ ဥဒကဿ အနတိက္ကမနာယ; ဧဝမေဝံ ခော, အာနန္ဒ, မယာ ပဋိကစ္စေဝ ဘိက္ခုနီနံ အဋ္ဌ ဂရုဓမ္မာ ပညတ္တာ ယာဝဇီဝံ အနတိက္ကမနီယာ"တိ။ ပဌမံ။

၂. ဩဝါဒသုတ္တံ

၅၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကတိဟိ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘိက္ခုနော ဝါဒကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော''တိ?

[ပါဇိ. ၁၄၇] ''အဋ္ဌဟိ ခေါ, အာနန္ဒ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓာနန္ဒ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ; ဥဘယာနိ ခေါ ပနဿ ပါတိမောက္ခာနိ ဝိတ္ထာရေန သွာဂတာနိ ဟောန္တိ သုဝိဘတ္တာနိ သုပ္ပဝတ္တီနိ သုဝိနိစ္ဆိတာနိ သုတ္တသော အနုဗျဉ္ဇနသော; ကလျာဏဝါစော ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော, ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ [ဝိသဋ္ဌာယ (က.)] အနေလဂဠာယ [အနေဠဂဠာယ (သီ. က.)] အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; ပဋိဗလော ဟောတိ ဘိက္ခုနိသင်္ဃဿ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတုံ သမာဒပေတုံ သမုတ္တေဇေတုံ သမ္ပဟံသေတုံ; ယေဘုယျေန ဘိက္ခုနီနံ ပိယော ဟောတိ မနာပော; န ခေါ ပနေတံ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတာယ ကာသာယဝတ္ထနိဝသနာယ ဂရုဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗော ဟောတိ; ဝီသတိဝဿော ဝါ ဟောတိ အတိရေကဝီသတိဝဿော ဝါ။ ဣမေဟိ ခေါ, အာနန္ဒ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္မန္နိတဗ္ဗော''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သံခိတ္တသုတ္တံ

၅၃. [စူဠဝ. ၄၀၆] ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ မဟာပဇာပတီ ဂေါတမီ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ မဟာပဇာပတီ ဂေါတမီ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတု, ယမဟံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ သုတွာ ဧကာ ဝူပကဋ္ဌာ အပ္ပမတ္တာ အာတာပိနီ ပဟိတတ္တာ ဝိဟရေယျ''န္တိ။ ''ယေ ခေါ တွံ, ဂေါတမိ, ဓမ္မေ ဇာနေယျာသိ – 'ဣမေ ဓမ္မာ သရာဂါယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝိရာဂါယ; သံယောဂါယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝိသံယောဂါယ; အာစယာယ သံဝတ္တန္တိ, နော အပစယာယ; မဟိစ္ဆတာယ သံဝတ္တန္တိ, နော အပ္ပိစ္ဆတာယ; အသန္တုဋ္ဌိယာ သံဝတ္တန္တိ, နော သန္တုဋ္ဌိယာ; သင်္ဂဏိကာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ပဝိဝေကာယ; ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝီရိယာရမ္ဘာယ; ဒုဗ္ဘရတာယ သံဝတ္တန္တိ, နော သုဘရတာယာ'တိ, ဧကံသေန, ဂေါတမိ, ဓာရေယျာသိ – 'နေသော ဓမ္မော, နေသော ဝိနယော, နေတံ သတ္ထုသာသန'''န္တိ ။

''ယေ စ ခေါ တွံ, ဂေါတမိ, ဓမ္မေ ဇာနေယျာသိ – 'ဣမေ ဓမ္မာ ဝိရာဂါယ သံဝတ္တန္တိ, နော သရာဂါယ; ဝိသံယောဂါယ သံဝတ္တန္တိ, နော သံယောဂါယ; အပစယာယ သံဝတ္တန္တိ, နော အာစယာယ; အပ္ပိစ္ဆတာယ သံဝတ္တန္တိ, နော မဟိစ္ဆတာယ; သန္တုဋ္ဌိယာ သံဝတ္တန္တိ, နော အသန္တုဋ္ဌိယာ; ပဝိဝေကာယ သံဝတ္တန္တိ, နော သင်္ဂဏိကာယ ; ဝီရိယာရမ္ဘာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ကောသဇ္ဇာယ; သုဘရတာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဒုဗ္ဘရတာယာ'တိ, ဧကံသေန, ဂေါတမိ, ဓာရေယျာသိ – 'ဧသော ဓမ္မော, ဧသော ဝိနယော, ဧတံ သတ္ထုသာသန'''န္တိ။ တတိယံ။

၄. ဒီဃဇာဏုသုတ္တံ

၅၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောလိယေသု ဝိဟရတိ ကက္ကရပတ္တံ နာမ ကောလိယာနံ နိဂမော။ အထ ခေါ ဒီဃဇာဏု ကောလိယပုတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဒီဃဇာဏု ကောလိယပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''မယံ, ဘန္တေ, ဂိဟီ ကာမဘောဂိနော [ကာမဘောဂီ (သီ. သျာ. ပီ.)] ပုတ္တသမ္ဗာဓသယနံ အဇ္ဈာဝသာမ, ကာသိကစန္ဒနံ ပစ္စနုဘောမ, မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ ဓာရယာမ, ဇာတရူပရဇတံ သာဒိယာမ။ တေသံ နော, ဘန္တေ, ဘဂဝါ အမ္ဟာကံ တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတု ယေ အမ္ဟာကံ အဿု ဓမ္မာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတာယ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခာယ, သမ္ပရာယဟိတာယ သမ္ပရာယသုခာယာ''တိ။

"စတ္တာရောမေ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ဓမ္မာ ကုလပုတ္တဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတာယ သံဝတ္တန္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခါယ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ, အာရက္ခသမ္ပဒါ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သမဇီဝိတာ [သမဇီဝိကတာ (သီ.) အ. နိ. ၈.၇၅]။ ကတမာ စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော ယေန ကမ္မဋ္ဌာနေန ဇီဝိကံ [ဇီဝိတံ (က.)] ကပ္ပေတိ – ယဒိ ကသိယာ, ယဒိ ဝဏိဇ္ဇာယ, ယဒိ ဂေါရက္ခေန, ယဒိ ဣဿတ္တေန [ဣဿတ္ထေန (သီ. သျာ. ပီ.)], ယဒိ ရာဇပေါရိသေန, ယဒိ သိပ္ပညတရေန – တတ္ထ ဒက္ခော ဟောတိ အနလသော, တတြုပါယာယ ဝီမံသာယ သမန္နာဂတော, အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတုံ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ။

"ကတမာ စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, အာရက္ခသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တဿ ဘောဂါ ဟောန္တိ ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတာ ဗာဟာဗလပရိစိတာ, သေဒါဝက္ခိတ္တာ, ဓမ္မိကာ ဓမ္မလဒ္ဓါ။ တေ အာရက္ခေန ဂုတ္တိယာ သမ္ပာဒေတိ – 'ကိန္တိ မေ ဣမေ ဘောဂေ နေဝ ရာဇာနော ဟရေယျုံ, န စောရာ ဟရေယျုံ, န အဂ္ဂိ ဍဟေယျ, န ဥဒကံ ဝဟေယျ, န အပ္ပိယာ ဒါယာဒါ ဟရေယျု'န္တိ! အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, အာရက္ခသမ္ပဒါ။

"ကတမာ စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကလျာဏမိတ္တတာ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော ယသ္မိံ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ပဋိဝသတိ, တတ္ထ ယေ တေ ဟောန္တိ – ဂဟပတီ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တာ ဝါ ဒဟရာ ဝါ ဝုဒ္ဓသီလိနော, ဝုဒ္ဓါ ဝါ ဝုဒ္ဓသီလိနော, သဒ္ဓါသမ္ပန္နာ, သီလသမ္ပန္နာ, စာဂသမ္ပန္နာ, ပညာသမ္ပန္နာ – တေဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌတိ သလ္လပတိ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇတိ; ယထာရူပါနံ သဒ္ဓါသမ္ပန္နာနံ သဒ္ဓါသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ သီလသမ္ပန္နာနံ သီလသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ စာဂသမ္ပန္နာနံ စာဂသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ ပညာသမ္ပန္နာနံ ပညာသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကလျာဏမိတ္တတာ။

"ကတမာ စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, သမဇီဝိတာ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော အာယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ, ဝယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ, သမံ ဇီဝိကံ [သမဇီဝိကံ (သျာ.), သမဇီဝိတံ (က.)] ကပ္ပေတိ နာစ္စောဂါဠှံ နာတိဟီနံ – 'ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတီ'တိ။ သေယျထာပိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, တုလာဓာရော ဝါ တုလာဓာရန္တေဝါသီ ဝါ တုလံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဇာနာတိ – 'ဧတ္တကေန ဝါ ဩနတံ [ဩဏတံ (က.)], ဧတ္တကေန ဝါ ဥန္နတ'န္တိ [ဥဏ္ဏတန္တိ (က.)]; ဧဝမေဝံ ခော, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော အာယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ, ဝယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ, သမံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ နာစ္စောဂါဠှံ နာတိဟီနံ – 'ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတီ'တိ။ သစာယံ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော အပ္ပာယော သမာနော ဥဠာရံ ဇီဝိကံ [ဇီဝိတံ (က.)] ကပ္ပေတိ, တဿ ဘဝန္တိ ဝတ္တာရော – 'ဥဒုမ္ဗရခါဒီဝါယံ [ဥဒုမ္ဗရခါဒိကံ ဝါယံ (သီ. ပီ.), ဥဒုမ္ဗရခါဒကံ စာယံ (သျာ.)] ကုလပုတ္တော ဘောဂေ ခါဒတီ'တိ။ သစေ ပနာယံ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော မဟာယော သမာနော ကသိရံ ဇီဝိကံ [ဇီဝိတံ (က.)] ကပ္ပေတိ, တဿ ဘဝန္တိ ဝတ္တာရော – 'အဇေဋ္ဌမရဏံဝါယံ [အဇဒ္ဓုမာရိကံ ဝါယံ (သီ. ပီ.), အဒ္ဓမာရကံ စာယံ (သျာ.), ဧတ္ထ ဇဒ္ဓုတိ အသနံ = ဘတ္တဘုဉ္ဇနံ, တသ္မာ အဇဒ္ဓုမာရိကန္တိ အနသနမရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ. နိ. ၁.၃၇၉ အဓောလိပိယာ "အဇဒ္ဓုက"န္တိ ပဒံ ဒဿိတံ] ကုလပုတ္တော မရိဿတီ'တိ။ ယတော စ ခေါယံ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော အာယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ, ဝယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ, သမံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ နာစ္စောဂါဠှံ နာတိဟီနံ – 'ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတီ'တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, သမဇီဝိတာ။

"ဧဝံ သမုပ္ပန္နာနံ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ဘောဂါနံ စတ္တာရိ အပါယမုခါနိ ဟောန္တိ – ဣတ္ထိဓုတ္တော, သုရာဓုတ္တော, အက္ခဓုတ္တော, ပါပမိတ္တော ပါပသဟာယော ပါပသမ္ပဝင်္ကော။ သေယျထာပိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, မဟတော တဠာကဿ စတ္တာရိ စေဝ အာယမုခါနိ, စတ္တာရိ စ အပါယမုခါနိ။ တဿ ပုရိသော ယာနိ စေဝ အာယမုခါနိ တာနိ ပိဒဟေယျ, ယာနိ စ အပါယမုခါနိ တာနိ ဝိဝရေယျ; ဒေဝေါ စ န သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆေယျ။ ဧဝဉှိ တဿ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, မဟတော တဠာကဿ ပရိဟာနိယေဝ ပါဋိကင်္ခါ, နော ဝုဒ္ဓိ; ဧဝမေဝံ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ဧဝံ သမုပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ စတ္တာရိ အပါယမုခါနိ ဟောန္တိ – ဣတ္ထိဓုတ္တော, သုရာဓုတ္တော, အက္ခဓုတ္တော, ပါပမိတ္တော ပါပသဟာယော ပါပသမ္ပဝင်္ကော။

“ဧဝံ သမုပ္ပန္နာနံ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ဘောဂါနံ စတ္တာရိ အာယမုခါနိ ဟောန္တိ – န ဣတ္ထိဓုတ္တော, န သုရာဓုတ္တော, န အက္ခဓုတ္တော , ကလျာဏမိတ္တော ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော။ သေယျထာပိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, မဟတော တဠာကဿ စတ္တာရိ စေဝ အာယမုခါနိ, စတ္တာရိ စ အပါယမုခါနိ။ တဿ ပုရိသော ယာနိ စေဝ အာယမုခါနိ တာနိ ဝိဝရေယျ, ယာနိ စ အပါယမုခါနိ တာနိ ပိဒဟေယျ; ဒေဝေါ စ သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆေယျ။ ဧဝဉှိ တဿ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, မဟတော တဠာကဿ ဝုဒ္ဓိယေဝ ပါဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ဧဝံ သမုပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ စတ္တာရိ အာယမုခါနိ ဟောန္တိ – န ဣတ္ထိဓုတ္တော , န သုရာဓုတ္တော, န အက္ခဓုတ္တော, ကလျာဏမိတ္တော ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော။ ဣမေ ခော, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, စတ္တာရော ဓမ္မာ ကုလပုတ္တဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတာယ သံဝတ္တန္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခါယ။

“စတ္တာရောမေ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ဓမ္မာ ကုလပုတ္တဿ သမ္ပရာယဟိတာယ သံဝတ္တန္တိ သမ္ပရာယသုခါယ။ ကတမေ စတ္တာရော? သဒ္ဓါသမ္ပဒါ, သီလသမ္ပဒါ , စာဂသမ္ပဒါ, ပညာသမ္ပဒါ။ ကတမာ စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, သဒ္ဓါသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော သဒ္ဓေါ ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ။ပေ.။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, သဒ္ဓါသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, သီလသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, သီလသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, စာဂသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, စာဂသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ပညာသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော ပညဝါ ဟောတိ, ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, ပညာသမ္ပဒါ။ ဣမေ ခော, ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ, စတ္တာရော ဓမ္မာ ကုလပုတ္တဿ သမ္ပရာယဟိတာယ သံဝတ္တန္တိ သမ္ပရာယသုခါယာ”တိ။

“ဥဋ္ဌာတာ ကမ္မဓေယျေသု, အပ္ပမတ္တော ဝိဓာနဝါ။
သမံ ကပ္ပေတိ ဇီဝိကံ [ဇီဝိတံ (က.)], သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

“သဒ္ဓေါ သီလေန သမ္ပန္နော, ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရော။
နိစ္စံ မဂ္ဂံ ဝိသောဓေတိ, သောတ္ထာနံ သမ္ပရာယိကံ။

“ဣစ္စေတေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ စ, သဒ္ဓဿ ဃရမေသိနော။
အက္ခာတာ သစ္စနာမေန, ဥဘယတ္ထ သုခါဝဟာ။

“ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတတ္ထာယ, သမ္ပရာယသုခါယ စ။
ဧဝမေတံ ဂဟဋ္ဌာနံ, စာဂေါ ပုညံ ပဝဍ္ဎတီ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဥဇ္ဇယသုတ္တံ

၅၅. အထ ခော ဥဇ္ဇယော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဥဇ္ဇယော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “မယံ, ဘော ဂေါတမ, ပဝါသံ ဂန္တုကာမာ။ တေသံ နော ဘဝံ ဂေါတမော အမှာကံ တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတု – ယေ အမှာကံ အဿု ဓမ္မာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတာယ, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခါယ, သမ္ပရာယဟိတာယ, သမ္ပရာယသုခါယာ”တိ။

‘‘စတ္တာရောမေ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ဓမ္မာ ကုလပုတ္တဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတာယ သံဝတ္တန္တိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခါယ။ ကတမေ စ တ္တာရော? ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒာ , အာရက္ခသမ္ပဒာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သမဇီဝိတာ။ ကတမာ စ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ဥဋ္ဌာနသ မ္ပဒာ? ဣဓ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော ယေန ကမ္မဋ္ဌာနေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ – ယဒိ ကသိယာ, ယဒိ ဝဏိဇ္ဇာယ, ယဒိ ဂေါရက္ခေန, ယဒိ ဣဿတ္ထေန, ယဒိ ရာဇပေါရိသေန, ယဒိ သိပ္ပညတရေန – တတ္ထ ဒက္ခော ဟောတိ အနလ သော, တတြုပါယာယ ဝီမံသာယ သမန္နာဂတော, အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတုံ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ဥဋ္ဌာနသမ္ပ ဒါ။

‘‘ကတမာ စ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, အာရက္ခသမ္ပဒာ? ဣဓ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တဿ ဘောဂါ ဟောန္တိ ဥဋ္ဌာနဝီရိ ယာဓိဂတာ, ဗာဟာဗလပရိစိတာ, သေဒါဝက္ခိတ္တာ, ဓမ္မိကာ ဓမ္မလဒ္ဓါ။ တေ အာရက္ခေန ဂုတ္တိယာ သမ္ပာဒေတိ – ‘ကိန္တိ မေ ဣမေ ဘောဂေ နေဝ ရာဇာနော ဟရေယျုံ, န စောရာ ဟရေယျုံ, န အဂ္ဂိ ဍဟေယျ, န ဥဒကံ ဝဟေယျ, န အပ္ပိယာ ဒါယာဒါ ဟရေယျု’န္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, အာရက္ခသမ္ပဒါ။

‘‘ကတမာ စ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကလျာဏမိတ္တတာ? ဣဓ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော ယသ္မိံ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ပ ဋိဝသတိ တတ္ထ ယေ တေ ဟောန္တိ – ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ ဒဟရာ ဝါ ဝုဒ္ဓသီလိနော, ဝုဒ္ဓါ ဝါ ဝုဒ္ဓသီလိ နော, သဒ္ဓါသမ္ပန္နာ, သီလသမ္ပန္နာ, စာဂသမ္ပန္နာ, ပညာသမ္ပန္နာ – တေဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌတိ သလ္လပတိ သာက စ္ဆံ သမာပဇ္ဇတိ; ယထာရူပါနံ သဒ္ဓါသမ္ပန္နာနံ သဒ္ဓါသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ သီလသမ္ပန္နာနံ သီလသမ္ ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ စာဂသမ္ပန္နာနံ စာဂသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ ပညာသမ္ပန္နာနံ ပညာသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကလျာဏမိတ္တတာ။

‘‘ကတမာ စ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, သမဇီဝိတာ? ဣဓ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော အာယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ ဝယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ သမံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ နာစ္စောဂါဠ္ဟံ နာတိဟီနံ – ‘ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတီ’တိ။ သေယျထာပိ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, တုလာဓာရော ဝါ တုလာဓာရန္တေဝါသီ ဝါ တုလံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဇာနာတိ – ‘ဧတ္တကေန ဝါ ဩနတံ, ဧတ္တကေန ဝါ ဥန္နတ’န္တိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလ ပုတ္တော အာယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ ဝယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ သမံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ နာစ္စောဂါဠ္ဟံ နာတိဟီနံ – ‘ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတီ’တိ။ သစာယံ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော အပ္ပာယော သမာနော ဥဠာရံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ, တဿ ဘဝန္တိ ဝတ္တာရော – ‘ဥဒုမ္ဗရခါဒီဝါယံ ကုလ ပုတ္တော ဘောဂေ ခါဒတီ’တိ။ သစေ ပနာယံ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော မဟာယော သမာနော ကသိရံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေ တိ, တဿ ဘဝန္တိ ဝတ္တာရော – ‘အဇေဋ္ဌမရဏံဝါယံ ကုလပုတ္တော မရိဿတီ’တိ။ ယတော စ ခေါယံ, ဗျာဂ္ဃ ပဇ္ဇ, ကုလပုတ္တော အာယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ ဝယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ သမံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ နာစ္စောဂါဠ္ဟံ နာတိ ဟီနံ – ‘ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတီ’တိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဗျာ ဂ္ဃပဇ္ဇ, သမဇီဝိတာ။

‘‘ဧဝံ သမုပ္ပန္နာနံ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ဘောဂါနံ စတ္တာရိ အပါယမုခါနိ ဟောန္တိ – ဣတ္ထိဓုတ္တော, သုရာဓုတ္တော, အက္ခဓုတ္တော, ပာပမိတ္တော ပာပသဟာယော ပာပသမ္ပဝင်္ကော။ သေယျထာပိ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, မဟတော တဠာကဿ စတ္တာရိ စေဝ အာယမုခါနိ, စတ္တာရိ စ အပါယမုခါနိ။ တဿ ပုရိသော ယာနိ စေဝ အာယမုခါနိ တာနိ ပိဒဟေယျ, ယာနိ စ အပါယမုခါနိ တာနိ ဝိဝရေယျ; ဒေဝေါ စ န သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆေယျ။ ဧဝဉှိ တဿ ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ , မဟတော တဠာကဿ ပရိဟာနိယေဝ ပာဋိကင်္ခါ, နော ဝုဒ္ဓိ ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ဧဝံ သမုပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ စ တ္တာရိ အပါယမုခါနိ ဟောန္တိ – ဣတ္ထိဓုတ္တော, သုရာဓုတ္တော, အက္ခဓုတ္တော, ပာပမိတ္တော ပာပသဟာယော ပာပသမ္ပဝင်္ကော။

‘‘ဧဝံ သမုပ္ပန္နာနံ, ဗျာဂ္ဃပဇ္ဇ, ဘောဂါနံ စတ္တာရိ အာယမုခါနိ ဟောန္တိ – န ဣတ္ထိဓုတ္တော, န သုရာဓုတ္တော, န အက္ခဓုတ္တော, ကလျာဏမိတ္တော ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော။ သေယျထာပိ, ဗျာ ဂ္ဃပဇ္ဇ, မဟတော တဠာကဿ စတ္တာရိ စေဝ အာယမုခါနိ စတ္တာရိ စ အပါယမုခါနိ။ တဿ ပုရိသော ယာနိ စေဝ အာယမုခါနိ တာနိ ဝိဝရေယျ, ယာနိ စ အပါယမုခါနိ တာနိ ပိဒဟေယျ; ဒေဝေါ စ သမ္မာ ဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆေယျ။ ဧ

ဝဉ္ဟိ တသ္သ, ဗ္ရာဟ္မဏ, မဟတော တဠာကသ္သ ဝုဍ္ဎိယေဝ ပါဋိကင်္ခါ, နော ပရိဟာနိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဗ္ရာဟ္မဏ, ဧဝံ သမုပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ စတ္တာရိ အာယမုခါနိ ဟောန္တိ – န ဣတ္ထိဓုတ္တော။ပေ.။ ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော။ ဣမေ ခော, ဗ္ရာဟ္မဏ, စတ္တာရော ဓမ္မာ ကုလပုတ္တသ္သ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတာယ သံဝတ္တန္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခါယ။

“စတ္တာရောမေ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ကုလပုတ္တသ္သ ဓမ္မာ သမ္ပရာယဟိတာယ သံဝတ္တန္တိ သမ္ပရာယသုခါယ။ ကတမေ စတ္တာရော? သဒ္ဓါသမ္ပဒါ, သီလသမ္ပဒါ, စာဂသမ္ပဒါ, ပညာသမ္ပဒါ။ ကတမာ စ, ဗ္ရာဟ္မဏ, သဒ္ဓါသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ကုလပုတ္တော သဒ္ဓေါ ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတသ္သ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ။ပေ.။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗ္ရာဟ္မဏ, သဒ္ဓါသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဗ္ရာဟ္မဏ, သီလသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ကုလပုတ္တော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗ္ရာဟ္မဏ, သီလသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဗ္ရာဟ္မဏ, စာဂသမ္ပဒါ? ဣဓ , ဗ္ရာဟ္မဏ, ကုလပုတ္တော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပာဏိ ဝေါဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗ္ရာဟ္မဏ, စာဂသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ပညာသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ကုလပုတ္တော ပညဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ပညာသမ္ပဒါ။ ဣမေ ခော, ဗ္ရာဟ္မဏ, စတ္တာရော ဓမ္မာ ကုလပုတ္တသ္သ သမ္ပရာယဟိတာယ သံဝတ္တန္တိ သမ္ပရာယသုခါယာ”တိ။

“ဥဋ္ဌာတာ ကမ္မဓေယျေသု၊ အပ္ပမတ္တော ဝိဓာနဝါ။
သမံ ကပ္ပေတိ ဇီဝိကံ၊ သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

“သဒ္ဓေါ သီလေန သမ္ပန္နော၊ ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရော။
နိစ္စံ မဂ္ဂံ ဝိသောဓေတိ၊ သောတ္ထာနံ သမ္ပရာယိကံ။

“ဣစ္စေတေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ စ၊ သဒ္ဓဿ ဃရမေသိနော။
အက္ခာတာ သစ္စနာမေန၊ ဥဘယတ္ထ သုခါဝဟာ။

“ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတတ္ထာယ၊ သမ္ပရာယသုခါယ စ။
ဧဝမေတံ ဂဟဋ္ဌာနံ၊ စာဂေါ ပုညံ ပဝဍ္ဎတီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဘယသုတ္တံ

၅၆. “‘ဘယ’န္တိ [စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၃၇], ဘိက္ခဝေ, ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ‘ဒုက္ခ’န္တိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ‘ရောဂေါ’တိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ‘ဂဏ္ဍော’တိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ‘သလ္လ’န္တိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ‘သင်္ဂေါ’တိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ‘ပင်္ကော’တိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ ။ ‘ဂဗ္ဘော’တိ, ဘိက္ခဝေ, ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဘယ’န္တိ ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ? ယသ္မာ စ ကာမရာဂရတ္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဝိနိဗဒ္ဓေါ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာပိ ဘယာ န ပရိမုစ္စတိ, သမ္ပရာယိကာပိ ဘယာ န ပရိမုစ္စတိ, တသ္မာ ‘ဘယ’န္တိ ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ကသ္မာ စ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဒုက္ခ’န္တိ။ပေ.။ ‘ရောဂေါ’တိ။ ‘ဂဏ္ဍော’တိ။ ‘သလ္လ’န္တိ။ ‘သင်္ဂေါ’တိ။ ‘ပင်္ကော’တိ။ ‘ဂဗ္ဘော’တိ ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ? ယသ္မာ စ ကာမရာဂရတ္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဝိနိဗဒ္ဓေါ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာပိ ဂဗ္ဘာ န ပရိမုစ္စတိ, သမ္ပရာယိကာပိ ဂဗ္ဘာ န ပရိမုစ္စတိ, တသ္မာ ‘ဂဗ္ဘော’တိ ကာမာနမေတံ အဓိဝစနံ”။

“ဘယံ ဒုက္ခဉ္စ ရောဂေါ စ၊ ဂဏ္ဍော သလ္လဉ္စ သင်္ဂေါ စ။

ပဉ္စော ဂဏ္ဍော စ ဥဘယံ၊ ဧတေ ကာမာ ပဝုစ္စန္တိ။
ယတ္ထ သတ္တော ပုထုဇ္ဇနော။

“ဩတိဏ္ဏော သာတရူပေန၊ ပုန ဂဗ္ဘာယ ဂစ္ဆတိ။
ယတော စ ဘိက္ခု အာတာပီ၊ သမ္ပဇညံ [သမ္ပဇညော (သျာ. က.) သံ. နိ. ၄.၂၅၁ ပဿိတဗ္ဗံ] န ရိစ္စတိ။

“သော ဣမံ ပလိပထံ ဒုဂ္ဂံ၊ အတိက္ကမ္မ တထာဝိဓော။
ပဇံ ဇာတိဇရူပေတံ၊ ဖန္ဒမာနံ အဝေက္ခတီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမအာဟုနေယျသုတ္တံ

၅၇. “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ ။ပေ.။ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; ကလျာဏမိတ္တော ဟောတိ ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော ; သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, သမ္မာဒဿနေန သမန္နာဂတော; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ, သေယျထိဒံ – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော။ပေ.။ ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ; ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန။ပေ.။ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိ; အာသဝါနံ ခယာ။ပေ.။ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယအာဟုနေယျသုတ္တံ

၅၈. “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ ။ပေ.။ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု; ဗဟုဿုတော ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ; အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု; အာရညိကော ဟောတိ ပန္တသေနာသနော; အရတိရတိသဟော ဟောတိ, ဥပ္ပန္နံ အရတိံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရတိ; ဘယဘေရဝသဟော ဟောတိ, ဥပ္ပန္နံ ဘယဘေရဝံ အဘိဘုယျ အဘိဘုယျ ဝိဟရတိ ; စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ; အာသဝါနံ ခယာ။ပေ.။ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမပုဂ္ဂလသုတ္တံ

၅၉. “အဋ္ဌိမေ ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ အာဟုနေယျာ ပာဟုနေယျာ ဒက္ခိဏေယျာ အဉ္ဇလိကရဏီယာ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ? ကတမေ အဋ္ဌ? သောတာပန္နော, သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, သကဒာဂါမီ, သကဒာဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, အနာဂါမီ, အနာဂါမိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော, အရဟာ, အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ပုဂ္ဂလာ အာဟုနေယျာ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။

“စတ္တာရော စ ပဋိပန္နာ၊ စတ္တာရော စ ဖလေ ဌိတာ။
ဧသ သင်္ဃော ဥဇုဘူတော၊ ပညာသီလသမာဟိတော။

“ယဇမာနာနံ မနုဿာနံ၊ ပုညပေက္ခာန ပာဏိနံ။

ကရောတံ ဩပဓိကံ ပုညံ၊ သဋ္ဌေ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ’’န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယပုဂ္ဂလသုတ္တံ

၆၀. ‘‘အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ အာဟုနေယျာ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေ အဋ္ဌ? သောတာပန္နော , သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော။ပေ.။ အရဟာ, အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ပုဂ္ဂလာ အာဟုနေယျာ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’’တိ။

‘‘စတ္တာရော စ ပဋိပန္နာ၊ စတ္တာရော စ ဖလေ ဌိတာ။
ဧသ သင်္ဃော သမုက္ကဋ္ဌော၊ သတ္တာနံ အဋ္ဌ ပုဂ္ဂလာ။

‘‘ယဇမာနာနံ မနုဿာနံ၊ ပုညပေက္ခာန ပါဏိနံ။
ကရောတံ ဩပဓိကံ ပုညံ၊ ဧတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ’’န္တိ။ ဒသမံ။

ဂေါတမီဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဂေါတမီ ဩဝါဒံ သံခိတ္တံ၊ ဒီဃဇာဏု စ ဥဇ္ဇယော။
ဘယာ ဒွေ အာဟုနေယျာ စ၊ ဒွေ စ အဋ္ဌ ပုဂ္ဂလာတိ။

(၇) ၂. ဘူမိစာလဝဂ္ဂေါ

၁. ဣစ္ဆာသုတ္တံ

၆၁. [အ. နိ. ၈.၇၇] “အဋ္ဌိမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ အဋ္ဌ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ ဥဋ္ဌဟတော ဃဋတော ဝါယမတော လာဘာယ လာဘော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန အလာဘေန သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ , ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ, န စ လာဘီ, သောစီ စ ပရိဒေဝီ စ, စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ ဥဋ္ဌဟတော ဃဋတော ဝါယမတော လာဘာယ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန လာဘေန မဇ္ဇတိ ပမဇ္ဇတိ ပမာဒမာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ, လာဘီ စ မဒီ စ ပမာဒီ စ, စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော န ဥဋ္ဌဟတိ န ဃဋတိ န ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ အနုဋ္ဌဟတော အဃဋတော အဝါယမတော လာဘာယ လာဘော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန အလာဘေန သောစတိ, ကိလမတိ, ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟတိ န ဃဋတိ န ဝါယမတိ လာဘာယ, န စ လာဘီ, သောစီ စ ပရိဒေဝီ စ, စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ အနုဋ္ဌဟတော, အဃဋတော, အဝါယမတော လာဘာယ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန လာဘေန မဇ္ဇတိ, ပမဇ္ဇတိ, ပမာဒမာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟတိ န ဃဋတိ န ဝါယမတိ လာဘာယ, လာဘီ စ မဒီ စ, ပမာဒီ စ, စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ ဥဋ္ဌဟတော ဃဋတော ဝါယမတော လာဘာယ လာဘော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန အလာဘေန န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ, န စ လာဘီ, န စ သောစီ န စ ပရိဒေဝီ, အစ္စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ ဥဋ္ဌဟတော ဃဋတော ဝါယမတော လာဘာယ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန လာဘေန န မဇ္ဇတိ, န ပမဇ္ဇတိ, န ပမာဒမာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ, လာဘီ စ, န စ မဒီ န စ ပမာဒီ, အစ္စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ အနုဋ္ဌဟတော, အဃဋတော, အဝါယမတော လာဘာယ လာဘော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန အလာဘေန န သောစတိ, န ကိလမတိ, န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ , န စ လာဘီ, န စ သောစီ န စ ပရိဒေဝီ, အစ္စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ကတမေ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ကုစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာ ယ။ သော န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋ္ဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ အနုဋ္ဌဟတော အဃဋ္ဋတော အဝါယမတော လာဘာ ယ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန လာဘေန န မဇ္ဇတိ, န ပမဇ္ဇတိ, န ပမာဒမာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ – ‘ဘိက္ခု ကုစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋ္ဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ, လာဘီ စ, န စ မဒီ န စ ပမာဒီ, အစ္စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ ’။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ ပဌမံ။

၂. အလံသုတ္တံ

၆၂. “ဆဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော အလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ ဆဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော [ဓာရကဇာတိကော (သီ. သျာ. ပီ.) အ. နိ. ၈.၇၈] ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ [ဓတာနဉ္စ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ [အတ္ထူပပရိက္ခီ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; ကလျာဏဝါစော စ ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော, ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂဠာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; သန္ဒဿကော စ ဟောတိ သမာဒပကော [သမာဒာပကော (?)] သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော အလံ ပရေသံ။

“ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော အလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခေါ ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; ကလျာဏဝါစော စ ဟောတိ။ပေ။ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; သန္ဒဿကော စ ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော အလံ ပရေသံ။

“စတူဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော နာလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; နော စ ကလျာဏဝါစော ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော, ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂဠာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; နော စ သန္ဒဿကော ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော နာလံ ပရေသံ။

“စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ နာလံ အတ္တနော။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; န စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; ကလျာဏဝါစော စ ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော။ပေ။ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; သန္ဒဿကော စ ဟောတိ။ပေ။ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။

“တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော နာလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခေါ ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; နော စ ကလျာဏဝါစော ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော, ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂဠာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; နော စ သန္ဒဿကော ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ။

“တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခေါ ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ;

နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; နော စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; ကလျာဏဝါစော စ ဟောတိ။ပေ။ အတ္ထဉ္စ ဝိညာပနိယာ; သန္ဒဿကော စ ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။

"ဒွီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ ဒွီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; နော စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရကဇာတိကော ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; နော စ ကလျာဏဝါစော ဟောတိ။ပေ။ အတ္ထဉ္စ ဝိညာပနိယာ; နော စ သန္ဒဿကော ဟောတိ။ပေ။ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒွီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ။

"ဒွီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။ ကတမေဟိ ဒွီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; နော စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရကဇာတိကော ဟောတိ; နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; နော စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; ကလျာဏဝါစော စ ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော, ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂဠာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; သန္ဒဿကော စ ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ , ဒွီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော"တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သံခိတ္တသုတ္တံ

၆၃. အထ ခေါ အညတရော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ပေ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတု, ယမဟံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ သုတွာ ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရေယျ"န္တိ။ "ဧဝမေဝံ ပနိဓေကစ္စေ မောဃပုရိသာ မမညေဝ အဇ္ဈေသန္တိ။ ဓမ္မေ စ ဘာသိတေ မမညေဝ အနုဗန္ဓိတဗ္ဗံ မညန္တီ"တိ။ "ဒေသေတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ, ဒေသေတု သုဂတော သံခိတ္တေန ဓမ္မံ။ အပ္ပေဝ နာမာဟံ ဘဂဝတော ဘာသိတဿ အတ္ထံ အာဇာနေယျံ, အပ္ပေဝ နာမာဟံ ဘဂဝတော ဘာသိတဿ ဒာယာဒော အဿ"န္တိ။ "တသ္မာတိဟ တေ, ဘိက္ခု ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'အဇ္ဈတ္တံ မေ စိတ္တံ ဌိတံ ဘဝိဿတိ သုသဏ္ဌိတံ, န စ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ဌဿန္တီ'တိ။ ဧဝဉ္ဟိ တေ, ဘိက္ခု, သိက္ခိတဗ္ဗံ"။

"ယတော ခေါ တေ, ဘိက္ခု, အဇ္ဈတ္တံ စိတ္တံ ဌိတံ ဟောတိ သုသဏ္ဌိတံ, န စ ဥပ္ပန္နာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌန္တိ, တတော တေ, ဘိက္ခု, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'မေတ္တာ မေ စေတောဝိမုတ္တိ ဘာဝိတာ ဘဝိဿတိ ဗဟုလီကတာ ယာနီကတာ ဝတ္ထုကတာ အနုဋ္ဌိတာ ပရိစိတာ သုသမာရဒ္ဓါ'တိ။ ဧဝဉ္ဟိ တေ, ဘိက္ခု, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

"ယတော ခေါ တေ, ဘိက္ခု, အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ ဗဟုလီကတော, တတော တွံ, ဘိက္ခု, ဣမံ သမာဓိံ သဝိတက္ကမ္ပိ သဝိစာရံ [သဝိတက္ကသဝိစာရမ္ပိ (က.)] ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကမ္ပိ ဝိစာရမတ္တံ [အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တမ္ပိ (က.) ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၇၁ ပဿိတဗ္ဗံ] ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကမ္ပိ အဝိစာရံ [အဝိတက္ကအဝိစာရမ္ပိ (က.)] ဘာဝေယျာသိ, သပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, နိပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, သာတသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, ဥပေက္ခာသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ။

"ယတော ခေါ, တေ ဘိက္ခု, အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ သုဘာဝိတော, တတော တေ, ဘိက္ခု, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'ကရုဏာ မေ စေတောဝိမုတ္တိ။ မုဒိတာ မေ စေတောဝိမုတ္တိ။ ဥပေက္ခာ မေ စေတောဝိမုတ္တိ ဘာဝိတာ ဘဝိဿတိ ဗဟုလီကတာ ယာနီကတာ ဝတ္ထုကတာ အနုဋ္ဌိတာ ပရိစိတာ သုသမာရဒ္ဓါ'တိ။ ဧဝဉ္ဟိ တေ, ဘိက္ခု, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

‘‘ယတော ခော တေ, ဘိက္ခု, အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ သုဘာဝိတော, တတော တ္ဝံ, ဘိက္ခု, ဣမံ သမာဓိံ သဝိတက္ကသဝိစာရမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကအဝိစာရမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, သပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, နိပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, သာတသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, ဥပေက္ခာသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ။

‘‘ယတော ခော တေ, ဘိက္ခု, အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ သုဘာဝိတော, တတော တေ, ဘိက္ခု, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရိဿာမိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ, ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿ’န္တိ။ ဧဝဉ္ဟိ တေ, ဘိက္ခု, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

‘‘ယတော ခော တေ, ဘိက္ခု, အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ ဗဟုလီကတော, တတော တ္ဝံ, ဘိက္ခု, ဣမံ သမာဓိံ သဝိတက္ကသဝိစာရမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကအဝိစာရမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, သပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, နိပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, သာတသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ , ဥပေက္ခာသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ။

‘‘ယတော ခော တေ, ဘိက္ခု, အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ သုဘာဝိတော, တတော တေ, ဘိက္ခု , ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿီ ဝိဟရိဿာမိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ, ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿ’န္တိ; စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿီ ဝိဟရိဿာမိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ, ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿ’န္တိ; ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရိဿာမိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ, ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿ’န္တိ။ ဧဝဉ္ဟိ တေ, ဘိက္ခု, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

‘‘ယတော ခော တေ, ဘိက္ခု, အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ ဗဟုလီကတော, တတော တ္ဝံ, ဘိက္ခု, ဣမံ သမာဓိံ သဝိတက္ကသဝိစာရမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, အဝိတက္ကအဝိစာရမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, သပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, နိပ္ပီတိကမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, သာတသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ, ဥပေက္ခာသဟဂတမ္ပိ ဘာဝေယျာသိ။

‘‘ယတော ခော တေ, ဘိက္ခု, အယံ သမာဓိ ဧဝံ ဘာဝိတော ဟောတိ သုဘာဝိတော, တတော တ္ဝံ, ဘိက္ခု, ယေန ယေနေဝ ဂဂ္ဆသိ ဖာသုံယေဝ ဂဂ္ဆသိ, ယတ္ထ ယတ္ထ ဌဿသိ ဖာသုံယေဝ ဌဿသိ, ယတ္ထ ယတ္ထ နိသီဒိဿသိ ဖာသုံယေဝ နိသီဒိဿသိ, ယတ္ထ ယတ္ထ သေယျံ ကပ္ပေဿသိ ဖာသုံယေဝ သေယျံ ကပ္ပေဿသီ’’တိ။

အထ ခော သော ဘိက္ခု ဘဂဝတာ ဣမိနာ ဩဝါဒေန ဩဝဒိတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝာဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ အထ ခော သော ဘိက္ခု ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ ‘‘ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’’တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပန သော ဘိက္ခု အရဟတံ အဟောသီတိ။ တတိယံ။

၄. ဂယာသီသသုတ္တံ

၆၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဂယာယံ ဝိဟရတိ ဂယာသီသေ။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ။ပေ.။ ‘‘ပုဗ္ဗာဟံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓော ဗောဓိသတ္တောဝ သမာနော ဩဘာသညေဝ ခော သဉ္ဇာနာမိ, နော စ ရူပါနိ ပဿာမိ’’။

‘‘တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ – ‘သစေ ခော အဟံ ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနေယျံ ရူပါနိ စ ပဿေယျံ; ဧဝံ မေ ဣဒံ ဉာဏဒဿနံ ပရိသုဒ္ဓတရံ အဿာ’’’တိ။

‘‘သော ခေါ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, အပရေန သမယေန အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနာမိ, ရူပာနိ စ ပဿာမိ; နော စ ခေါ တာဟိ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌာမိ သလ္လပာမိ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇာမိ။

‘‘တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ – ‘သစေ ခေါ အဟံ ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနေယျံ, ရူပာနိ စ ပဿေယျံ, တာဟိ စ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌေယျံ သလ္လပေယျံ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇေယျံ; ဧဝံ မေ ဣဒံ ဉာဏဒဿနံ ပရိသုဒ္ဓတရံ အဿာ’’’တိ။

‘‘သော ခေါ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, အပရေန သမယေန အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနာမိ, ရူပာနိ စ ပဿာမိ, တာဟိ စ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌာမိ သလ္လပာမိ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇာမိ; နော စ ခေါ တာ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ဣမာ ဒေဝတာ အမုကမှာ ဝါ အမုကမှာ ဝါ ဒေဝနိကာယာတိ။

‘‘တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ – ‘သစေ ခေါ အဟံ ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနေယျံ, ရူပာနိ စ ပဿေယျံ, တာဟိ စ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌေယျံ သလ္လပေယျံ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇေယျံ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနေယျံ – ဣမာ ဒေဝတာ အမုကမှာ ဝါ အမုကမှာ ဝါ ဒေဝနိကာယာ’တိ; ဧဝံ မေ ဣဒံ ဉာဏဒဿနံ ပရိသုဒ္ဓတရံ အဿာ’’’တိ။

‘‘သော ခေါ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, အပရေန သမယေန အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနာမိ, ရူပာနိ စ ပဿာမိ, တာဟိ စ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌာမိ သလ္လပာမိ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇာမိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ အမုကမှာ ဝါ အမုကမှာ ဝါ ဒေဝနိကာယာ’တိ; နော စ ခေါ တာ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဣမဿ ကမ္မဿ ဝိပာကေန ဣတော စုတာ တတ္ထ ဥပပန္နာ’တိ။ပေ.။ တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဣမဿ ကမ္မဿ ဝိပာကေန ဣတော စုတာ တတ္ထ ဥပပန္နာ’တိ; နော စ ခေါ တာ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဣမဿ ကမ္မဿ ဝိပာကေန ဧဝမာဟာရာ ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒိနိယော’တိ ။ပေ.။ တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဣမဿ ကမ္မဿ ဝိပာကေန ဧဝမာဟာရာ ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒိနိယော’တိ; နော စ ခေါ တာ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဧဝံဒီဃာယုကာ ဧဝံစိရဋ္ဌိတိကာ’တိ။ပေ.။ တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဧဝံဒီဃာယုကာ ဧဝံစိရဋ္ဌိတိကာ’တိ; နော စ ခေါ တာ ဒေဝတာ ဇာနာမိ ယဒိ ဝါ မေ ဣမာဟိ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္နိဝုတ္ထပုဗ္ဗံ ယဒိ ဝါ န သန္နိဝုတ္ထပုဗ္ဗန္တိ။

‘‘တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ – ‘သစေ ခေါ အဟံ ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနေယျံ, ရူပာနိ စ ပဿေယျံ, တာဟိ စ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌေယျံ သလ္လပေယျံ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇေယျံ , တာ စ ဒေဝတာ ဇာနေယျံ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ အမုကမှာ ဝါ အမုကမှာ ဝါ ဒေဝနိကာယာ’တိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနေယျံ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဣမဿ ကမ္မဿ ဝိပာကေန ဣတော စုတာ တတ္ထ ဥပပန္နာ’တိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနေယျံ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဧဝမာဟာရာ ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒိနိယော’တိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနေယျံ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဧဝံဒီဃာယုကာ ဧဝံစိရဋ္ဌိတိကာ’တိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနေယျံ ယဒိ ဝါ မေ ဣမာဟိ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္နိဝုတ္ထပုဗ္ဗံ ယဒိ ဝါ န သန္နိဝုတ္ထပုဗ္ဗန္တိ; ဧဝံ မေ ဣဒံ ဉာဏဒဿနံ ပရိသုဒ္ဓတရံ အဿာ’’’တိ။

‘‘သော ခေါ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, အပရေန သမယေန အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနာမိ, ရူပာနိ စ ပဿာမိ, တာဟိ စ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌာမိ သလ္လပာမိ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇာမိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ အမုကမှာ ဝါ အမုကမှာ ဝါ ဒေဝနိကာယာ’တိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဣမဿ ကမ္မဿ ဝိပာကေန ဣတော စုတာ တတ္ထ ဥပပန္နာ’တိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဧဝမာဟာရာ ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒိနိယော’တိ , တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ – ‘ဣမာ ဒေဝတာ ဧဝံဒီဃာယုကာ ဧဝံစိရဋ္ဌိတိကာ’တိ, တာ စ ဒေဝတာ ဇာနာမိ ယဒိ ဝါ မေ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သန္နိဝုတ္ထပုဗ္ဗံ ယဒိ ဝါ န သန္နိဝုတ္ထပုဗ္ဗန္တိ။

‘‘ယာဝကီဝဉ္စ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ အဋ္ဌပရိဝဋ္ဋံ အဓိဒေဝဉာဏဒဿနံ န သုဝိသုဒ္ဓံ အဟောသိ, နေဝ တာဝါဟံ, ဘိက္ခဝေ, ‘သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အနု

တ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော’တိ [အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော (သီ. သျာ. ပီ.)] ပစ္စညာသိံ။ ယတော စ ခော မေ , ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ အဋ္ဌပရိဝဋ္ဋံ အဓိဒေဝဉာဏဒဿနံ သုဝိသုဒ္ဓံ အဟောသိ, အထာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ‘သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗ္ရဟ္မကေ သဿမဏဗ္ရာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော’တိ ပစ္စညာသိံ; ဉာဏဉ္စ ပန မေ ဒဿနံ ဥဒပာဒိ; အကုပ္ပာ မေ စေတောဝိမုတ္တိ [ဝိမုတ္တိ (က. သီ. က.)]; အယမန္တိမာ ဇာတိ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. အဘိဘာယတနသုတ္တံ

၆၅. [ဒီ. နိ. ၃.၃၃၈, ၃၅၈; အ. နိ. ၁၀.၂၉] “အဋ္ဌိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အဘိဘာယတနာနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတိ ပရိတ္တာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ။ ‘တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ, ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဣဒံ ပဌမံ အဘိဘာယတနံ။

“အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတိ အပ္ပမာဏာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ။ ‘တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ, ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဣဒံ ဒုတိယံ အဘိဘာယတနံ။

“အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတိ ပရိတ္တာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ။ ‘တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ, ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဣဒံ တတိယံ အဘိဘာယတနံ။

“အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတိ အပ္ပမာဏာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ။ ‘တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ, ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဣဒံ စတုတ္ထံ အဘိဘာယတနံ။

“အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတိ နီလာနိ နီလဝဏ္ဏာနိ နီလနိဒဿနာနိ နီလနိဘာသာနိ။ ‘တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ, ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဣဒံ ပဉ္စမံ အဘိဘာယတနံ။

“အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတိ ပီတာနိ ပီတဝဏ္ဏာနိ ပီတနိဒဿနာနိ ပီတနိဘာသာနိ။ ‘တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ, ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဣဒံ ဆဋ္ဌံ အဘိဘာယတနံ။

“အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတိ လောဟိတကာနိ လောဟိတကဝဏ္ဏာနိ လောဟိတကနိဒဿနာနိ လောဟိတကနိဘာသာနိ။ ‘တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ, ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဣဒံ သတ္တမံ အဘိဘာယတနံ။

“အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာနိ ပဿတိ ဩဒါတာနိ ဩဒါတဝဏ္ဏာနိ ဩဒါတနိဒဿနာနိ ဩဒါတနိဘာသာနိ။ ‘တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ, ဧဝံသညီ ဟောတိ။ ဣဒံ အဋ္ဌမံ အဘိဘာယတနံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အဘိဘာယတနာနီ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဝိမောက္ခသုတ္တံ

၆၆. “အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဝိမောက္ခာ။ ကတမေ အဋ္ဌ? ရူပီ ရူပာနိ ပဿတိ။ အယံ ပဌမော ဝိမောက္ခော။

“အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ, ဗဟိဒ္ဓာ [အရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓာ (သျာ. ပီ. က.) ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉; ဒီ. နိ. ၃.၃၃၈, ၃၅၈; အ. နိ. ၈.၁၁၉; မ. နိ. ၂.၂၄၈ ပဿိတဗ္ဗံ] ရူပာနိ ပဿတိ။ အယံ ဒုတိယော ဝိမောက္ခော။

“သုဘန္တေဝ အဓိမုတ္တော ဟောတိ။ အယံ တတိယော ဝိမောက္ခော။

“သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ ‘အနန္တော အာကာသော’တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ စတုတ္ထော ဝိမောက္ခော။

‘‘သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ‘အနန္တံ ဝိညာဏ’န္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ပဉ္စမော ဝိမောက္ခော။

‘‘သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ‘နတ္ထိ ကိဉ္စီ’တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဆဋ္ဌော ဝိမောက္ခော။

‘‘သဗ္ဗသော အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ သတ္တမော ဝိမောက္ခော။

‘‘သဗ္ဗသော နေဝသညာနာသညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ အဋ္ဌမော ဝိမောက္ခော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အနရိယဝောဟာရသုတ္တံ

၆၇. ‘‘အဋ္ဌိမေ , ဘိက္ခဝေ, အနရိယဝောဟာရာ။ ကတမေ အဋ္ဌ? အဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌဝါဒိတာ, အသုတေ သုတဝါဒိတာ, အမုတေ မုတဝါဒိတာ, အဝိညာတေ ဝိညာတဝါဒိတာ, ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌဝါဒိတာ, သုတေ အသုတဝါဒိတာ, မုတေ အမုတဝါဒိတာ, ဝိညာတေ အဝိညာတဝါဒိတာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အနရိယဝောဟာရာ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. အရိယဝောဟာရသုတ္တံ

၆၈. ‘‘အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, အရိယဝောဟာရာ။ ကတမေ အဋ္ဌ? အဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌဝါဒိတာ, အသုတေ အသုတဝါဒိတာ, အမုတေ အမုတဝါဒိတာ, အဝိညာတေ အဝိညာတဝါဒိတာ, ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌဝါဒိတာ, သုတေ သုတဝါဒိတာ, မုတေ မုတဝါဒိတာ, ဝိညာတေ ဝိညာတဝါဒိတာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အရိယဝောဟာရာ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပရိသာသုတ္တံ

၆၉. ‘‘အဋ္ဌိမာ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ။ ကတမာ အဋ္ဌ? ခတ္တိယပရိသာ , ဗြာဟ္မဏပရိသာ, ဂဟပတိပရိသာ, သမဏပရိသာ, စာတုမဟာရာဇိကပရိသာ, တာဝတိံသပရိသာ, မာရပရိသာ, ဗြဟ္မပရိသာ။ အဘိဇာနာမိ ခော ပနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အနေကသတံ ခတ္တိယပရိသံ ဥပသင်္ကမိတာ။ တတြပိ မယာ သန္နိသိန္နပုဗ္ဗဉ္စေဝ သလ္လပိတပုဗ္ဗဉ္စ သာကစ္ဆာ စ သမာပန္နပုဗ္ဗာ။ တတ္ထ ယာဒိသကော တေသံ ဝဏ္ဏော ဟောတိ တာဒိသကော မယှံ ဝဏ္ဏော ဟောတိ, ယာဒိသကော တေသံ သရော ဟောတိ တာဒိသကော မယှံ သရော ဟောတိ။ ဓမ္မိယာ စ ကထာယ သန္ဒဿေမိ သမာဒပေမိ သမုတ္တေဇေမိ သမ္ပဟံသေမိ ။ ဘာသမာနဉ္စ မံ န ဇာနန္တိ – ‘ကော နု ခော အယံ ဘာသတိ ဒေဝေါ ဝါ မနုဿော ဝါ’တိ။ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတွာ သမာဒပေတွာ သမုတ္တေဇေတွာ သမ္ပဟံသေတွာ အန္တရဓာယာမိ။ အန္တရဟိတဉ္စ မံ န ဇာနန္တိ – ‘ကော နု ခော အယံ အန္တရဟိတော ဒေဝေါ ဝါ မနုဿော ဝါ’’’တိ။

‘‘အဘိဇာနာမိ ခော ပနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အနေကသတံ ဗြာဟ္မဏပရိသံ။ပေ.။ ဂဟပတိပရိသံ။ သမဏပရိသံ။ စာတုမဟာရာဇိကပရိသံ။ တာဝတိံသပရိသံ။ မာရပရိသံ။ ဗြဟ္မပရိသံ ဥပသင်္ကမိတာ။ တတြပိ မယာ သန္နိသိန္နပုဗ္ဗဉ္စေဝ သလ္လပိတပုဗ္ဗဉ္စ သာကစ္ဆာ စ သမာပန္နပုဗ္ဗာ။ တတ္ထ ယာဒိသကော တေသံ ဝဏ္ဏော ဟောတိ တာဒိသကော မယှံ ဝဏ္ဏော ဟောတိ, ယာဒိသကော တေသံ သရော ဟောတိ တာဒိသကော မယှံ သရော ဟောတိ။ ဓမ္မိယာ စ ကထာယ သန္ဒဿေမိ သမာဒပေမိ သမုတ္တေဇေမိ သမ္ပဟံသေမိ။ ဘာသမာနဉ္စ မံ န ဇာနန္တိ – ‘ကော နု ခော အယံ ဘာသတိ ဒေဝေါ ဝါ မနုဿော ဝါ’တိ။ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတွာ သမာဒပေတွာ သမုတ္တေဇေတွာ သမ္ပဟံသေတွာ အန္တရဓာယာမိ။ အန္တရဟိတဉ္စ မံ န ဇာနန္တိ – ‘ကော နု ခော အယံ အန္တရဟိတော ဒေဝေါ ဝါ မနုဿော ဝါ’တိ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ပရိသာ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဘူမိစာလသုတ္တံ

၇၀. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခော ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဝေသာလိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ ဝေသာလိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာမန္တေသိ – ''ဂဏှာဟိ, အာနန္ဒ, နိသီဒနံ။ ယေန စာပါလံ စေတိယံ [ပါဝါလစေတိယံ (သျာ.), စာပါလစေတိယံ (ပီ. က.)] တေနုပသင်္ကမိဿာမ ဒိဝါဝိဟာရာယာ''တိ။ ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ နိသီဒနံ အာဒာယ ဘဂဝန္တံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓိ။

အထ ခော ဘဂဝါ ယေန စာပါလံ စေတိယံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာမန္တေသိ – ''ရမဏီယာ , အာနန္ဒ, ဝေသာလီ, ရမဏီယံ ဥဒေနံ စေတိယံ, ရမဏီယံ ဂေါတမကံ စေတိယံ, ရမဏီယံ သတ္တမ္ဗံ စေတိယံ, ရမဏီယံ ဗဟုပုတ္တကံ စေတိယံ; ရမဏီယံ သာရန္ဒဒံ စေတိယံ, ရမဏီယံ စာပါလံ စေတိယံ။ ယဿ ကဿစိ , အာနန္ဒ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ယာနီကတာ ဝတ္ထုကတာ အနုဋ္ဌိတာ ပရိစိတာ သုသမာရဒ္ဓါ, အာကင်္ခမာနော သော, အာနန္ဒ, ကပ္ပံ ဝါ တိဋ္ဌေယျ ကပ္ပာဝသေသံ ဝါ။ တထာဂတဿ ခော, အာနန္ဒ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ယာနီကတာ ဝတ္ထုကတာ အနုဋ္ဌိတာ ပရိစိတာ သုသမာရဒ္ဓါ။ အာကင်္ခမာနော, အာနန္ဒ, တထာဂတော ကပ္ပံ ဝါ တိဋ္ဌေယျ ကပ္ပာဝသေသံ ဝါ''တိ။ ဧဝမ္ပိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတာ ဩဠာရိကေ နိမိတ္တေ ကယိရမာနေ ဩဠာရိကေ ဩဘာသေ ကယိရမာနေ နာသက္ခိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ; န ဘဂဝန္တံ ယာစိ – ''တိဋ္ဌတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ကပ္ပံ, တိဋ္ဌတု သုဂတော ကပ္ပံ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယ လောကာနုကမ္ပာယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ဒေဝမနုဿာန''န္တိ, ယထာ တံ မာရေန ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တော။

ဒုတိယမ္ပိ ခော ဘဂဝါ။ပေ.။ တတိယမ္ပိ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာမန္တေသိ – ''ရမဏီယာ, အာနန္ဒ, ဝေသာလီ, ရမဏီယံ ဥဒေနံ စေတိယံ, ရမဏီယံ ဂေါတမကံ စေတိယံ, ရမဏီယံ သတ္တမ္ဗံ စေတိယံ, ရမဏီယံ ဗဟုပုတ္တကံ စေတိယံ, ရမဏီယံ သာရန္ဒဒံ စေတိယံ, ရမဏီယံ စာပါလံ စေတိယံ။ ယဿ ကဿစိ, အာနန္ဒ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ယာနီကတာ ဝတ္ထုကတာ အနုဋ္ဌိတာ ပရိစိတာ သုသမာရဒ္ဓါ, အာကင်္ခမာနော သော, အာနန္ဒ, ကပ္ပံ ဝါ တိဋ္ဌေယျ ကပ္ပာဝသေသံ ဝါ။ တထာဂတဿ ခော, အာနန္ဒ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိတာ။ပေ.။ အာကင်္ခမာနော, အာနန္ဒ, တထာဂတော ကပ္ပံ ဝါ တိဋ္ဌေယျ ကပ္ပာဝသေသံ ဝါ''တိ။ ဧဝမ္ပိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတာ ဩဠာရိကေ နိမိတ္တေ ကယိရမာနေ ဩဠာရိကေ ဩဘာသေ ကယိရမာနေ နာသက္ခိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ; န ဘဂဝန္တံ ယာစိ – ''တိဋ္ဌတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ကပ္ပံ, တိဋ္ဌတု သုဂတော ကပ္ပံ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခါယ လောကာနုကမ္ပာယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ ဒေဝမနုဿာန''န္တိ, ယထာ တံ မာရေန ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တော။

အထ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အာမန္တေသိ – ''ဂစ္ဆ တွံ [ဂစ္ဆ ခော တွံ (သံ. နိ. ၅.၈၂၂) ဥဒါ. ၅၁ ပဿိတဗ္ဗံ], အာနန္ဒ, ယဿ ဒါနိ ကာလံ မညသီ''တိ။ ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ အထ ခော မာရော ပါပိမာ အစိရပက္ကန္တေ အာယသ္မန္တေ အာနန္ဒေ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''ပရိနိဗ္ဗာတု ဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ, ပရိနိဗ္ဗာတု သုဂတော။ ပရိနိဗ္ဗာနကာလော ဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော။ ဘာသိတာ ခော ပနေသာ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဝါစာ – 'န တာဝါဟံ, ပါပိမ, ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ ယာဝ မေ ဘိက္ခူ န သာဝကာ ဘဝိဿန္တိ ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ပတ္တယောဂက္ခေမာ [ကြဒ် ပဒ် ဒီ. နိ. ၂.၁၆၈ စ သံ. နိ. ၅.၈၂၂ စ န ဒိဿတိ] ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ သာမီစိပ္ပဋိပန္နာ အနုဓမ္မစာရိနော, သကံ အာစရိယကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ အာစိက္ခိဿန္တိ ဒေသေဿန္တိ ပညပေဿန္တိ ပဋ္ဌပေဿန္တိ ဝိဝရိဿန္တိ ဝိဘဇိဿန္တိ ဥတ္တာနီကရိဿန္တိ ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ သပ္ပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေဿန္တီ'တိ။ ဧတရဟိ, ဘန္တေ, ဘိက္ခူ ဘဂဝတော သာဝကာ ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ပတ္တယောဂက္ခေမာ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ သာမီစိပ္ပဋိပန္နာ အနုဓမ္မစာရိနော, သကံ အာစရိယကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနီကရောန္တိ ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ သပ္ပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။

“ပရိနိဗ္ဗာတု အနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ, ပရိနိဗ္ဗာတု သုဂတော။ ပရိနိဗ္ဗာနကာလော အနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော။ ဘာသိ တာ ခေါ ပနေသာ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဝါစာ – ‘န တာဝါဟံ, ပါပိမ, ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ ယာဝ မေ ဘိက္ခုနိယော န သာဝိ ကာ ဘဝိဿန္တိ။ပေ.။ ယာဝ မေ ဥပါသကာ န သာဝကာ ဘဝိဿန္တိ။ပေ.။ ယာဝ မေ ဥပါသိကာ န သာဝိကာ ဘဝိဿ န္တိ ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ပတ္တယောဂက္ခေမာ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ သာမီစိပ္ပဋိပန္နာ အနုဓမ္မစာရိနိယော, သကံ အာစရိယကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ အာစိက္ခိဿန္တိ ဒေသေဿန္တိ ပညပေဿန္တိ ပဋ္ဌပေဿ န္တိ ဝိဝရိဿန္တိ ဝိဘဇိဿန္တိ ဥတ္တာနီကရိဿန္တိ, ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ သပ္ပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေဿန္တီ’တိ။ ဧတရဟိ, ဘန္တေ, ဥပါသိကာ ဘဂဝတော သာဝိကာ ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ပတ္တယောဂက္ခေမာ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နာ သာမီစိပ္ပဋိပန္နာ အနုဓမ္မစာရိနိယော, သကံ အာစရိယကံ ဥဂ္ဂဟေတွာ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနီက ရောန္တိ, ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ သပ္ပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။

“ပရိနိဗ္ဗာတု အနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ, ပရိနိဗ္ဗာတု သုဂတော။ ပရိနိဗ္ဗာနကာလော အနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော။ ဘာသိ တာ ခေါ ပနေသာ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဝါစာ – ‘န တာဝါဟံ, ပါပိမ, ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ ယာဝ မေ ဣဒံ ဗြဟ္မစရိယံ န ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဘဝိဿတိ ဖီတဉ္စ ဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညံ ပုထုဘူတံ, ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတ’န္တိ။ ဧတရ ဟိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော ဗြဟ္မစရိယံ ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဖီတဉ္စ ဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညံ ပုထုဘူတံ, ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတံ။

“ပရိနိဗ္ဗာတု အနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ, ပရိနိဗ္ဗာတု သုဂတော။ ပရိနိဗ္ဗာနကာလော အနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော”တိ။ “အပ္ပေါဿုက္ကော တွံ, ပါပိမ, ဟောဟိ။ နစိရံ တထာဂတဿ ပရိနိဗ္ဗာနံ ဘဝိဿတိ။ ဣတော တိဏ္ဏံ မာသာနံ အစ္စယေန တထာဂတော ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ”တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ စာပါလေ စေတိယေ သတော သမ္ပဇာနော အာယုသင်္ခါရံ ဩဿဇ္ဇိ။ ဩဿဋ္ဌေ စ ဘဂဝတာ အာယုသင်္ခါရေ မဟာဘူမိစာလော အဟောသိ ဘိံသနကော သလောမဟံသော, ဒေဝဒုန္ဒုဘိယော စ ဖလိံသု။ အထ ခေါ ဘ ဂဝါ ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ –

> “တုလမတုလဉ္စ သမ္ဘဝံ၊ ဘဝသင်္ခါရမဝဿဇိ မုနိ။
> အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော၊ အဘိန္ဒိ ကဝစမိဝတ္တသမ္ဘဝ”န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ဧတဒဟောသိ – “မဟာ ဝတာယံ ဘူမိစာလော; သုမဟာ ဝတာယံ ဘူမိစာ လော ဘိံသနကော သလောမဟံသော, ဒေဝဒုန္ဒုဘိယော စ ဖလိံသု။ ကော နု ခေါ ဟေတု, ကော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိ စာလဿ ပါတုဘာဝါယာ”တိ?

အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧက မန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “မဟာ ဝတာယံ, ဘန္တေ, ဘူမိ စာလော ; သုမဟာ ဝတာယံ, ဘန္တေ, ဘူမိစာလော ဘိံသနကော သလောမဟံသော, ဒေဝဒုန္ဒုဘိယော စ ဖလိံသု။ ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, ဟေတု, ကော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပါတုဘာဝါယာ”တိ?

“အဋ္ဌိမေ, အာနန္ဒ, ဟေတူ, အဋ္ဌ ပစ္စယာ မဟတော ဘူမိစာလဿ ပါတုဘာဝါယ။ ကတမေ အဋ္ဌ? အယံ, အာနန္ ဒ, မဟာပထဝီ ဥဒကေ ပတိဋ္ဌိတာ; ဥဒကံ ဝါတေ ပတိဋ္ဌိတံ; ဝါတော အာကာသဋ္ဌော ဟောတိ။ သော, အာနန္ဒ, သမ ယော ယံ မဟာဝါတာ ဝါယန္တိ; မဟာဝါတာ ဝါယန္တာ ဥဒကံ ကမ္ပေန္တိ; ဥဒကံ ကမ္ပိတံ ပထဝိံ ကမ္ပေတိ။ အယံ, အာ နန္ဒ, ပဌမော ဟေတု, ပဌမော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပါတုဘာဝါယ။

“ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, သမဏော ဝါ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော ဒေဝတာ ဝါ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနုဘာဝါ။ တဿ ပရိတ္တာ ပထဝီသညာ ဘာဝိတာ ဟောတိ, အပ္ပမာဏာ အာပေါသညာ။ သော ဣမံ ပထဝိံ ကမ္ပေ

တိ သင္ကမ္ပေတိ သမ္ပကမ္ပေတိ သမ္ပဝေဓေတိ။ အယံ, အာနန္ဒ, ဒုတိယော ဟေတု, ဒုတိယော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပာတုဘာဝါယ။

‘‘ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ယဒါ ဗောဓိသတ္တော တုသိတာ ကာယာ စဝိတွာ သတော သမ္ပဇာနော မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမတိ, တဒါယံ ပထဝီ ကမ္ပတိ သင္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတိ။ အယံ, အာနန္ဒ, တတိယော ဟေတု; တတိယော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပာတုဘာဝါယ။

‘‘ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ယဒါ ဗောဓိသတ္တော သတော သမ္ပဇာနော မာတုကုစ္ဆိသ္မာ နိက္ခမတိ, တဒါယံ ပထဝီ ကမ္ပတိ သင္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတိ။ အယံ, အာနန္ဒ, စတုတ္ထော ဟေတု, စတုတ္ထော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပာတုဘာဝါယ။

‘‘ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ယဒါ တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ, တဒါယံ ပထဝီ ကမ္ပတိ သင္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတိ။ အယံ, အာနန္ဒ, ပဉ္စမော ဟေတု, ပဉ္စမော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပာတုဘာဝါယ။

‘‘ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ယဒါ တထာဂတော အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ, တဒါယံ ပထဝီ ကမ္ပတိ သင္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတိ။ အယံ, အာနန္ဒ, ဆဋ္ဌော ဟေတု, ဆဋ္ဌော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပာတုဘာဝါယ။

‘‘ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ယဒါ တထာဂတော သတော သမ္ပဇာနော အာယုသင်္ခါရံ ဩဿဇ္ဇတိ, တဒါယံ ပထဝီ ကမ္ပတိ သင္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတိ။ အယံ, အာနန္ဒ, သတ္တမော ဟေတု, သတ္တမော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပာတုဘာဝါယ။

‘‘ပုန စပရံ, အာနန္ဒ, ယဒါ တထာဂတော အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, တဒါယံ ပထဝီ ကမ္ပတိ သင္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတိ။ အယံ, အာနန္ဒ, အဋ္ဌမော ဟေတု, အဋ္ဌမော ပစ္စယော မဟတော ဘူမိစာလဿ ပာတုဘာဝါယ။ ဣမေ ခေါ, အာနန္ဒ, အဋ္ဌ ဟေတူ, အဋ္ဌ ပစ္စယာ မဟတော ဘူမိစာလဿ ပာတုဘာဝါယာ’’တိ။ ဒသမံ။

ဘူမိစာလဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဣစ္ဆာ အလဉ္စ သံခိတ္တံ, ဂယာ အဘိဘုနာ သဟ။
ဝိမောက္ခော ဒွေ စ ဝေါဟာရာ, ပရိသာ ဘူမိစာလေနာတိ။

(၈) ၃. ယမကဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမသဒ္ဓာသုတ္တံ

၇၁. ‘‘သဒ္ဓော စ [သဒ္ဓော (သျာ.) ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ အ. နိ. ၉.၄] , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ, နော စ [နော (သျာ.) ဧဝံ မုပရိပိ ‘‘နော’’တွေ့ဝဝ ဒိဿတိ] သီလဝါ။ ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန အပရိပူရော ဟောတိ။ တေန တံ အင်္ဂံ ပရိပူရေတဗ္ဗံ – ‘ကိန္တာဟံ သဒ္ဓော စ အဿံ သီလဝါ စာ’တိ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော စ ဟောတိ သီလဝါ စ, ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန ပရိပူရော ဟောတိ။

‘‘သဒ္ဓော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ သီလဝါ စ, နော စ ဗဟုဿုတော။ ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန အပရိပူရော ဟောတိ။ တေန တံ အင်္ဂံ ပရိပူရေတဗ္ဗံ – ‘ကိန္တာဟံ သဒ္ဓော စ အဿံ, သီလဝါ စ, ဗဟုဿုတော စာ’တိ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော စ ဟောတိ သီလဝါ စ ဗဟုဿုတော စ, ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန ပရိပူရော ဟောတိ။

‘‘သဒ္ဓော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ သီလဝါ စ ဗဟုဿုတော စ, နော စ ဓမ္မကထိကော။ပေ.။ ဓမ္မကထိကော စ, နော စ ပရိသာဝစရော။ပေ.။ ပရိသာဝစရော စ, နော စ ဝိသာရဒော ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ပေ.။ ဝိသာရဒော စ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နော စ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ပေ.။ စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, နော စ အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန အပရိပူရော ဟောတိ။ တေန တံ အင်္ဂံ ပရိပူရေတဗ္ဗံ – ‘ကိန္တာဟံ သဒ္ဓော စ အဿံ, သီလဝါ စ, ဗဟုဿုတော စ, ဓမ္မကထိကော စ, ပရိသာဝစရော စ, ဝိသာရဒော စ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေယျံ, စတုန္နဉ္စ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ အဿံ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အာသဝါနဉ္စ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ’’’န္တိ။

‘‘ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော စ ဟောတိ, သီလဝါ စ, ဗဟုဿုတော စ, ဓမ္မကထိကော စ, ပရိသာဝစရော စ, ဝိသာရဒော စ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, စတုန္နဉ္စ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အာသဝါနဉ္စ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန ပရိပူရော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒသဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သမန္တပါသာဒိကော စ ဟောတိ သဗ္ဗာကာရပရိပူရော စာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုတိယသဒ္ဓာသုတ္တံ

၇၂. ‘‘သဒ္ဓော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ, နော စ သီလဝါ။ ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန အပရိပူရော ဟောတိ။ တေန တံ အင်္ဂံ ပရိပူရေတဗ္ဗံ – ‘ကိန္တာဟံ သဒ္ဓော စ အဿံ သီလဝါ စာ’တိ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော စ ဟောတိ သီလဝါ စ, ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန ပရိပူရော ဟောတိ။

‘‘သဒ္ဓော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ သီလဝါ စ, နော စ ဗဟုဿုတော။ပေ.။ ဗဟုဿုတော စ, နော စ ဓမ္မကထိကော။ပေ.။ ဓမ္မကထိကော စ, နော စ ပရိသာဝစရော။ပေ.။ ပရိသာဝစရော စ, နော စ ဝိသာရဒော ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ။ပေ.။ ဝိသာရဒော စ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နော စ ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပာ တေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ။ပေ.။ ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပာ တေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ, နော စ အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန အပရိပူရော ဟောတိ။ တေန တံ အင်္ဂံ ပရိပူရေတဗ္ဗံ – ‘ကိန္တာဟံ သဒ္ဓော စ အဿံ, သီလဝါ စ, ဗဟုဿုတော စ, ဓမ္မကထိကော စ, ပရိသာဝစရော စ, ဝိသာရဒော စ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေယျံ, ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပာ တေ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရေယျံ, အာသဝါနဉ္စ ခယာ

အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ’’’န္တိ။

‘‘ယတော စ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော စ ဟောတိ, သီလဝါ စ, ဗဟုဿုတော စ, ဓမ္မကထိကော စ, ပရိသာဝစရော စ, ဝိသာရဒေါ စ ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပာ တေ စ ကာယေန ဖုသိတွာ ဝိဟရတိ, အာသဝါနဉ္စ ခယာ။ပေ.။ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; ဧဝံ သော တေနင်္ဂေန ပရိပူရော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု သမန္တပါသာဒိကော စ ဟောတိ သဗ္ဗာကာရပရိပူရော စာ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ပဌမမရဏဿတိသုတ္တံ

၇၃. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ နာတိကေ [နာဒိကေ (သီ. သျာ.), နာဋိကေ (ပီ.) အ. နိ. ၆.၁၉] ဝိဟရတိ ဂိဉ္ဇကာဝသထေ။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဘိက္ခဝေ’’တိ ။ ‘‘ဘဒန္တေ’’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ‘‘မရဏဿတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာ အမတောဂဓာ အမတပရိယောသာနာ။ ဘာဝေထ နော တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, မရဏဿတိ’’န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟံ ခော, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန တွံ, ဘိက္ခု, ဘာဝေသိ မရဏဿတိ’’န္တိ? ‘‘ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဇီဝေယျံ , ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု [ဗဟုံ (သီ. ပီ.)] ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ဧဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။

အညတရောပိ ခော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟမ္ပိ ခော, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန တွံ, ဘိက္ခု, ဘာဝေသိ မရဏဿတိ’’န္တိ? ‘‘ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ ဒိဝသံ ဇီဝေယျံ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ဧဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။

အညတရောပိ ခော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟမ္ပိ ခော, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန တွံ, ဘိက္ခု, ဘာဝေသိ မရဏဿတိ’’န္တိ? ‘‘ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ ဥပဍ္ဎဒိဝသံ ဇီဝေယျံ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ဧဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။

အညတရောပိ ခော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟမ္ပိ ခော, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန တွံ, ဘိက္ခု, ဘာဝေသိ မရဏဿတိ’’န္တိ? ‘‘ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ ဧကပိဏ္ဍပါတံ ဘုဉ္ဇာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ဧဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။

အညတရောပိ ခော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟမ္ပိ ခော, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန တွံ, ဘိက္ခု, ဘာဝေသိ မရဏဿတိ’’န္တိ? ‘‘ဣဓ မယှံ , ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ ဥပဍ္ဎပိဏ္ဍပါတံ ဘုဉ္ဇာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ဧဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။

အညတရောပိ ခော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟမ္ပိ ခော, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန တွံ, ဘိက္ခု, ဘာဝေသိ မရဏဿတိ’’န္တိ? ‘‘ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ သင်္ခာဒိတွာ [သင်္ခရိတွာ (က.)] အဇ္ဈောဟရာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ဧဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။

အညတရောပိ ခော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟမ္ပိ ခော, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန တွံ, ဘိက္ခု, ဘာဝေသိ မရဏဿတိ’’န္တိ? ‘‘ဣဓ မယှံ, ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ ဧကံ အာလောပံ သင်္ခါဒိတွာ [သင်္ခရိတွာ (က.)] အဇ္ဈောဟရာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ဧဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။

အညတရောပိ ခော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟမ္ပိ ခော, ဘန္တေ, ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန တွံ, ဘိက္ခု, ဘာဝေသိ မရဏဿတိ’’န္တိ? ‘‘ဣဓ မယှံ ဘန္တေ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ အဿသိတွာ ဝါ ပဿသာမိ, ပဿသိတွာ ဝါ အဿသာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ဧဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ ဘာဝေမိ မရဏဿတိ’’န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝါ တေ ဘိက္ခူ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ယွာယံ [ယော စာယံ (က. သီ.)], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဇီဝေယျံ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ယော စာယံ [ယော ဟာယံ (က.) အ. နိ. ၆.၁၉ ပဿိတဗ္ဗံ], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ ဒိဝသံ ဇီဝေယျံ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ; ယော စာယံ [ယော ဟာယံ (က.) အ. နိ. ၆.၁၉ ပဿိတဗ္ဗံ], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ ဥပဍ္ဎ ဒိဝသံ ဇီဝေယျံ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ယော စာယံ [ယော ဟာယံ (က.) အ. နိ. ၆.၁၉ ပဿိတဗ္ဗံ], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ ဧကပိဏ္ဍပါတံ ဘုဉ္ဇာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ; ယော စာယံ [ယော ဟာယံ (က.) အ. နိ. ၆.၁၉ ပဿိတဗ္ဗံ], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ ဥပဍ္ဎပိဏ္ဍပါတံ ဘုဉ္ဇာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ယော စာယံ [ယော ဟာယံ (က.) အ. နိ. ၆.၁၉ ပဿိတဗ္ဗံ], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ သင်္ခါဒိတွာ အဇ္ဈောဟရာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ – ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဘိက္ခူ ပမတ္တာ ဝိဟရန္တိ, ဒန္ဓံ မရဏဿတိံ ဘာဝေန္တိ အာသဝါနံ ခယာယ’’’။

‘‘ယော စ ခွာယံ [ယော စာယံ (သျာ.), ယော စ ခော ယံ (က.)], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ ဧကံ အာလောပံ သင်္ခါဒိတွာ အဇ္ဈောဟရာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ။ ယော စာယံ [ယော ဟာယံ (က.)], ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဧဝံ မရဏဿတိံ ဘာဝေတိ – ‘အဟော ဝတာဟံ တဒန္တရံ ဇီဝေယျံ ယဒန္တရံ အဿသိတွာ ဝါ ပဿသာမိ, ပဿသိတွာ ဝါ အဿသာမိ, ဘဂဝတော သာသနံ မနသိ ကရေယျံ, ဗဟု ဝတ မေ ကတံ အဿာ’တိ – ဣမေ ဝုစ္စန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဘိက္ခူ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရန္တိ, တိက္ခံ မရဏဿတိံ ဘာဝေန္တိ အာသဝါနံ ခယာယ’’’။

‘‘တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရိဿာမ, တိက္ခံ မရဏဿတိံ ဘာဝယိဿာမ အာသဝါနံ ခယာယာ’တိ။ ဧဝဉှိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. ဒုတိယမရဏဿတိသုတ္တံ

၇၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ နာတိကေ ဝိဟရတိ ဂိဉ္ဇကာဝသထေ။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ ။ပေ.။ မရဏဿတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာ အမတောဂဓာ အမတပရိယောသာနာ။

‘‘ကထံ ဘာဝိတာ စ, ဘိက္ခဝေ, မရဏဿတိ ကထံ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာ အမတောဂဓာ အမတပရိယောသာနာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒိဝသေ နိက္ခန္တေ ရတ္တိယာ ပတိဟိတာယ [ပဋိဟိတာယ (ပီ.), (အ. နိ. ၆.၂၀ ပဿိတဗ္ဗံ)] ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ဗဟုကာ ခော မေ ပစ္စယာ မရဏဿ – အဟိ ဝါ မံ ဍံသေယျ, ဝိစ္ဆိကော ဝါ မံ ဍံသေယျ, သတပဒီ ဝါ မံ ဍံသေယျ; တေန မေ အဿ ကာလင်္ကိရိယာ။ သော မမ အဿ [မမဿ (အ. နိ. ၆.၂၀)] အန္တရာယော။ ဥပက္ခလိတွာ ဝါ ပပတေယျံ, ဘတ္တံ ဝါ မေ ဘုတ္တံ ဗျာပဇ္ဇေယျ, ပိတ္တံ ဝါ မေ ကု

ပေဝ္ဟယ္တိ, သေမ္ဟံ တ မေ ကုပေဝ္ဟယ္တိ, သတ္ထကာ တ မေ ဝါတာ ကုပေဝ္ဟယ္ထုံ, မနုဿာ တ မံ ဥပက္ကမေယ္ထုံ, အမနုဿာ တ မံ ဥပက္ကမေယ္ထုံ; တေန မေ အဿ ကာလကိရိယာ။ သော မမ အဿ အန္တရာယော'တိ။ တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ – 'အတ္ထိ နု ခေါ မေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပ္ပဟီနာ ယေ မေ အဿု ရတ္တိံ ကာလံ ကရောန္တဿ အန္တရာယာယာ'''တိ။

''သစေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပစ္စဝေက္ခမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – 'အတ္ထိ မေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပ္ပဟီနာ ယေ မေ အဿု ရတ္တိံ ကာလံ ကရောန္တဿ အန္တရာယာယာ'တိ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ တေသံယေဝ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ အဓိမတ္တော ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠ္ဟီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရဏီယံ။

''သေယ်ျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တစေလော ဝါ အာဒိတ္တသီသော ဝါ တဿေဝ စေလဿ ဝါ သီသဿ ဝါ နိဗ္ဗာပနာယ အဓိမတ္တံ ဆန္ဒဉ္စ ဝါယာမဉ္စ ဥဿာဟဉ္စ ဥဿောဠ္ဟိဉ္စ အပ္ပဋိဝါနိဉ္စ သတိဉ္စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရေယျ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တေန ဘိက္ခုနာ တေသံယေဝ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ အဓိမတ္တော ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠ္ဟီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရဏီယံ။

''သစေ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပစ္စဝေက္ခမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – 'နတ္ထိ မေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပ္ပဟီနာ ယေ မေ အဿု ရတ္တိံ ကာလံ ကရောန္တဿ အန္တရာယာယာ'တိ , တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ တေနေဝ ပီတိပါမောဇ္ဇေန ဝိဟာတဗ္ဗံ အဟောရတ္တာနုသိက္ခိနာ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။

''ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ရတ္တိယာ နိက္ခန္တာယ ဒိဝသေ ပတိဟိတေ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'ဗဟုကာ ခေါ မေ ပစ္စယာ မရဏဿ – အဟိ ဝါ မံ ဍံသေယျ, ဝိစ္ဆိကော ဝါ မံ ဍံသေယျ, သတပဒီ ဝါ မံ ဍံသေယျ; တေန မေ အဿ ကာလကိရိယာ။ သော မမ အဿ အန္တရာယော။ ဥပက္ခလိတွာ ဝါ ပပတေယျံ, ဘတ္တံ ဝါ မေ ဘုတ္တံ ဗျာပဇ္ဇေယျ, ပိတ္တံ ဝါ မေ ကုပေဝ္ဟယ္တိ, သေမ္ဟံ ဝါ မေ ကုပေဝ္ဟယ္တိ, သတ္ထကာ ဝါ မေ ဝါတာ ကုပေဝ္ဟယ္ထုံ, မနုဿာ ဝါ မံ ဥပက္ကမေယ္ထုံ, အမနုဿာ ဝါ မံ ဥပက္ကမေယ္ထုံ; တေန မေ အဿ ကာလကိရိယာ။ သော မမ အဿ အန္တရာယော'တိ။ တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ – 'အတ္ထိ နု ခေါ မေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပ္ပဟီနာ ယေ မေ အဿု ဒိဝါ ကာလံ ကရောန္တဿ အန္တရာယာယာ'''တိ။

''သစေ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပစ္စဝေက္ခမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – 'အတ္ထိ မေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပ္ပဟီနာ ယေ မေ အဿု ဒိဝါ ကာလံ ကရောန္တဿ အန္တရာယာယာ'တိ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ တေသံယေဝ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ အဓိမတ္တော ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠ္ဟီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရဏီယံ။

''သေယ်ျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တစေလော ဝါ အာဒိတ္တသီသော ဝါ တဿေဝ စေလဿ ဝါ သီသဿ ဝါ နိဗ္ဗာပနာယ အဓိမတ္တံ ဆန္ဒဉ္စ ဝါယာမဉ္စ ဥဿာဟဉ္စ ဥဿောဠ္ဟိဉ္စ အပ္ပဋိဝါနိဉ္စ သတိဉ္စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရေယျ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တေန ဘိက္ခုနာ တေသံယေဝ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ အဓိမတ္တော ဆန္ဒော စ ဝါယာမော စ ဥဿာဟော စ ဥဿောဠ္ဟီ စ အပ္ပဋိဝါနီ စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ကရဏီယံ။

''သစေ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပစ္စဝေက္ခမာနော ဧဝံ ဇာနာတိ – 'နတ္ထိ မေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပ္ပဟီနာ ယေ မေ အဿု ဒိဝါ ကာလံ ကရောန္တဿ အန္တရာယာယာ'တိ, တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ တေနေဝ ပီတိပါမောဇ္ဇေန ဝိဟာတဗ္ဗံ အဟောရတ္တာနုသိက္ခိနာ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ဧဝံ ဘာဝိတာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မရဏဿတိ ဧဝံ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ဖလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာ အမတောဂဓာ အမတပရိယောသာနာ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမသမ္ပဒာသုတ္တံ

၇၅. ‘‘အဋ္ဌိမာ , ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒာ။ ကတမာ အဋ္ဌ? [အ. နိ. ၈.၅၄] ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒာ, အာရက္ခသမ္ပဒာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သမဇီဝိတာ, သဒ္ဓာသမ္ပဒာ, သီလသမ္ပဒာ, စာဂသမ္ပဒာ, ပညာသမ္ပဒာ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ သမ္ပဒာ’’တိ။

‘‘ဥဋ္ဌာတာ ကမ္မဓေယျေသု, အပ္ပမတ္တော ဝိဓာနဝါ။
သမံ ကပ္ပေတိ ဇီဝိကံ, သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

‘‘သဒ္ဓော သီလေန သမ္ပန္နော, ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရော။
နိစ္စံ မဂ္ဂံ ဝိသောဓေတိ, သောတ္ထာနံ သမ္ပရာယိကံ။

‘‘ဣစ္စေတေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ စ, သဒ္ဓဿ ဃရမေသိနော။
အက္ခာတာ သစ္စနာမေန, ဥဘယတ္ထ သုခာဝဟာ။

‘‘ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတတ္ထာယ, သမ္ပရာယသုခာယ စ။
ဧဝမေတံ ဂဟဋ္ဌာနံ, စာဂေါ ပုညံ ပဝဍ္ဎတီ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယသမ္ပဒာသုတ္တံ

၇၆. ‘‘အဋ္ဌိမာ , ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒာ။ ကတမာ အဋ္ဌ? ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒာ, အာရက္ခသမ္ပဒာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သမဇီဝိတာ, သဒ္ဓာသမ္ပဒာ, သီလသမ္ပဒာ, စာဂသမ္ပဒာ, ပညာသမ္ပဒာ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော ယေန ကမ္မဋ္ဌာနေန ဇီဝိတံ ကပ္ပေတိ – ယဒိ ကသိယာ ယဒိ ဝဏိဇ္ဇာယ ယဒိ ဂေါရက္ခေန ယဒိ ဣဿတ္ထေန ယဒိ ရာဇပေါရိသေန ယဒိ သိပ္ပညတရေန – တတ္ထ ဒက္ခော ဟောတိ အနလသော, တတြုပါယာယ ဝီမံသာယ သမန္နာဂတော, အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတုန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အာရက္ခသမ္ပဒာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တဿ ဘောဂါ ဟောန္တိ ဥဋ္ဌာနဝီရိယာဓိဂတာ ဗာဟာဗလပရိစိတာ သေဒါဝက္ခိတ္တာ ဓမ္မိကာ ဓမ္မလဒ္ဓာ တေ အာရက္ခေန ဂုတ္တိယာ သမ္ပာဒေတိ – ‘ကိန္တိ မေ ဘောဂေ နေဝ ရာဇာနော ဟရေယျုံ, န စောရာ ဟရေယျုံ, န အဂ္ဂိ ဍဟေယျ, န ဥဒကံ ဝဟေယျ, န အပ္ပိယာ ဒာယာဒာ ဟရေယျု’န္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အာရက္ခသမ္ပဒာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ကလျာဏမိတ္တတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော ယသ္မိံ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ပဋိဝသတိ, တတ္ထ ယေ တေ ဟောန္တိ ဂဟပတီ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တာ ဝါ ဒဟရာ ဝါ ဝုဒ္ဓသီလိနော ဝုဒ္ဓါ ဝါ ဝုဒ္ဓသီလိနော သဒ္ဓါသမ္ပန္နာ သီလသမ္ပန္နာ စာဂသမ္ပန္နာ ပညာသမ္ပန္နာ, တေဟိ သဒ္ဓိံ သန္တိဋ္ဌတိ သလ္လပတိ သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇတိ; ယထာရူပါနံ သဒ္ဓါသမ္ပန္နာနံ သဒ္ဓါသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ သီလသမ္ပန္နာနံ သီလသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ စာဂသမ္ပန္နာနံ စာဂသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ, ယထာရူပါနံ ပညာသမ္ပန္နာနံ ပညာသမ္ပဒံ အနုသိက္ခတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကလျာဏမိတ္တတာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သမဇီဝိတာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော အာယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ ဝယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ သမံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ နာစ္စောဂါဠှံ နာတိဟီနံ – ‘ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒာယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒာယ ဌဿတီ’တိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, တုလာဓာရော ဝါ တုလာဓာရန္တေဝါသီ ဝါ တုလံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဇာနာတိ – ‘ဧတ္တကေန ဝါ ဩနတံ, ဧတ္တကေန ဝါ ဥန္နတ’န္တိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော အာယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ ဝယဉ္စ ဘောဂါနံ ဝိဒိတွာ သမံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ နာစ္စောဂါဠှံ နာတိဟီနံ – ‘ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒာယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒာယ ဌဿတီ’တိ။ သစာယံ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော အပ္ပါယော သမာနော ဥဠာရံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ, တဿ ဘဝန္တိ ဝတ္တာရော ‘ဥဒုမ္ဗရခါဒီဝ တယံ ကုလပုတ္တော ဘောဂေ ခါဒတီ’တိ။ သစေ ပနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော မဟာယော သမာနော ကသိရံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ, တဿ ဘဝန္တိ ဝတ္တာရော – ‘အဇေဋ္ဌမရဏံ တယံ ကုလပုတ္တော မရိဿတီ’တိ။ ယတော စ ခေါယံ, ဘိက္ခဝေ, ကုလ

ပုတ္တော အာယတ္တ ဘောကန် ဝိဒိတွတ ဝယတ္တ ဘောကန် ဝိဒိတွတ သမံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ နာစ္စောကဠ္ဌဟံ နာတိဟီနံ – ‘ဧဝံ မေ အာယော ဝယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတိ, န စ မေ ဝယော အာယံ ပရိယာဒါယ ဌဿတီ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သမဇီဝိတာ။

“ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော သဒ္ဓော ဟောတိ, သဒ္ဒဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ။ပေ။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓာသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, စာဂသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ။ပေ။ ယာစယောဂေါ ဒာနသံဝိဘာဂရတော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, စာဂသမ္ပဒါ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ပညာသမ္ပဒါ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ကုလပုတ္တော ပညဝါ ဟောတိ။ပေ။ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပညာသမ္ပဒါ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ သမ္ပဒါ”တိ။

“ဥဋ္ဌာတာ ကမ္မဓေယျေသု, အပ္ပမတ္တော ဝိဓာနဝါ။
သမံ ကပ္ပေတိ ဇီဝိကံ, သမ္ဘတံ အနုရက္ခတိ။

“သဒ္ဓော သီလေန သမ္ပန္နော, ဝဒညူ ဝီတမစ္ဆရော။
နိစ္စံ မဂ္ဂံ ဝိသောဓေတိ, သောတ္ထာနံ သမ္ပရာယိကံ။

“ဣစ္စေတေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ စ, သဒ္ဓဿ ဃရမေသိနော။
အက္ခာတာ သစ္စနာမေန, ဥဘယတ္ထ သုခာဝဟာ။

“ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတတ္ထာယ, သမ္ပရာယသုခါယ စ။
ဧဝမေတံ ဂဟဋ္ဌာနံ, စာဂေါ ပုညံ ပဝဍ္ဎတီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဣစ္ဆာသုတ္တံ

၇၇. တတြ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “အာဝုသော ဘိက္ခဝေ”တိ! “အာဝုသော”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပစ္စဿောသုံ။ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဧတဒဝေါစ –

[အ. နိ. ၈.၆၁] “အဋ္ဌိမေ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ အဋ္ဌ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ, ဃဋတိ, ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ ဥဋ္ဌဟတော, ဃဋတော, ဝါယမတော လာဘာယ လာဘော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန အလာဘေန သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, ဥဋ္ဌဟတိ, ဃဋတိ , ဝါယမတိ လာဘာယ, န စ လာဘီ, သောစီ စ ပရိဒေဝီ စ, စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ဣဓ ပနာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ, ဃဋတိ, ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ ဥဋ္ဌဟတော ဃဋတော ဝါယမတော လာဘာယ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန လာဘေန မဇ္ဇတိ ပမဇ္ဇတိ ပမာဒမာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, ‘ဘိက္ခု ဣစ္ဆော ဝိဟရတိ လာဘာယ, ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ, လာဘီ စ, မဒီ စ ပမာဒီ စ, စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ကလဓ ပနာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ကဏ္ဍာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ အနုဋ္ဌဟတော, အဃဋတော, အဝါယမတော လာဘာယ လာဘော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန အလာဘေန သောစတိ ကိလမတိ ပရိဒေဝတိ, ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, ‘ဘိက္ခု ကဏ္ဍော ဝိဟရတိ လာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ, န စ လာဘီ, သောစီ စ ပရိဒေဝီ စ, စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ကလဓ ပနာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ကဏ္ဍာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ အနုဋ္ဌဟတော, အဃဋတော, အဝါယမတော လာဘာယ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန လာဘေန မဇ္ဇတိ ပမဇ္ဇတိ ပမာဒမာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, ‘ဘိက္ခု ကဏ္ဍော ဝိဟရတိ လာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟတိ န ဃဋတိ န ဝါယမတိ လာဘာယ, လာဘီ စ, မဒီ စ ပမာဒီ စ, စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ကလဓ ပနာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ကဏ္ဍာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ, ဃဋတိ, ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ ဥဋ္ဌဟတော, ဃဋတော, ဝါယမတော လာဘာယ, လာဘော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန အလာဘေန န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, ‘ဘိက္ခု ကဏ္ဍော ဝိဟရတိ လာဘာယ, ဥဋ္ဌဟတိ ဃဋတိ ဝါယမတိ လာဘာယ, န စ လာဘီ, န စ သောစီ န စ ပရိဒေဝီ, အစ္စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ကလဓ ပနာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ကဏ္ဍာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော ဥဋ္ဌဟတိ, ဃဋတိ, ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ ဥဋ္ဌဟတော, ဃဋတော, ဝါယမတော လာဘာယ, လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန လာဘေန န မဇ္ဇတိ န ပမဇ္ဇတိ န ပမာဒမာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, ‘ဘိက္ခု ကဏ္ဍော ဝိဟရတိ လာဘာယ, ဥဋ္ဌဟတိ, ဃဋတိ, ဝါယမတိ လာဘာယ, လာဘီ စ, န စ မဒီ န စ ပမာဒီ, အစ္စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ကလဓ ပနာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ကဏ္ဍာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ အနုဋ္ဌဟတော, အဃဋတော, အဝါယမတော လာဘာယ, လာဘော နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန အလာဘေန န သောစတိ န ကိလမတိ န ပရိဒေဝတိ, န ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော, ‘ဘိက္ခု ကဏ္ဍော ဝိဟရတိ လာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ, န စ လာဘီ, န စ သောစီ န စ ပရိဒေဝီ, အစ္စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’”။

“ကလဓ ပနာဝုသော, ဘိက္ခုနော ပဝိဝိတ္တဿ ဝိဟရတော နိရာယတ္တဝုတ္တိနော ကဏ္ဍာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ လာဘာယ။ သော န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ, န ဝါယမတိ လာဘာယ။ တဿ အနုဋ္ဌဟတော, အဃဋတော, အဝါယမတော လာဘာယ, လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တေန လာဘေန န မဇ္ဇတိ န ပမဇ္ဇတိ န ပမာဒမာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတာဝုသော , ‘ဘိက္ခု ကဏ္ဍော ဝိဟရတိ လာဘာယ, န ဥဋ္ဌဟတိ, န ဃဋတိ , န ဝါယမတိ လာဘာယ, လာဘီ စ, န စ မဒီ န စ ပမာဒီ, အစ္စုတော စ သဒ္ဓမ္မာ’။ ကလမေ ခော, အာဝုသော, အဋ္ဌ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ သတ္တမံ။

၈. အလံသုတ္တံ

၇၈. [အ. နိ. ၈.၆၂] တတြ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ။ပေ။ ဆဟာဝုသော, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, အလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ ဆဟိ? ကလဓာဝုသော, ဘိက္ခု ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; ကလျာဏဝါစော စ ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော, ပောရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂဠာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; သန္ဒဿကော စ ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ကလမေဟိ ခော, အာဝုသော, ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, အလံ ပရေသံ။

“ပဉ္စဟာဝုသော, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, အလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; ကလ္ယာဏဝါစော စ ဟောတိ။ပေ.။ သန္ဒဿကော စ ဟောတိ။ပေ.။ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, ပဉ္စဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, အလံ ပရေသံ။

“စတူဟာဝုသော, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; နော စ ကလ္ယာဏဝါစော ဟောတိ။ပေ.။ နော စ သန္ဒဿကော ဟောတိ။ပေ.။ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ။

“စတူဟာဝုသော , ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; နော စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; ကလ္ယာဏဝါစော စ ဟောတိ။ပေ.။ သန္ဒဿကော စ ဟောတိ။ပေ.။ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။

“တီဟာဝုသော, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; နော စ ကလ္ယာဏဝါစော ဟောတိ။ပေ.။ နော စ သန္ဒဿကော ဟောတိ။ပေ.။ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ။

“တီဟာဝုသော , ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; သုတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; နော စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; ကလ္ယာဏဝါစော စ ဟောတိ။ပေ.။ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ, သန္ဒဿကော စ ဟောတိ။ပေ.။ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။

“ဒွီဟာဝုသော, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ။ ကတမေဟိ ဒွီဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; နော စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; နော စ ကလ္ယာဏဝါစော ဟောတိ။ပေ.။ နော စ သန္ဒဿကော ဟောတိ။ပေ.။ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, ဒွီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ အတ္တနော, နာလံ ပရေသံ။

“ဒွီဟာဝုသော , ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော။ ကတမေဟိ ဒွီဟိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု န ဟေဝ ခော ခိပ္ပနိသန္တိ စ ဟောတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု; နော စ သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရဏဇာတိကော ဟောတိ; နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထူပပရိက္ခိတာ ဟောတိ; နော စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ; ကလ္ယာဏဝါစော စ ဟောတိ ကလ္ယာဏဝါက္ကရဏော , ပေါရိယာ ဝါစာယ သမန္နာဂတော ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂဠာယ အတ္ထဿ ဝိညာပနိယာ; သန္ဒဿကော စ ဟောတိ သမာဒပကော သမုတ္တေဇကော သမ္ပဟံသကော သဗ္ရဟ္မစာရီနံ။ ဣမေဟိ ခော, အာဝုသော, ဒွီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အလံ ပရေသံ, နာလံ အတ္တနော”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပရိဟာနသုတ္တံ

၇၉. ‘‘အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? ကမ္မာရာမတာ, ဘဿာရာမတာ, နိဒ္ဒါရာမတာ, သင်္ဂဏိကာရာမတာ, ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ အမတ္တညုတာ, သံသဂ္ဂါရာမတာ, ပပဉ္စာရာမတာ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ''တိ။

‘‘အဋ္ဌိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ အဋ္ဌ? န ကမ္မာရာမတာ, န ဘဿာရာမတာ, န နိဒ္ဒါရာမတာ, န သင်္ဂဏိကာရာမတာ, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, အသံသဂ္ဂါရာမတာ, နိပ္ပပဉ္စာရာမတာ – ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ဓမ္မာ သေခဿ ဘိက္ခုနော အပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ကုသီတာရမ္ဘဝတ္ထုသုတ္တံ

၈၀. [ဒီ. နိ. ၃.၃၃၄, ၃၅၈] ‘‘အဋ္ဌိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကုသီတဝတ္ထူနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကမ္မံ ခေါ မေ ကတ္တဗ္ဗံ ဘဝိဿတိ။ ကမ္မံ ခေါ ပန မေ ကရောန္တဿ ကာယော ကိလမိဿတိ။ ဟန္ဒာဟံ နိပဇ္ဇာမီ'တိ။ သော နိပဇ္ဇတိ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ ကုသီတဝတ္ထု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ကမ္မံ ကတံ ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ခေါ ကမ္မံ အကာသိံ။ ကမ္မံ ခေါ ပန မေ ကရောန္တဿ ကာယော ကိလန္တော။ ဟန္ဒာဟံ နိပဇ္ဇာမီ'တိ။ သော နိပဇ္ဇတိ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ ကုသီတဝတ္ထု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ မဂ္ဂေါ ဂန္တဗ္ဗော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘မဂ္ဂေါ မေ ဂန္တဗ္ဗော ဘဝိဿတိ။ မဂ္ဂံ ခေါ ပန မေ ဂစ္ဆန္တဿ ကာယော ကိလမိဿတိ။ ဟန္ဒာဟံ နိပဇ္ဇာမီ'တိ။ သော နိပဇ္ဇတိ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ ကုသီတဝတ္ထု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ မဂ္ဂေါ ဂတော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ခေါ မဂ္ဂံ အဂမာသိံ။ မဂ္ဂံ ခေါ ပန မေ ဂစ္ဆန္တဿ ကာယော ကိလန္တော။ ဟန္ဒာဟံ နိပဇ္ဇာမီ'တိ။ သော နိပဇ္ဇတိ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ဣဒံ ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထံ ကုသီတဝတ္ထု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော န လဘတိ လူခဿ ဝါ ပဏီတဿ ဝါ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပါရိပူရိံ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ခေါ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော နာလတ္ထံ လူခဿ ဝါ ပဏီတဿ ဝါ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပါရိပူရိံ။ တဿ မေ ကာယော ကိလန္တော အကမ္မညော။ ဟန္ဒာဟံ နိပဇ္ဇာမီ'တိ။ သော နိပဇ္ဇတိ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ။ပေ.။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမံ ကုသီတဝတ္ထု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော လဘတိ လူခဿ ဝါ ပဏီတဿ ဝါ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပါရိပူရိံ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ခေါ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော အလတ္ထံ လူခဿ ဝါ ပဏီတဿ ဝါ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပါရိပူရိံ။ တဿ မေ ကာယော ဂရုကော အကမ္မညော မာသာစိတံ မညေ။ ဟန္ဒာဟံ နိပဇ္ဇာမီ'တိ။ သော နိပဇ္ဇတိ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ။ပေ.။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဆဋ္ဌံ ကုသီတဝတ္ထု။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော ဟောတိ အပ္ပမတ္တကော အာဗာဓော။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ဥပ္ပန္နော ခေါ မေ အယံ အပ္ပမတ္တကော အာဗာဓော အတ္ထိ ကပ္ပော နိပဇ္ဇိတုံ။ ဟန္ဒာဟံ နိပဇ္ဇာမီ'တိ။ သော နိပဇ္ဇတိ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ။ပေ.။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တမံ ကုသီတဝတ္ထု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂိလာနာ ဝုဋ္ဌိတော [အ. နိ. ၆.၁၆ သုတ္တဝဏ္ဏနာ ဋီကာ ဩလောကေတဗ္ဗာ] ဟောတိ အစိရဝုဋ္ဌိတော ဂေလညာ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ခေါ ဂိလာနာ ဝုဋ္ဌိတော အစိရဝုဋ္ဌိတော ဂေလညာ။ တဿ မေ ကာယော ဒုဗ္ဗလော အကမ္မညော။ ဟန္ဒာဟံ နိပဇ္ဇာမီ’တိ ။ သော နိပဇ္ဇတိ, န ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌမံ ကုသီတဝတ္ထု။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ ကုသီတဝတ္ထူနိ။

[ဒီ. နိ. ၃.၃၃၅, ၃၅၈] “အဋ္ဌိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အာရဗ္ဘဝတ္ထူနိ။ ကတမာနိ အဋ္ဌ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကမ္မံ ခေါ မေ ကတ္တဗ္ဗံ ဘဝိဿတိ။ ကမ္မံ ခေါ မယာ ကရောန္တေန န သုကရံ ဗုဒ္ဓာနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ။ ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’တိ။ သော ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ အာရဗ္ဘဝတ္ထု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ကမ္မံ ကတံ ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ခေါ ကမ္မံ အကာသိံ။ ကမ္မံ ခေါ ပနာဟံ ကရောန္တော နာသက္ခိံ ဗုဒ္ဓာနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ။ ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’တိ။ သော ဝီရိယံ အာရဘတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ အာရဗ္ဘဝတ္ထု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ မဂ္ဂော ဂန္တဗ္ဗော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – မဂ္ဂော ခေါ မေ ဂန္တဗ္ဗော ဘဝိဿတိ။ မဂ္ဂံ ခေါ ပန မေ ဂစ္ဆန္တေန န သုကရံ ဗုဒ္ဓာနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ။ ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ။ပေ.။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ အာရဗ္ဘဝတ္ထု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ မဂ္ဂော ဂတော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – အဟံ ခေါ မဂ္ဂံ အဂမာသိံ။ မဂ္ဂံ ခေါ ပနာဟံ ဂစ္ဆန္တော နာသက္ခိံ ဗုဒ္ဓာနံ သာသနံ မနသိ ကာတုံ။ ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ။ပေ.။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထံ အာရဗ္ဘဝတ္ထု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂာမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော န လဘတိ လူခဿ ဝါ ပဏီတဿ ဝါ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပါရိပူရိံ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – အဟံ ခေါ ဂာမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော နာလတ္ထံ လူခဿ ဝါ ပဏီတဿ ဝါ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပါရိပူရိံ။ တဿ မေ ကာယော လဟုကော ကမ္မညော။ ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ။ပေ.။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စမံ အာရဗ္ဘဝတ္ထု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂာမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော လဘတိ လူခဿ ဝါ ပဏီတဿ ဝါ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပါရိပူရိံ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – အဟံ ခေါ ဂာမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော အလတ္ထံ လူခဿ ဝါ ပဏီတဿ ဝါ ဘောဇနဿ ယာဝဒတ္ထံ ပါရိပူရိံ။ တဿ မေ ကာယော ဗလဝါ ကမ္မညော။ ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမိ။ပေ.။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဆဋ္ဌံ အာရဗ္ဘဝတ္ထု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော ဟောတိ အပ္ပမတ္တကော အာဗာဓော။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ဥပ္ပန္နော ခေါ မေ အယံ အပ္ပမတ္တကော အာဗာဓော။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ ယံ မေ အာဗာဓော ပဝဍ္ဎေယျ။ ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ ဝီရိယံ အာရဘာမိ။ပေ.။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တမံ အာရဗ္ဘဝတ္ထု။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂိလာနာ ဝုဋ္ဌိတော ဟောတိ အစိရဝုဋ္ဌိတော ဂေလညာ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ခေါ ဂိလာနာ ဝုဋ္ဌိတော အစိရဝုဋ္ဌိတော ဂေလညာ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ ယံ မေ အာဗာဓော ပစ္စုဒာဝတ္တေယျ။ ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ ဝီရိယံ အာရဘာမိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ’တိ။ သော ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌမံ အာရဗ္ဘဝတ္ထု။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌ အာရဗ္ဘဝတ္ထူနီ”တိ။ ဒသမံ။

ယမကဝဂ္ဂော တတိယော။

တသ္သုဒ္ဒာနံ –

ဒွေဝ သဒ္ဓါ ဒွေဝ မရဏသ္သတိ၊ ဒွေဝ သမ္ပဒါ အထာပရေ။
ကုက္ကုစ္စာ အလံ ပရိဟာနံ၊ ကုသီတာရမ္ဘဝတ္ထူနီတိ။

(၉) ၄. သတိဝဂ္ဂော

၁. သတိသမ္ပဇညသုတ္တံ

၈၁. ''သတိသမ္ပဇညေ , ဘိက္ခဝေ, အသတိ သတိသမ္ပဇညဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ဟိရောတ္တပ္ပံ။ ဟိရောတ္တပ္ပေ အသတိ ဟိရောတ္တပ္ပဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ ဣန္ဒြိယသံဝရော။ ဣန္ဒြိယသံဝရေ အသတိ ဣန္ဒြိယသံဝရဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ သီလံ။ သီလေ အသတိ သီလဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ။ သမ္မာသမာဓိမှိ အသတိ သမ္မာသမာဓိဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ။ ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ အသတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ။ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ အသတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခော သာခါပလာသဝိပန္နော။ တဿ ပပဋိကာပိ န ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, တစောပိ။ ဖေဂ္ဂုပိ။ သာရောပိ န ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သတိသမ္ပဇညေ အသတိ သတိသမ္ပဇညဝိပန္နဿ ဟတူပနိသံ ဟောတိ ဟိရောတ္တပ္ပံ; ဟိရောတ္တပ္ပေ အသတိ ဟိရောတ္တပ္ပဝိပန္နဿ ဟတူပနိသော ဟောတိ။ပေ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။

''သတိသမ္ပဇညေ, ဘိက္ခဝေ, သတိ သတိသမ္ပဇညသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ဟိရောတ္တပ္ပံ။ ဟိရောတ္တပ္ပေ သတိ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ ဣန္ဒြိယသံဝရော။ ဣန္ဒြိယသံဝရေ သတိ ဣန္ဒြိယသံဝရသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ သီလံ။ သီလေ သတိ သီလသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ သမ္မာသမာဓိ။ သမ္မာသမာဓိမှိ သတိ သမ္မာသမာဓိသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ။ ယထာဘူတဉာဏဒဿနေ သတိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေါ ။ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂေ သတိ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ရုက္ခော သာခါပလာသသမ္ပန္နော။ တဿ ပပဋိကာပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ, တစောပိ။ ဖေဂ္ဂုပိ။ သာရောပိ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သတိသမ္ပဇညေ သတိ သတိသမ္ပဇညသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နံ ဟောတိ ဟိရောတ္တပ္ပံ; ဟိရောတ္တပ္ပေ သတိ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နဿ ဥပနိသသမ္ပန္နော ဟောတိ။ပေ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ''န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ပုဏ္ဏိယသုတ္တံ

၈၂. အထ ခေါ အာယသ္မာ ပုဏ္ဏိယော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ ပုဏ္ဏိယော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ကော နု ခေါ, ဘန္တေ, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယေန အပ္ပေကဒါ တထာဂတံ ဓမ္မဒေသနာ ပဋိဘာတိ, အပ္ပေကဒါ န ပဋိဘာတီ''တိ? ''သဒ္ဓော စ, ပုဏ္ဏိယ, ဘိက္ခု ဟောတိ, နော စုပသင်္ကမိတာ; နေဝ တထာဂတံ ဓမ္မဒေသနာ ပဋိဘာတိ။ ယတော စ ခေါ , ပုဏ္ဏိယ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော စ ဟောတိ, ဥပသင်္ကမိတာ စ; ဧဝံ တထာဂတံ ဓမ္မဒေသနာ ပဋိဘာတိ။ သဒ္ဓော စ, ပုဏ္ဏိယ, ဘိက္ခု ဟောတိ, ဥပသင်္ကမိတာ စ, နော စ ပယိရုပါသိတာ။ပေ။ ပယိရုပါသိတာ စ, နော စ ပရိပုစ္ဆိတာ။ ပရိပုစ္ဆိတာ စ, နော စ ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ။ ဩဟိတသောတော စ ဓမ္မံ သုဏာတိ, နော စ သုတွာ ဓမ္မံ ဓာရေတိ။ သုတွာ စ ဓမ္မံ ဓာရေတိ, နော စ ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထံ ဥပပရိက္ခတိ။ ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထံ ဥပပရိက္ခတိ, နော စ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ။ နေဝ တာဝ တထာဂတံ ဓမ္မဒေသနာ ပဋိဘာတိ။

''ယတော စ ခေါ, ပုဏ္ဏိယ, ဘိက္ခု သဒ္ဓော စ ဟောတိ, ဥပသင်္ကမိတာ စ, ပယိရုပါသိတာ စ, ပရိပုစ္ဆိတာ စ, ဩဟိတသောတော စ ဓမ္မံ သုဏာတိ, သုတွာ စ ဓမ္မံ ဓာရေတိ, ဓာတာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထံ ဥပပရိက္ခတိ, အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော စ ဟောတိ; ဧဝံ တထာဂတံ ဓမ္မဒေသနာ ပဋိဘာတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ပုဏ္ဏိယ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတာ [သမန္နာဂတော (သီ. ပီ.), သမန္နာဂတံ (သျာ. က.)] ဧကန္တပဋိဘာနာ [ဧကန္တပဋိဘာနံ (သဗ္ဗတ္ထ) အ. နိ. ၁၀.၈၃ ပန ပဿိတဗ္ဗံ] တထာဂတံ ဓမ္မဒေသနာ ဟောတီ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. မူလကသုတ္တံ

၈၃. [အ. နိ. ၁၀.၅၈ ပဿိတဗ္ဗံ] “သစေ, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျုံ – ‘ကိံမူလကာ, အာဝုသော, သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံသမ္ဘဝါ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံသမုဒယာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံသမောသရဏာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံပမုခာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံအဓိပတေယျာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံဥတ္တရာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံသာရာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ’တိ, ဧဝံ ပုဋ္ဌာ တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, တေသံ အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ ကိန္တိ ဗျာကရေယျာထာ”တိ? “ဘဂဝံမူလကာ နော, ဘန္တေ, ဓမ္မာ, ဘဂဝံနေတ္တိကာ ဘဂဝံပဋိသရဏာ။ သာဓု, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံယေဝ ပဋိဘာတု ဧတဿ ဘာသိတဿ အတ္ထော။ ဘဂဝတော သုတွာ ဘိက္ခူ ဓာရေဿန္တီ”တိ။

“တေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ”တိ ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “သစေ, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျုံ – ‘ကိံမူလကာ, အာဝုသော, သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံသမ္ဘဝါ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံသမုဒယာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံသမောသရဏာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံပမုခာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ , ကိံအဓိပတေယျာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံဥတ္တရာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ကိံသာရာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ’တိ, ဧဝံ ပုဋ္ဌာ တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, တေသံ အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ ဧဝံ ဗျာကရေယျာထ – ‘ဆန္ဒမူလကာ, အာဝုသော, သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, မနသိကာရသမ္ဘဝါ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ဖဿသမုဒယာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ဝေဒနာသမောသရဏာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, သမာဓိပ္ပမုခာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, သတာဓိပတေယျာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ပညုတ္တရာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ, ဝိမုတ္တိသာရာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ’တိ, ဧဝံ ပုဋ္ဌာ တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, တေသံ အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ ဧဝံ ဗျာကရေယျာထာ”တိ။ တတိယံ။

၄. စောရသုတ္တံ

၈၄. “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မဟာစောရော ခိပ္ပံ ပရိယာပဇ္ဇတိ, န စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? အပ္ပဟရန္တဿ ပဟရတိ, အနဝသေသံ အာဒိယတိ, ဣတ္ထိံ ဟနတိ, ကုမာရိံ ဒူသေတိ, ပဗ္ဗဇိတံ ဝိလုမ္ပတိ, ရာဇကောသံ ဝိလုမ္ပတိ, အစ္စာသန္နေ ကမ္မံ ကရောတိ, န စ နိဓာနကုသလော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မဟာစောရော ခိပ္ပံ ပရိယာပဇ္ဇတိ, န စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ။

“အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မဟာစောရော န ခိပ္ပံ ပရိယာပဇ္ဇတိ, စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? န အပ္ပဟရန္တဿ ပဟရတိ , န အနဝသေသံ အာဒိယတိ, န ဣတ္ထိံ ဟနတိ, န ကုမာရိံ ဒူသေတိ, န ပဗ္ဗဇိတံ ဝိလုမ္ပတိ, န ရာဇကောသံ ဝိလုမ္ပတိ, န အစ္စာသန္နေ ကမ္မံ ကရောတိ, နိဓာနကုသလော စ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မဟာစောရော န ခိပ္ပံ ပရိယာပဇ္ဇတိ, စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတီ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. သမဏသုတ္တံ

၈၅. “‘သမဏော’တိ , ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ‘ဗြာဟ္မဏော’တိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ‘ဝေဒဂူ’တိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ‘ဘိသက္ကော’တိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ‘နိမ္မလော’တိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ‘ဝိမလော’တိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ‘ဉာဏီ’တိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ‘ဝိမုတ္တော’တိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ”တိ။

“ယံ သမဏေန ပတ္တဗ္ဗံ၊ ဗြာဟ္မဏေန ဝုသီမတာ။
ယံ ဝေဒဂုနာ ပတ္တဗ္ဗံ၊ ဘိသက္ကေန အနုတ္တရံ။

“ယံ နိမ္မလေန ပတ္တဗ္ဗံ၊ ဝိမလေန သုစီမတာ။
ယံ ဉာဏိနာ စ ပတ္တဗ္ဗံ၊ ဝိမုတ္တေန အနုတ္တရံ။

“သောဟံ ဝိဇိတသင်္ဂါမော၊ မုတ္တော မောစေမိ ဗန္ဓနာ။
နာကေမ္ပတိ ပရမဒန္တော၊ အသေခော ပရိနိဗ္ဗုတော”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ယသသုတ္တံ

၈၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ယေန ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ နာမ ကောသလာနံ ဗြာဟ္မဏဂါမော တဒဝသရိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ။ အဿောသုံ ခော ဣစ္ဆာနင်္ဂလကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ – “သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော ဣစ္ဆာနင်္ဂလံ အနုပ္ပတ္တော ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ ။ တံ ခော ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပေ။ သာဓု ခော ပန တထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတီ’”တိ။

အထ ခော ဣစ္ဆာနင်္ဂလကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ပဟုတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ အာဒါယ ယေန ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ အဋ္ဌံသု ဥစ္စာသဒ္ဒါ မဟာသဒ္ဒါ။ တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မာ နာဂိတော ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာကော ဟောတိ။ အထ ခော ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ အာမန္တေသိ – “ကေ ပန တေ, နာဂိတ, ဥစ္စာသဒ္ဒါ မဟာသဒ္ဒါ ကေဝဋ္ဋာ မညေ မစ္ဆဝိလောပေ”တိ? “ဧတေ, ဘန္တေ, ဣစ္ဆာနင်္ဂလကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ ပဟုတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ အာဒါယ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ ဌိတာ ဘဂဝန္တံယေဝ ဥဒ္ဒိဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စာ”တိ။ “မာဟံ, နာဂိတ, ယသေန သမာဂမံ, မာ စ မယာ ယသော။ ယော ခော, နာဂိတ, နယိမဿ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အဿ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ ယဿာဟံ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ [နိကာမလာဘီ အဿံ (ဗဟူသု) အ. နိ. ၅.၃၀ ပဿိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဟိ အယံ ပာဌဘေဒေါ နတ္ထိ] အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, သော တံ မီဠ္ဟသုခံ မိဒ္ဓသုခံ လာဘသက္ကာရသိလောကသုခံ သာဒိယေယျာ”တိ။

“အဓိဝါသေတု ဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ။ အဓိဝါသေတု သုဂတော။ အဓိဝါသနကာလော ဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော။ ယေန ယေနေဝ ဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဂမိဿတိ တန္နိန္နာဝ ဘဝိဿန္တိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ နေဂမာ စေဝ ဇာနပဒါ စ။ သေယျထာပိ , ဘန္တေ, ထုလ္လဖုသိတကေ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ယထာနိန္နံ ဥဒကာနိ ပဝတ္တန္တိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘန္တေ, ယေန ယေနေဝ ဒါနိ ဘဂဝါ ဂမိဿတိ တန္နိန္နာဝ ဘဝိဿန္တိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ နေဂမာ စေဝ ဇာနပဒါ စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? တထာ ဟိ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သီလပညာဏ”န္တိ။

“မာဟံ, နာဂိတ, ယသေန သမာဂမံ, မာ စ မယာ ယသော။ ယော ခော, နာဂိတ, နယိမဿ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အဿ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ ယဿာဟံ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, သော တံ မီဠ္ဟသုခံ မိဒ္ဓသုခံ လာဘသက္ကာရသိလောကသုခံ သာဒိယေယျ။

“ဒေဝတာပိ ခော, နာဂိတ, ဧကစ္စာ နယိမဿ [ဧကစ္စာ ဣမဿ (?)] နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘိနိယော အဿု [ဣဒံ ပဒံ ကတ္ထစိ နတ္ထိ] အကိစ္ဆလာဘိနိယော [နိကာမလာဘိနိယော အကိစ္ဆလာဘိနိယော (?)] အကသိရလာဘိနိယော, ယဿာဟံ နေက္ခမ္မသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ တုမှာကမ္ပိ [တာသမ္ပိ (?)] ခော, နာဂိတ, သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ သင်္ဂဏိကဝိဟာရံ အနုယုတ္တာနံ ဝိဟရတံ [အနုယုတ္တေ ဝိဟရန္တေ ဒိသွာ (?)] ဧဝံ ဟောတိ – ‘န ဟိ နူနမေ [န ဟနူနမေ (သီ. သျာ. ပီ.)] အာယသ္မန္တော ဣမဿ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘိနော အဿု [ဣဒံ ပဒံ ကတ္ထစိ နတ္ထိ] အကိစ္ဆလာဘိနော အကသိရလာဘိနော။ ယဿာဟံ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ

အကိစ္စလာဘီ အကသိရလာဘီ။ တထာ ဟိ ပန မေ အာယသ္မန္တော သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ သင်္ဂဏိကဝိဟာရံ အနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ’’’။

‘‘ဣဓာဟံ , နာဂိတ, ဘိက္ခူ ပဿာမိ အညမညံ အင်္ဂုလိပတောဒကေန [အင်္ဂုလိပတောဒကေဟိ (သီ. ပီ. က.)] သဉ္ဇဂ္ဃန္တေ သင်္ကီဠန္တေ။ တဿ မယှံ, နာဂိတ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘န ဟိ နူနမေ အာယသ္မန္တော ဣမဿ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘိနော အဿု အကိစ္ဆလာဘိနော အကသိရလာဘိနော။ ယဿာဟံ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ တထာ ဟိ ပန မေ အာယသ္မန္တော အညမညံ အင်္ဂုလိပတောဒကေန သဉ္ဇဂ္ဃန္တိ သင်္ကီဠန္တိ’’’။

‘‘ဣဓ ပနာဟံ [ဣဓာဟံ (သီ. ပီ. က.)], နာဂိတ, ဘိက္ခူ ပဿာမိ ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘုဉ္ဇိတွာ သေယျသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနုယုတ္တေ ဝိဟရန္တေ။ တဿ မယှံ, နာဂိတ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘န ဟိ နူနမေ အာယသ္မန္တော ဣမဿ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘိနော အဿု အကိစ္ဆလာဘိနော အကသိရလာဘိနော။ ယဿာဟံ နေက္ခမ္မသုခဿ ပဝိဝေကသုခဿ ဥပသမသုခဿ သမ္ဗောဓသုခဿ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ တထာ ဟိ ပန မေ အာယသ္မန္တော ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘုဉ္ဇိတွာ သေယျသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ’’’။

‘‘ဣဓာဟံ [ဣဓ ပနာဟံ (?)], နာဂိတ, ဘိက္ခုံ ပဿာမိ ကမန္တဝိဟာရိံ သမာဟိတံ နိသိန္နံ။ တဿ မယှံ, နာဂိတ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘ဣဒါနိ ဣမံ [ဣဒါနိမံ (ကတ္ထစိ) အ. နိ. ၆.၄၂] အာယသ္မန္တံ အာရာမိကော ဝါ ဥပဋ္ဌဟိဿတိ [ပစ္စုဿတိ (သီ. ပီ.), ဥပဋ္ဌာဟတိ (က.)] သမဏုဒ္ဒေသော ဝါ ။ တံ တမှာ [သော တမှာ (က. သီ.), သော တံ တမှာ (?)] သမာဓိမှာ စာဝေဿတီ’တိ။ တေနာဟံ , နာဂိတ, တဿ ဘိက္ခုနော န အတ္တမနော ဟောမိ ကမန္တဝိဟာရေန။

‘‘ဣဓ ပနာဟံ, နာဂိတ, ဘိက္ခုံ ပဿာမိ အာရညိကံ အရညေ ပစလာယမာနံ နိသိန္နံ။ တဿ မယှံ, နာဂိတ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘ဣဒါနိ အယမာယသ္မာ ဣမံ နိဒ္ဒါကိလမထံ ပဋိဝိနောဒေတွာ အရညသညံယေဝ မနသိ ကရိဿတိ ဧကတ္တ’န္တိ ။ တေနာဟံ , နာဂိတ, တဿ ဘိက္ခုနော အတ္တမနော ဟောမိ အရညဝိဟာရေန။

‘‘ဣဓ ပနာဟံ, နာဂိတ, ဘိက္ခုံ ပဿာမိ အာရညိကံ အရညေ အသမာဟိတံ နိသိန္နံ။ တဿ မယှံ, နာဂိတ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘ဣဒါနိ အယမာယသ္မာ အသမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ သမာဒဟိဿတိ [သမာဒဟေဿတိ (ကတ္ထစိ)] , သမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ အနုရက္ခိဿတီ’တိ။ တေနာဟံ, နာဂိတ, တဿ ဘိက္ခုနော အတ္တမနော ဟောမိ အရညဝိဟာရေန။

‘‘ဣဓ ပနာဟံ, နာဂိတ, ဘိက္ခုံ ပဿာမိ အာရညိကံ အရညေ သမာဟိတံ နိသိန္နံ။ တဿ မယှံ, နာဂိတ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘ဣဒါနိ အယမာယသ္မာ အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိဿတိ, ဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ အနုရက္ခိဿတီ’တိ။ တေနာဟံ, နာဂိတ, တဿ ဘိက္ခုနော အတ္တမနော ဟောမိ အရညဝိဟာရေန။

‘‘ဣဓ ပနာဟံ, နာဂိတ, ဘိက္ခုံ ပဿာမိ ကမန္တဝိဟာရိံ လာဘိံ စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ သော တံ လာဘသက္ကာရသိလောကံ နိကာမယမာနော ရိဉ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, ရိဉ္စတိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ; ကမနိဂမရာဇဓာနိံ ဩသရိတွာ ဝါသံ ကပ္ပေတိ။ တေနာဟံ, နာဂိတ, တဿ ဘိက္ခုနော န အတ္တမနော ဟောမိ ကမန္တဝိဟာရေန။

‘‘ဣဓ ပနာဟံ, နာဂိတ, ဘိက္ခုံ ပဿာမိ အာရညိကံ လာဘိံ စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ သော တံ လာဘသက္ကာရသိလောကံ ပဋိပဏာမေတွာ န ရိဉ္စတိ ပဋိသလ္လာနံ, န ရိဉ္စတိ အရညဝနပတ္ထာနိ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ။ တေနာဟံ, နာဂိတ, တဿ ဘိက္ခုနော အတ္တမနော ဟောမိ အရညဝိဟာရေန။ [[ ] ဧတ္ထန္တရေ ပာဌော အ. နိ. ၆.၄၂ ဆက္ကနိပာတေယေဝ ဒိဿတိ, န ဧတ္ထ အဋ္ဌကနိပာတေ]

“ယသ္မာဟံ [ယသ္မိံဟံ (ကတ္ထစိ)] , နာဂိတ, သမယေ အဒ္ဒါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော န ကဉ္စိ ပဿာမိ ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ, ဖာသု မေ, နာဂိတ, တသ္မိံ သမယေ ဟောတိ အန္တမသော ဥစ္စာရပဿာဝကမ္မာယာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပတ္တနိကုဇ္ဇနသုတ္တံ

၈၇. [စူဠဝ. ၂၆၅] “အဋ္ဌဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ ဥပါသကဿ အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော ပတ္တံ နိက္ကုဇ္ဇေယျ [နိကုဇ္ဇေယျ (က.)] ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဘိက္ခူနံ အလာဘာယ ပရိသက္ကတိ, ဘိက္ခူနံ အနတ္ထာယ ပရိသက္ကတိ, ဘိက္ခူနံ အတဿာယ [အနာဝါသာယ (သီ. ဿာ.)] ပရိသက္ကတိ, ဘိက္ခူ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, ဘိက္ခူ ဘိက္ခူဟိ ဘေဒေတိ [ဝိဘေဒေတိ (ဗဟူသု)], ဗုဒ္ဓဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဓမ္မဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, သင်္ဃဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ ဥပါသကဿ အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော ပတ္တံ နိက္ကုဇ္ဇေယျ။

“အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ ဥပါသကဿ အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော ပတ္တံ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? န ဘိက္ခူနံ အလာဘာယ ပရိသက္ကတိ, န ဘိက္ခူနံ အနတ္ထာယ ပရိသက္ကတိ, န ဘိက္ခူနံ အတဿာယ ပရိသက္ကတိ, န ဘိက္ခူ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, န ဘိက္ခူ ဘိက္ခူဟိ ဘေဒေတိ, ဗုဒ္ဓဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဓမ္မဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ ဥပါသကဿ အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော ပတ္တံ ဥက္ကုဇ္ဇေယျာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. အပ္ပသာဒပဝေဒနီယသုတ္တံ

၈၈. “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အာကင်္ခမာနာ ဥပါသကာ အပ္ပသာဒံ ပဝေဒေယျုံ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဂိဟီနံ အလာဘာယ ပရိသက္ကတိ, ဂိဟီနံ အနတ္ထာယ ပရိသက္ကတိ, ဂိဟီ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, ဂိဟီ ဂိဟီဟိ ဘေဒေတိ, ဗုဒ္ဓဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဓမ္မဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, သင်္ဃဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, အဂေါစရေ စ နံ ပဿန္တိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အာကင်္ခမာနာ ဥပါသကာ အပ္ပသာဒံ ပဝေဒေယျုံ။

“အဋ္ဌဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အာကင်္ခမာနာ ဥပါသကာ ပသာဒံ ပဝေဒေယျုံ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? န ဂိဟီနံ အလာဘာယ ပရိသက္ကတိ, န ဂိဟီနံ အနတ္ထာယ ပရိသက္ကတိ, န ဂိဟီ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, န ဂိဟီ ဂိဟီဟိ ဘေဒေတိ, ဗုဒ္ဓဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဓမ္မဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဂေါစရေ စ နံ ပဿန္တိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ , အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အာကင်္ခမာနာ ဥပါသကာ ပသာဒံ ပဝေဒေယျု”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဋိသာရဏီယသုတ္တံ

၈၉. [စူဠဝ. ၃၉ ထောကံ ဝိသဒိသံ] “အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော ပဋိသာရဏီယကမ္မံ ကရေယျ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? ဂိဟီနံ အလာဘာယ ပရိသက္ကတိ, ဂိဟီနံ အနတ္ထာယ ပရိသက္ကတိ, ဂိဟီ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, ဂိဟီ ဂိဟီဟိ ဘေဒေတိ, ဗုဒ္ဓဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဓမ္မဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, သင်္ဃဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဓမ္မိကဉ္စ ဂိဟိပဋိဿဝံ န သစ္စာပေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော ပဋိသာရဏီယံ ကမ္မံ ကရေယျ။

“အဋ္ဌဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော ပဋိသာရဏီယကမ္မံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေယျ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟိ? န ဂိဟီနံ အလာဘာယ ပရိသက္ကတိ, န ဂိဟီနံ အနတ္ထာယ ပရိသက္ကတိ, န ဂိဟီ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ, န ဂိဟီ ဂိဟီဟိ ဘေဒေတိ, ဗုဒ္ဓဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဓမ္မဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, သင်္ဃဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဓမ္မိကဉ္စ ဂိဟိပဋိဿဝံ သစ္စာပေတိ ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အာကင်္ခမာနော သင်္ဃော ပဋိသာရဏီယကမ္မံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေယျာ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. သမ္မာဝတ္တနသုတ္တံ

၉၀. [စူဠဝ. ၂၁၁] ‘‘တဿဟပိယသိကကမ္မကတေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ အဋ္ဌသု ဓမ္မေသု သမ္မာ ဝတ္တိတဗ္ဗံ – န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော, န နိဿယော အတဗ္ဗော, န သာမဏေရော ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗော, န ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္မုတိ သာဒိတဗ္ဗာ, သမ္မတေနပိ ဘိက္ခုနိယော န ဩဝဒိတဗ္ဗာ, န ကာစိ သင်္ဃသမ္မုတိ သာဒိတဗ္ဗာ, န ကိသ္မိဉ္စိ ပစ္စေကဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗော, န စ တေန မူလေန ဝုဋ္ဌာပေတဗ္ဗော။ တဿဟပိယသိကကမ္မကတေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ဣမေသု အဋ္ဌသု ဓမ္မေသု သမ္မာ ဝတ္တိတဗ္ဗ’’န္တိ။ ဒသမံ။

သတိဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သတိပုဏ္ဏိယမူလေန ၊ စောရသမဏေန ပဉ္စမံ။
ယသော ပတ္တပ္ပသာဒေန၊ ပဋိသာရဏီယဉ္စ ဝတ္တနန္တိ။

(၁၀) ၅. သာမညဝဂ္ဂော

၉၁-၁၁၆. အထ ခေါ [ဧတ္ထ “အထ ခေါ”တိ စ, “ဥပာသိကာ”တိ စ ဣဒံ အဋ္ဌကထာယမေဝ ဒိဿတိ, န ပာဠိပေါတ္ထကေသု] ဗောဇ္ဈာ [ဗောဇ္ဈင်္ဂါ (က. သီ.)] ဥပာသိကာ [ဧတ္ထ “အထ ခေါ”တိ စ, ဥပာသိကာ”တိ စ ဣဒံ အဋ္ဌကထာယမေဝ ဒိဿတိ, န ပာဠိပေါတ္ထကေသု], သိရီမာ, ပဒုမာ, သုတနာ [သုဓနာ (သီ. ပီ.), သုဓမ္မာ (သျာ.)], မနုဇာ, ဥတ္တရာ, မုတ္တာ, ခေမာ, ရုစီ [ရူပီ (သီ. ပီ.)], စုန္ဒီ, ဗိမ္ဗီ, သုမနာ, မလ္လိကာ, တိဿာ, တိဿမာတာ [တိဿာယ မာတာ (သီ. ပီ.)], သောဏာ, သောဏာယ မာတာ [သောဏမာတာ (သျာ.)], ကာဏာ, ကာဏမာတာ [ကာဏာယ မာတာ (သီ. ပီ.)], ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ, ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ, ခုဇ္ဇုတ္တရာ ဥပာသိကာ, သာမာဝတီ ဥပာသိကာ, သုပ္ပဝါသာ ကောလိယဓီတာ [ကောဠိယဓီတာ (သျာ. ပီ.)], သုပ္ပိယာ ဥပာသိကာ, နကုလမာတာ ဂဟပတာနီ။

သာမညဝဂ္ဂော ပဉ္စမော။

ဒုတိယပဏ္ဏာသကံ သမတ္တံ။

(၁၁). ရာဂပေယျာလံ

၁၁၇. ‘‘ရာဂဿ , ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ အဋ္ဌ? သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တော, သမ္မာအာဇီဝေါ, သမ္မာဝါယာမော, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’တိ။

၁၁၈. ‘‘ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ အဋ္ဌ? အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတိ ပရိတ္တာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ, တာနိ အဘိဘုယျ ‘ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ ဧဝံသညီ ဟောတိ။ အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတိ အပ္ပမာဏာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ, တာနိ အဘိဘုယျ ‘ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ ဧဝံသညီ ဟောတိ။ အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတိ ပရိတ္တာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ, တာနိ အဘိဘုယျ ‘ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ ဧဝံသညီ ဟောတိ။ အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတိ အပ္ပမာဏာနိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ, တာနိ အဘိဘုယျ ‘ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ ဧဝံသညီ ဟောတိ။ အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတိ နီလာနိ နီလဝဏ္ဏာနိ နီလနိဒဿနာနိ နီလနိဘာသာနိ ပီတာနိ ပီတဝဏ္ဏာနိ။ပေ.။ လောဟိတကာနိ လောဟိတကဝဏ္ဏာနိ။ပေ.။ ဩဒါတာနိ ဩဒါတဝဏ္ဏာနိ။ပေ.။ ဩဒါတနိဘာသာနိ, တာနိ အဘိဘုယျ ‘ဇာနာမိ ပဿာမီ’တိ ဧဝံသညီ ဟောတိ – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’။

၁၁၉. ‘‘ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ အဋ္ဌ? ရူပီ ရူပါနိ ပဿတိ, အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတိ, သုဘန္တေဝ အဓိမုတ္တော ဟောတိ, သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ ‘အနန္တော အာကာသော’တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ‘အနန္တံ ဝိညာဏ’န္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ‘နတ္ထိ ကိဉ္စီ’တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, သဗ္ဗသော အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, သဗ္ဗသော နေဝသညာနာသညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’။

၁၂၀-၁၄၆. ‘‘ရာဂဿ , ဘိက္ခဝေ, ပရိညာယ။ပေ.။ ပရိက္ခယာယ။ ပဟာနာယ။ ခယာယ။ ဝယာယ။ ဝိရာဂာယ။ နိရောဓာယ။ စာဂာယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂာယ။ပေ.။ ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’။

၁၄၇-၆၂၆. ‘‘ဒောသဿ။ပေ.။ မောဟဿ။ ကောဓဿ။ ဥပနာဟဿ။ မက္ခဿ။ ပဠာသဿ။ ဣဿာယ။ မစ္ဆရိယဿ ။ မာယာယ။ သာဌေယျဿ။ ထမ္ဘဿ။ သာရမ္ဘဿ။ မာနဿ။ အတိမာနဿ။ မဒဿ။ ပမာဒဿ အဘိညာယ။ပေ.။ ပရိညာယ။ ပရိက္ခယာယ။ ပဟာနာယ။ ခယာယ။ ဝယာယ။ ဝိရာဂာယ။ နိရောဓာယ။ စာဂာယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂာယ။ပေ.။ ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ’’တိ။

ရာဂပေယျာလံ နိဋ္ဌိတံ။

အဋ္ဌကနိပါတပါဠိ နိဋ္ဌိတာ။